

Länsstyrelserna

Bilagor

Svar till regeringen angående uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

Innehållsförteckning

Detta är ett särtryck av fem bilagor till *Samordning för hållbar regional utveckling – Svar till regeringen angående uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet*:

1. Uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet (Fi2004/5012).
2. Sammanfattning av kartläggning av förutsättningarna för statlig samordning och förslag till förändringar i vissa myndigheters instruktioner.
3. Länsstyrelsernas arbete med uppdraget om de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet.
4. Samråd med andra statliga myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting och Ansvarskommittén.
5. Synpunkter från 39 myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting på länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

Uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt samtliga länsstyrelser att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. Länsstyrelsernas arbete skall samordnas av länsstyrelserna i Örebro län och Västerbottens län.

Förslagen bör utgå från länsstyrelsernas samordningsansvar enligt förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete och förordningen (2002:864) med länsstyrelseinstruktion.

Förslagen bör särskilt belysa;

- hur roller och ansvarsfördelning mellan berörda myndigheter kan göras tydligare,
- vilka uppgifter som samordningsansvaret bör innehålla och hur de bör utföras för att främja det regionala utvecklingsarbetet och öka effektiviteten i de statliga insatserna,
- eventuella hinder, både organisatoriska och kompetensmässiga, som bör undanröjas för att samordningsansvaret skall kunna utvecklas på ett strategiskt önskvärt sätt,
- framgångsfaktorer, både organisatoriska och kompetensmässiga, som bidrar till och bör främjas så att samordningsrollen fungerar på ett effektivt sätt.

En gemensam lägesrapport skall inlämnas av länsstyrelserna i Örebro län och Västerbottens län till Finansdepartementet (Länsstyrelseenheten)

senast den 1 mars 2005. En gemensam slutrapport skall lämnas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 30 november 2005.

Länsstyrelserna skall under arbetets genomförande samråda med regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan, kommuner, landsting, NUTEK och andra berörda myndigheter samt med Ansvarskommittén.

De statliga myndigheter som berörs skall bistå länsstyrelserna med de uppgifter som behövs för uppdragets genomförande.

Bakgrund

Länsstyrelsen är en myndighet som bygger på en förvaltningspolitisk idé om samordning av olika sektorsintressen. Länsstyrelsens roll är att verka utifrån den grundläggande uppgiften att vara statens regionala företrädare och samordningsorgan i de frågor som riksdag och regering lagt på länsstyrelserna.

Riksdagen har beslutat om propositionerna Regional samverkan och statlig länsförvaltning (prop. 2001/02:7, bet. KU 2001/02:7, rskr. 2001/02:138) samt En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4, rskr. 2001/02:118). Propositionerna innebär bl.a. förnyade förutsättningar för länsstyrelsernas verksamhet inom politikområdena Regional samhällsorganisation och Regional utveckling.

Besluten innebär bl.a. att det i samtliga län är möjligt att bilda ett kommunalt samverkansorgan för regional utveckling vars arbetsuppgifter anges i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. Vidare innebär besluten att länsstyrelsens ansvar för samordning av de statliga insatserna från olika myndigheter bör vidareutvecklas och preciseras för ett mer strategiskt användande av länsstyrelsen.

I Skåne län och Västra Götalands län pågår t.o.m. utgången av 2006 en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning, enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Regeringen har till riksdagen överlämnat en proposition (2004/05:8) med förslag om förlängning av försöksverksamheten t.o.m. utgången av 2010. I Gotlands län pågår t.o.m. 2006 försöksverksamhet, enligt lagen (1997:1144) om försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län.

Samtliga län skall, enligt förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete, utarbeta regionala utvecklingsprogram. Länsstyrelsen skall samordna de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet och hålla sig underrättad om hur den löpande

verksamheten vid de statliga myndigheterna följer det regionala utvecklingsprogrammet.

Regeringen uppdrog i beslut den 14 mars 2002 till ett antal myndigheter att identifiera potentiella områden för samordning och utarbeta metoder för en effektiv sektorssamordning (det s.k. samordningsuppdraget). Myndigheterna lämnade en slutrapport till regeringen den 1 oktober 2003.

Regeringen har den 10 juni 2004 givit ett antal myndigheter i uppdrag att redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram, beslut N2004/2763/RUT (delvis) och N2002/2055 RUT (delvis). Uppdraget skall slutredovisas senast den 30 september 2005.

Regeringen beslutade den 23 juni 2004 om tilläggsdirektiv (dir. 2004:93) till Ansvarskommittén. I tilläggsdirektiven framhålls att regeringens styrning av de statliga myndigheterna, även på regional nivå, ibland uppfattas som otydlig och samordningen mellan de olika sektorerna som bristfällig. Kommittén skall särskilt uppmärksamma behovet av ett samlat och kraftfullt agerande från statens sida och i det sammanhanget har länsstyrelsen en viktig roll.

Skälen för regeringens beslut

Uppdraget utgår från regeringens ambition att dels utveckla en tydlig, effektiv och samordnad statlig länsförvaltning på regional nivå, dels att uppnå en hållbar regional utveckling, inom vilken olika nationella mål och prioriteringar kan tillgodoses och utvecklas med hänsyn till skilda regionala förutsättningar och behov. En vidareutveckling och precisering av länsstyrelsens ansvar att samordna de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet är en viktig del i arbetet.

På regeringens vägnar

Lars-Erik Lövdén

Katarina Höög

Kopia till:

Riksdagen/
Arbetsmarknadsutskottet
Bostadsutskottet
Finansutskottet
Justitieutskottet
Kulturutskottet
Miljö- och jordbruksutskottet
Näringsutskottet
Socialutskottet
Trafikutskottet
Utbildningsutskottet
Utbildningsutskottet
Utrikesutskottet
Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet/D
Justitiedepartementet/IM
Justitiedepartementet/STO
Utrikesdepartementet/EC
Utrikesdepartementet/EIM
Försvarsdepartementet/CIV
Socialdepartementet/SK
Socialdepartementet/ST
Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/LS
Finansdepartementet/KL
Finansdepartementet/ROB
Utbildningsdepartementet/SV
Utbildningsdepartementet/UH
Jordbruksdepartementet/LB
Jordbruksdepartementet/LD
Jordbruksdepartementet/NS
Kulturdepartementet/KR
Miljödepartementet/ADM
Näringsdepartementet/BS/A/ADM/NL/IR/
ITFoU/JÄM/TP/RUT/ESB
Arbetsmarknadsverket
Banverket
Boverket
Integrationsverket
Ungdomsstyrelsen
Socialstyrelsen
Delegationen för utländska investeringar i Sverige
Sveriges Exportråd
Delegationen för regional samverkan om högre utbildning

Högskoleverket
Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning
Myndigheten för skolutveckling
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Nationellt centrum för flexibelt lärande
Naturvårdsverket
Statens skolverk
Samtliga universitet och högskolor
Fiskeriverket
Konsumentverket
Livsmedelsverket
Sametinget
Statens jordbruksverk
Sveriges lantbruksuniversitet
Sveriges geologiska undersökning
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet
Statens kulturråd
Svenska filminstitutet
Arbetslivsinstitutet
Delegationen med uppgift att medverka till att långsiktigt stärka den regionala utvecklingen i delar av Bergslagen, Dalsland och Värmland.
Delegationen med uppgift att medverka till att långsiktigt stärka den regionala utvecklingen i norra Sveriges inland.
Glesbygdsverket
Institutet för tillväxtpolitiska studier
Luftfartsverket
Samtliga länsarbetsnämnder
Rådet för europeiska socialfonden i Sverige
Sjöfartsverket
Skogsstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens institut för kommunikationsanalys
Turistdelegationen
Verket för näringslivsutveckling
Verket för innovationssystem
Vägverket
Västra Götalands läns landsting
Regionförbundet Jönköpings län
Regionförbundet i Uppsala län
Regionförbundet Sörmland
Regionförbundet Östmanland
Regionförbundet i Kalmar län
Gotlands kommun
Region Halland
Region Dalarna
Stockholms läns landsting

Skåne läns landsting
Landstingsförbundet
Svenska Kommunförbundet
Kommunförbundet i Stockholms län
ALMI Företagspartner AB
Sveriges Rese- och Turistråd AB

Sammanfattning av kartläggning av förutsättningarna för statlig samordning och förslag till förändringar i vissa myndigheters instruktioner

Denna bilaga har två delar.

Den första delen utgörs av en sammanfattning av en omfattande kartläggning av de formella förutsättningarna för länsstyrelsens samordningsuppgifter och ansvar som gjorts inom ramen för länsstyrelsernas samordningsuppdrag.

Den andra delen utgörs av förslag till förändringar. Länsstyrelserna lämnar här konkreta exempel på förändringar som syftar till att underlätta samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet. Förslagen omfattar dels ett tillägg i verksförordningen under rubriken ”Samordnad statsförvaltning och samråd mellan myndigheter”, dels förändringar i instruktionerna för tolv myndigheter, nämligen:

- Arbetsmarknadsverket
- Banverket
- Boverket
- Fiskeriverket
- Integrationsverket
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet
- Socialstyrelsen
- Statens folkhälsoinstitut
- Statens jordbruksverk
- Verket för näringslivsutveckling
- Vägverket

I. Kartläggning av förutsättningarna för statlig samordning

Inom ramen för länsstyrelsernas samordningsuppdrag har två särskilda arbetsgrupper kartlagt de formella förutsättningarna för länsstyrelsens samordningsuppgifter och ansvar. Denna bilaga innehåller en sammanfattning av detta omfattande arbete.¹ Nedanstående källor har i det arbetet synsatts med utgångspunkt i länsstyrelsens samordningsroll:

- Förordning (2002:864) med länsstyrelseinstruktion
- Förordning (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete
- Verksförordning (1995:1322)
- Förordning (1997:899) om myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet
- Förvaltningslag (1986:223)
- Samordnad länsförvaltning (Ds C 1987:10)
- *Regionalt folkstyre och statlig länsförvaltning* (SOU 2000:85)
- *Regional samverkan och statlig länsförvaltning* (Prop. 2001/02:7)
- *En politik för tillväxt och livskraft i hela landet* (Prop. 2001/02:4)
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (1987:10)
- *En svensk strategi för hållbar utveckling – ekonomisk, social och miljömässig* (Skr. 2003/04:129)

En kartläggning och sammanställning har också gjorts av dokument med koppling till de tolv verksamhetsområden som nämns i länsstyrelseinstruktionen avseende länsstyrelsens uppgifter: naturvård och miljöskydd; social omvårdnad; kommunikationer; livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor; lantbruk; rennäring m.m. i förekommande fall; fiske; jämställdhet mellan kvinnor och män; kulturmiljö; regional utveckling; hållbar samhällsplanering och boende; civilt försvar, fredstida krishantering och räddningstjänst.²

En fullständig kartläggning av lagstiftningen som berör den enskilda myndigheten har gjorts för tolv myndigheter: Arbetsmarknadsverket, Banverket, Boverket, Fiskeriverket, Integrationsverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Statens jordbruksverk, Verket för näringslivsutveckling (Nutek) och Vägverket. Den kartläggningen ligger till grund för de förslag som presenteras längre fram i denna bilaga.

En begränsad kartläggning har också gjorts för följande myndigheter: Djurskyddsmyndigheten, Domstolsverket, Försäkringskassan, Glesbygdsverket, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Järnvägsstyrelsen, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Kriminalvårdsstyrelsen, Krisberedskapsmyndigheten, Lantmäteriverket, Livsmedelsverket, Luftfartsstyrelsen, Migrationsverket, Myndigheten för utländska investeringar i Sverige, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Sjöfartsverket, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens folkhälsoinstitut, Statens jordbruksverk, Statens kärnkraftsinspektion, Statens räddningsverk, Statens skolverk, Statistiska centralbyrån, Statskontoret, Sveriges geologiska undersökningar och Åklagarmyndigheten.

¹ Den fullständiga kartläggningen finns på Länsstyrelsen i Örebro län (Dnr 300-12701-2004).

² Förordning (2002:864) med länsstyrelseinstruktion.

Länsstyrelsens instruktioner

I länsstyrelseinstruktionen står följande om länsstyrelsens ansvar och uppgifter avseende samordning:

2 § Länsstyrelsen skall verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn skall tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen skall utifrån ett statligt helhetsperspektiv samordna olika samhällsintressen inom myndighetens ansvarsområde.

Länsstyrelsen skall främja länets utveckling och noga följa länets tillstånd samt underrätta regeringen om vad som är särskilt viktigt för regeringen att få veta om länet och händelser som inträffat där.³

Under rubriken ”Samråd m.m.” står det att:

38 § Innan en central myndighet meddelar ett beslut som är av väsentlig betydelse för ett län, skall myndigheten samråda med länsstyrelsen.

39 § Länsstyrelsen skall samråda med andra statliga myndigheter i och utanför länet i sådana frågor inom länsstyrelsens verksamhetsområde som påverkar eller har betydelse för den myndighetens verksamhet.

40 § Länsstyrelsen bör, i den utsträckning det inte strider mot vad som är föreskrivet i en lag eller någon annan författning, informera motsvarande myndighet i angränsande nordiska länder i sådana frågor om samhällsplanering och regionala utvecklingsinsatser inom länsstyrelsens verksamhetsområde som kan antas ha betydelse för den myndighetens verksamhet.⁴

I förvaltningslagen slås fast att:

6 § Varje myndighet skall lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten.⁵

Förvaltningslagens formulering innebär inte i sig ett uppdrag till länsstyrelsen att samordna verksamhet, men ger dock länsstyrelsen möjlighet att ställa krav på samverkan. I andra lagar är samordningsuppdraget tydligare uttryckt, som i 4 kap. 5 § plan- och bygglagen där det sägs att länsstyrelsen skall samordna statens intressen avseende samråd om översiktsplaner. Detta är dock ett exempel på samordning avseende en specifik uppgift och beskriver inte ett allmänt samordningsansvar.

I regeringens skrivelse *En svensk strategi för hållbar utveckling – ekonomisk, social och miljömässig* (Skr. 2004/04:129) förutsätts samordning inom olika politikområden avseende hållbar utveckling för att omsätta den nationella hållbarhetsstrategin på regional och lokal nivå. Länsstyrelsen är här den naturliga samordnaren och den som skall stå för helhetssynen. För detta krävs tydliga mandat till länsstyrelsen och skyldigheter för de statliga myndigheterna.

Andra statliga myndigheters instruktioner

En övergripande slutsats efter kartläggningen av myndigheternas instruktioner är bristande tydlighet från regeringens sida. Även om viss tydlighet kan utläsas i länsstyrelseinstruktionen, vissa andra förordningar, regleringsbrevet för länsstyrelserna samt propositioner avseende samordning och i vissa fall skyldigheter gentemot andra statliga myndigheter finns ingen motsvarande tydlighet i övriga verksamhetsinstruktioner, regleringsbrev, lagstiftning etcetera. Tvärtom kännetecknas de skrivningar som finns av frivillighet och samarbete utifrån myndigheters egna bedömningar.

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ Förvaltningslag (1986:223).

Bilaga 2

Också i fall då ett tydligt samordningsansvar kan utläsas i länsstyrelseinstruktionen blir ansvarsfrågan otydlig då det inte framgår vilka myndigheter som länsstyrelsen skall samverka med. Flera myndigheter har skrivningar i sina respektive instruktioner där de uppmanas bidra till den regionala utvecklingspolitikens uppfyllelse. Exempelvis står det i Fiskeriverkets instruktion att myndigheten skall "medverka i genomförandet av politiken för regional utveckling".⁶ Man vad det mer precist innebär framgår inte.

Ett annat problem är att det används olika språkbruk i myndighetsinstruktioner och regleringsbrev för att beskriva samarbetet med länsstyrelsen. Språkbruket utgår från respektive myndighet vilket innebär olika begrepp. Exempelvis nämns uttrycken "stödja och bidra till", "samråda med", "medverka i" och "vägleda". Oftast finns inte någon ömsesidighet i ansvaret för regional utveckling utan förordningar och regleringsbrev utgår från att initiativet ligger på det statliga verket och inte på länsstyrelsen. I vissa fall är dock ordvalet mer i linje med de begrepp som används i länsstyrelsens styrdokument. Exempelvis står det att Nutek skall "delta i arbetet med de regionala tillväxtavtalen och samverka med företrädare för den centrala och regionala nivån".⁷

Inte heller i regleringsbrev finns en konsekvent beskrivning av hur myndigheterna skall samverka inom ramen för olika områden. Exempelvis står det i regleringsbrevet för länsstyrelsen 2005 att:

"Länsstyrelsen skall bidra till ökad jämställdhet i länet. Särskilt fokus skall under året läggas på Regional utveckling, Landsbygdsutveckling, Social tillsyn, Kommunikationer och Hållbar samhällsplanering och boende. Samverkan skall ske med strategiska statliga myndigheter och andra viktiga aktörer i länet."⁸

För att ett sådant mål skall kunna uppnås och för att länsstyrelsens arbete skall få legitimitet måste motsvarande skrivningar även införas i andra myndigheters regleringsbrev.

Ett annat exempel är att det i Arbetsmarknadsverkets regleringsbrev för 2005 står att verket "får vara medfinansierare av de regionala tillväxtprogrammen och medverka med kompetens- och metodstöd om det sker inom arbetsmarknadspolitikens mål, prioriteringar och gällande regler".⁹ Frivilligheten för verket att medverka eller inte är alltså stor. När det gäller Fiskeriverkets regleringsbrev för 2005 står det att verket "skall" vara en samverkanspart i regionala tillväxtprogram och att verket "bör" medverka med befintliga åtgärder till finansieringen av regionala tillväxtprogram.¹⁰ I regleringsbrevet för Socialstyrelsen 2005 framgår att inom verksamhetsgren tillsyn, avseende politikområdena handikappolitik, äldrepolitik och socialtjänstpolitik, skall samverkan mellan Socialstyrelsen och länsstyrelserna vidareutvecklas i syfte att uppnå:

- Ökad samordning såväl mellan länsstyrelserna som mellan den regionala och nationella tillsynen inom socialtjänstområdet.
- Ökad samordning vad gäller tillsynen över socialtjänsten och hälso- och sjukvården.¹¹

Sammanfattningsvis är inte skrivningarna i instruktioner, övriga förordningar och regleringsbrev avseende samordningsansvaret för länsstyrelsen kongruent med skrivningar i motsvarande dokument som rör andra statliga myndigheter. Detta innebär risk för bristande legitimitet för länsstyrelsernas samordningsuppdrag och svårigheter i kommunikationen med övriga myndigheter.

⁶ Förordning (1996:145) med instruktion för Fiskeriverket.

⁷ Förordning (2000:1178) med instruktion för Verket för näringslivsutveckling.

⁸ Regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende Länsstyrelserna.

⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende Arbetsmarknadsverket.

¹⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende Fiskeriverket.

¹¹ Regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende Socialstyrelsen.

II. Förslag till förändringar av lagstiftningen

Förslag till ändrad lydelse av verksförordningen

Utifrån ovanstående kartläggning överlämnar länsstyrelserna med denna bilaga förslag till förändringar av dagens förordningar och instruktioner för att tydliggöra länsstyrelsens roll och underlätta samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet.

Länsstyrelserna anser att de statliga myndigheternas gemensamma ansvar för genomförandet av den nationella politiken bör framgå av verksförordningen. Därför föreslår länsstyrelserna att en ny rubrik, ”Samordnad statsförvaltning och samråd mellan myndigheter”, införs i denna:

Verksförordning (1995:1322)

Tillämpningsområde

1 § Denna förordning tillämpas på myndigheter under regeringen i den omfattning som regeringen föreskriver i myndighetens instruktion eller i någon annan förordning.

Företrädare för staten vid domstol

2 § Inom sitt verksamhetsområde företräder myndigheten staten vid domstol. Myndigheten får uppdra åt en annan myndighet eller åt ett ombud att föra myndighetens talan.

Myndighetens ledning

3 § Myndigheten leds av en chef.

4 § Vid myndigheten finns en styrelse. Styrelsen består av myndighetens chef och högst åtta andra ledamöter.

Ändrad lydelse av verksförordningen

Tillämpningsområde

1 § Denna förordning tillämpas...

Samordnad statsförvaltning och samråd mellan myndigheter

2 § En myndighet skall inom ramen för sitt verksamhetsområde beakta vikten av statlig samordning och värdet av en långsiktigt hållbar utveckling. En myndighet är skyldig att samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling.

3 § I varje län finns en länsstyrelse som svarar för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret för särskilda förvaltningsuppgifter.

Företrädare för staten vid domstol

4 § Inom sitt verksamhetsområde...

Förslag till förändringar i vissa myndigheters instruktioner

Länsstyrelserna har, som framgår ovan, gjort en fullständig kartläggning av den lagstiftning och de instruktioner som påverkar arbetet för tolv myndigheter. Urvalet är gjort utifrån bedömningen att dessa myndigheters arbete har stor betydelse i arbetet för en hållbar regional utveckling. Naturligtvis finns många fler myndigheter med sådan betydelse, men länsstyrelserna har valt dessa för att begränsa arbetets omfattning.

Utifrån denna kartläggning föreslår länsstyrelserna förändringar i dessa tolv myndigheters instruktioner. Förslagen utgår från att ovanstående förslag angående ändrad lydelse av verksförordningen genomförs.

Bilaga 2

Syftet med dessa förslag är att tydliggöra och underlätta länsstyrelsernas samordningsarbete. Ambitionen har varit att det av dessa dokument skall framgå att länsstyrelsen har ett tydligt mandat att samordna andra statliga myndigheters verksamhet inom berörda verksamhetsområden, i avsikt att få fram en för staten gemensam grundsyn och ett gemensamt agerande för en hållbar regional utveckling. Dessa förslag skall dock ses som exempel på förändringar som bör vidtas och inte som en komplett förteckning över de förändringar som krävs.

Arbetsmarknadsverket

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Arbetsmarknadsverkets instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 4 § Förordning (2001:623) med instruktion för Arbetsmarknadsverket.
- 27 § Förordning (2001:623) med instruktion för Arbetsmarknadsverket.
- 4 § kopplat till 9 § Förordning (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.
- 19 § Förordning (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.
- 19 § Förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Banverket

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Banverkets instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 2 kap 1 § Lag (1995:1649) om byggande av järnväg (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 2 kap 1a § Lag (1995:1649) om byggande av järnväg (samrådsskyldighet om miljökonsekvensbeskrivning med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 2 kap 2 § Lag (1995:1649) om byggande av järnväg (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 6 kap 3-5 §§ Järnvägsförordning (2004:526) (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 6 kap 6 § Järnvägsförordning (2004:526) (samrådsskyldighet med ”berörda totalförsvarsmyndigheter” finns redan i dag).
- 6 kap 7 § Järnvägsförordning (2004:526) (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 5 och 7 §§ Förordning (1989:67) om plan för stomjärnvägar (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 4 § Förordning (1980:398) om handikappanpassad kollektivtrafik (samrådsskyldighet med ”berörda myndigheter” finns redan i dag).
- 3 § Förordning (1988:1017) om statsbidrag till vissa regionala kollektivtrafikanläggningar m.m..
- 5 § Förordning (2004:675) om omgivningsbuller (samrådsskyldighet med ”berörda myndigheter” finns redan i dag).

Boverket

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Boverkets instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 1-5 §§ Förordning (2004:1258) med instruktion för Boverket.

Fiskeriverket

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Fiskeriverkets instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 1 § Förordning (1996:145) med instruktion för Fiskeriverket.
- 2 kap 12 § Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.
- 2 kap 19 § Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.
- 2 kap 21 och 22 §§ Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.
- 4 kap 3 § Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.
- 6 § Förordning (1998:1343) om stöd till fiskevården.

Integrationsverket

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Integrationsverkets instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 1-2 §§ Förordning (1998:201) med instruktion för Integrationsverket.
- 2 § Förordning (1986:472) om statsbidrag till invandrarnas riksorganisationer.
- 1 och 3 §§ Förordning (1990:632) om bidrag till avgränsade integrationsprojekt.
- 1 och 11 §§ Förordning (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration.
- 1 och 4 §§ Förordning (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering.
- 1 och 4 §§ Förordning (2002:1058) om statligt stöd för verksamhet som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar.

Naturvårdsverket

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling.

Länsstyrelserna föreslår att det också av Förordning (2001:1096) med instruktion för Naturvårdsverket skall framgå att verket skall samråda och samverka med länsstyrelsen innan verket fattar beslut som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling.

Länsstyrelserna föreslår också att Naturvårdsverket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

Bilaga 2

- 4 § Nationalparksförordning (1987:938) (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).

Riksantikvarieämbetet

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Riksantikvarieämbetets instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 1b § och 2 § Förordning (1997:1171) med instruktion för Riksantikvarieämbetet.
- 4 § Förordning (2002:920) om bidrag till arbetslivsmuseer.
- 5 § Förordning (2003:248) om bidrag till lönekostnader inom verksamheten kulturarvs-IT.

Socialstyrelsen

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Socialstyrelsens instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 2 § i Förordning (1996:570) med instruktion för Socialstyrelsen.
- 6 kap. Lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.
- Förordning (1998:1814) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området.

Utöver ovanstående föreslår länsstyrelserna att det samverkansorgan som redan finns mellan länsstyrelserna och Socialstyrelsen inom ramen för den sociala tillsynen bör göras permanent och formaliseras. Ändamålet med samverkansorganet bör anges. Bestämmelser om detta bör införas i Förordning (1996:570) med instruktion för Socialstyrelsen i form av ett tillägg i 8 § med följande lydelse:

”Inom Socialstyrelsen skall finnas ett råd för samverkan mellan Socialstyrelsen och länsstyrelserna. Rådet skall verka för samordning i frågor som rör tillsyn. I rådet skall ledamöter från Socialstyrelsen och länsstyrelserna ingå.”

Länsstyrelserna föreslår också en ändring i Lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område i 6 kap. med innebörden att den tillsyn som bedrivs genom Socialstyrelsens regionala tillsynsenheter överflyttas till länsstyrelsen.

Statens folkhälsoinstitut

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Statens folkhälsoinstituts instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 1 och 2 §§ Förordning (2001:309) med instruktion för Statens folkhälsoinstitut.

Statens jordbruksverk

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Statens jordbruksverks instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 1 och 4a § Förordning (1998:415) med instruktion för Statens jordbruksverk.
- 13 § Förordning (1971:810) med allmän veterinärinstruktion.
- 2 § Förordning (1986:255) om pristillägg på renkött.
- 5 § Förordning (1989:281) om jordfonden (om frågan inte prövas av länsstyrelsen).
- 1 § Rennäringsförordning (1993:384).
- 8 a § Rennäringsförordning (1993:384) (om frågan inte prövas av länsstyrelsen).
- 35a och 35b §§ Rennäringsförordning (1993:384).
- 5 § Förordning (1996:1562) om stöd till avbytarverksamhet inom jordbruket.
- 3 § Förordning (1998:1345) om stöd till biodling.
- 27 § Förordning (1999:1148) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter.
- 4, 5, 8, 9, och 13 §§ Förordning (1999:1319) om mjölkkvoter.
- 1 kap 7 § Förordning (2000:577) om stöd för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder.
- 4 § Förordning (2002:147) om EG:s stöd för informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter.
- 1 kap 5 § Förordning (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare, m.m..
- 3 kap 15 och 19 §§ Förordning (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare, m.m..

Verket för näringslivsutveckling

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Verket för näringslivsutvecklings instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 4, 5 och 7 §§ Förordning (2002:1178) med instruktion för Verket för näringslivsutveckling.
- 10 § Förordning (1982:680) om uppföljning av beviljat statligt stöd i vissa fall.
- 2 och 13 §§ Förordning (1981:659) om lån till investeringar inom den manuella glasindustrin.
- Förordning (2000:281) om regionalt transportbidrag.
- 1, 3, 5, 6, 7, 33 och 34 §§ Förordning (1998:996) om sysselsättningsbidrag.
- 57, 67, 68 och 70 §§ Förordning (2005:527) om regionalt investeringsstöd.
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken.
- 3 § Förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service.
- 46 § Förordning (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling.

Vägverket

Länsstyrelserna föreslår att en myndighet enligt 2 § i verksförordningen skall samråda med berörd länsstyrelse i frågor som är av väsentlig betydelse för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelserna föreslår att det av Vägverkets instruktion framgår att verket skall samråda med länsstyrelsen innan verket fattar beslut enligt:

- 8 § Väglag (1971:948).
- 11 § Väglag (1971:948) (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 14a § Väglag (1971:948) (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).

Bilaga 2

- 14b § Vägslag (1971:948) (samrådsskyldighet om miljökonsekvensbeskrivning som ingår i vägutredningen finns redan i dag).
- 18, 22, 24 och 25 §§ Vägslag (1971:948) (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 26 § Vägslag (1971:948).
- 1 § och 4 § Förordning (1997:262) om nationell väghållningsplan (samrådsskyldighet med länsstyrelsen finns redan i dag).
- 4 § Förordning (1980:398) om handikappanpassad kollektivtrafik (samrådsskyldighet med ”berörda myndigheter” finns redan i dag).
- 3 § Förordning (1988:1017) om statsbidrag till vissa regionala kollektivtrafikanläggningar m.m..
- 4 § Förordning (1991:1224) om statsbidrag till vissa investeringar som rör kollektiv persontrafik.
- 2 § och 5 § Lag (1998:493) om trafikskolor.
- 4 och 5 §§ Förordning (1989:891) om statsbidrag till enskild väghållning.
- 4 § Förordning (2004:675) om omgivningsbuller (samrådsskyldighet med ”berörda myndigheter” finns redan i dag).
- 2 kap 1 § och 17 § Yrkestrafiklag (1998:490).

Länsstyrelsernas arbete med uppdraget om de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

Sekretariat

När länsstyrelserna i oktober 2004 fick uppdraget om samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bildades ett sekretariat för arbetet.¹ Sekretariatet har bestått av fem personer:

Göran Theolin, länsråd, Länsstyrelsen i Västerbottens län
Lars Östring, länsråd, Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin, huvudsekreterare från och med 2005-05-01, Länsstyrelsen i Örebro län
Anette Eriksson, huvudsekreterare till och med 2005-04-30, Länsstyrelsen i Örebro län
Therese Andersson, länsstyrelserepresentant i Nuteks RUP-uppdrag, Länsstyrelsen i Skåne län

Länsråden har haft en aktiv roll i samordningsuppdraget och utgjort uppdragets styrgrupp. Sekretariatet har kontinuerligt informerat om arbetet inom uppdraget på länsrådsträffar och på landshövdingemöten. Också på träffar i yrkesföreningen för länsstyrelsernas planeringsdirektörer har man återkommande haft diskussioner om uppdraget med deltagare från sekretariatet.

Strategisk grupp

En arbetsgrupp kallad den strategiska gruppen bildades också under hösten 2004. Denna har bestått av totalt 13 personer, utöver sekretariatet följande personer:

Bernt Dahlbäck, planeringsdirektör, Länsstyrelsen i Östergötlands län
Britt-Marie Edfeldt, planeringsdirektör, Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Bo Berge, länsarkitekt, Länsstyrelsen i Västerbottens län
Margareta Berggren, jämställdhetsexpert, Länsstyrelsen i Västerbottens län
Lisbeth Schultze, miljövårdsdirektör, Länsstyrelsen i Hallands län
Lars Hederström, länsarkitekt, Länsstyrelsen i Kronobergs län
Patrik Sällström, planeringsdirektör, Länsstyrelsen i Västerbottens län
Peter Ekholm, planeringsdirektör, Länsstyrelsen i Kalmar län

Den strategiska gruppen har träffats ett flertal gånger under arbetet med uppdraget och utgjort referensgrupp för arbetet med frågebatteri, diskussionsunderlag och remissutkast (se nedan). Personerna i gruppen har också haft uppgiften att informera om arbetet inom samordningsuppdraget och att bereda vissa frågor i sina respektive yrkesföreningar inom länsstyrelserna.

Kontaktpersoner på länsstyrelserna

Utöver sekretariat och strategisk grupp utsåg alla länsstyrelser hösten 2004 en eller flera personer att fungera som kontaktpersoner för uppdraget. Gruppen har utökats något under arbetets gång och totalt har 55 personer fungerat som kontaktpersoner. Kontaktpersonsgruppen har bestått av personer med olika professioner, i huvudsak planeringsdirektörer, jämställdhetsexperter, länsarkitekter och

¹ Uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet (Fi2004/5012) och bilaga 1.

Bilaga 3

miljödirektörer. Detta har varit en fördel då arbetet inom samordningsuppdraget haft ett tvärsektorielt fokus och betonat de olika dimensionerna av hållbar utveckling.

Kontaktpersonerna har varit mottagare av frågebatteri, diskussionsunderlag och remissutkast. Kontaktpersonerna har också haft ansvar för arbetet inom samordningsuppdraget på respektive länsstyrelse och har bjudits in till konferenser med koppling till uppdraget. De flesta av personerna i den strategiska gruppen har också fungerat som kontaktpersoner för sina respektive län. Många av kontaktpersonerna har också ingått i olika arbetsgrupper med koppling till uppdraget.

Kontaktpersonerna har varit:

Peter Wald	Länsstyrelsen i Blekinge län
Lennart Olsson	Länsstyrelsen i Blekinge län
Ylva Hallberg	Länsstyrelsen i Blekinge län
Lars Ingelström	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Eva Lundin	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Kjell Norman	Länsstyrelsen i Gotlands län
Per-Anders Sandström	Länsstyrelsen i Gotlands län
Stig Hammarsten	Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Magdalena Berglin	Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Lisbeth Schultze	Länsstyrelsen i Hallands län
Ulf Jallander	Länsstyrelsen i Hallands län
Hans Halvarsson	Länsstyrelsen i Jämtlands län
Jan Molde	Länsstyrelsen i Jämtlands län
Jan Enler	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Lena Lindström	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Stefan Waltersson	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Erik Tängdén	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Peter Ekholm	Länsstyrelsen i Kalmar län
Erik Wangell	Länsstyrelsen i Kalmar län
Eva Hammarström	Länsstyrelsen i Kalmar län
Lars Hederström	Länsstyrelsen i Kronobergs län
Gunilla Claesson	Länsstyrelsen i Kronobergs län
Per-Anders Persson	Länsstyrelsen i Kronobergs län
Gunilla Havnesköld	Länsstyrelsen i Norrbottens län
Johanna Pivén	Länsstyrelsen i Skåne län
Maria Lindegren	Länsstyrelsen i Skåne län
Kerstin Åkerwall	Länsstyrelsen i Skåne län
Berit Petterson	Länsstyrelsen i Stockholms län
Eva Gyllensvärd	Länsstyrelsen i Stockholms län
Carina Lundgren	Länsstyrelsen i Södermanlands län
Peter Eklund	Länsstyrelsen i Södermanlands län
Per Ringsell	Länsstyrelsen i Södermanlands län
Lars Strand	Länsstyrelsen i Uppsala län
Anne Närhi	Länsstyrelsen i Uppsala län
Jan Andersson	Länsstyrelsen i Uppsala län
Torbjörn Tirén	Länsstyrelsen i Uppsala län
Bo Jonsson	Länsstyrelsen i Värmlands län
Sten Högström	Länsstyrelsen i Värmlands län
Sture Hermansson	Länsstyrelsen i Värmlands län
Patrik Sällström	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Bo Berge	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Margareta Berggren	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Lars-Gunnar Rönnqvist	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Hans Wiklund	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Anna Molin	Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Åke Ringbom	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Karin Tilly	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Kerstin Kvarnström	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Rolf Hammarling	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Ann-Marie Jonsson	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Kjell Unevik	Länsstyrelsen i Örebro län
Ylva Gustafsson Höjer	Länsstyrelsen i Örebro län
Bernt Dahlbäck	Länsstyrelsen i Östergötlands län
Catharina Alpkvist	Länsstyrelsen i Östergötlands län
Jan Hällgren	Länsstyrelsen i Östergötlands län

Länsstyrelsernas gemensamma arbete inom uppdraget

I december 2004 skickade den strategiska gruppen ett frågebatteri till alla länsstyrelser med frågor kring hur länsstyrelsens samordnande roll fungerar på respektive länsstyrelse. Alla länsstyrelser svarade. En sammanställning av svaren gjordes och bildade underlag för det fortsatta arbetet i den strategiska gruppen. Svarssammanställningen skickades också till länsstyrelserna.

I februari 2005 hölls en regional arbetskonferens i Västerås till vilken länens kontaktpersoner var inbjudna. Med utgångspunkt i frågebatteriet ägnades dagen åt workshops. På denna konferens sattes fokus på hållbarhetsperspektivets betydelse för ett framgångsrikt regionalt utvecklingsarbete.

Utifrån diskussionerna vid arbetskonferensen samlades den strategiska gruppen för en tvådagarskonferens på Arlanda i april, där man skisserade det diskussionsunderlag som sekretariatet sammanställde och skickade till länsstyrelserna i början av maj. Diskussionsunderlaget sändes också till Nutek, till Sveriges Kommuner och Landsting och till berörda departement.

Under våren arbetade nio arbetsgrupper med utvalda frågeställningar som identifierats som särskilt viktiga utifrån svaren på frågebatteriet. Dessa arbetsgrupper bestod i huvudsak av personer ur kontaktmannagruppen:

1. Gruppen för "Formella förutsättningar" (sex personer)
2. Gruppen för "Länsstyrelserna som statlig koncern" (fyra personer)
3. Gruppen för "Samordning" (sju personer)
4. Gruppen för "Behoven av samordning" (sex personer)
5. Gruppen för "Regionalt utvecklingsarbete" (fem personer)
6. Gruppen för "Statligt utvecklingskapital" (två personer)
7. Gruppen för "Hållbar regional utveckling" (nio personer)
8. Gruppen för "24-timmarsmyndigheten" (två personer)
9. Gruppen för "Aktuella utredningar" (två personer)

Dessa arbetsgruppers arbete kom att bilda underlag för diskussionsunderlaget, för den strategiska gruppens fortsatta arbete och för bilaga 2 i detta dokument.

Samtliga länsstyrelser svarade på diskussionsunderlaget. Också denna gång gjordes en remissammanställning som sändes till länsstyrelserna. Svaren på diskussionsunderlaget blev styrande för utformningen av det remissutkast som sekretariatet med stöd av den strategiska gruppen formulerade under juni-augusti. I detta remissutkast formulerades också förslag till regeringen, som var föremål för diskussion på länsråds- och landshövdingemöten.

Remissutkastet sändes till länsstyrelserna i början av september. Det sändes också till Nutek, till Sveriges Kommuner och Landsting, till Ansvarskommittén och till berörda departement. Samtliga länsstyrelser lämnade synpunkter, som sammanfattades i en remissammanställning. Dessa synpunkter diskuterades i den strategiska gruppen inför sekretariatets slutförande av svaret till regeringen. Det

Bilaga 3

slutgiltiga svaret har också varit föremål för diskussion och godkänts på länsråds- och landshövdingemöten.

Under oktober och november månad arbetade några av länsstyrelsernas jurister vidare utifrån det arbete som gruppen 1 "Formella förutsättningar" gjorde under våren. Dessa jurister (sju personer) har gjort en fullständig genomgång av tolv myndigheters instruktioner och utifrån det lämnat förslag på förändringar av lagstiftningen (se bilaga 2).

I slutet av oktober hölls en avslutande konferens för kontaktmannagruppen i Stockholm. Sekretariatet redovisade arbetet som bedrivits inom uppdraget och föredrog utkastet till svar till regeringen. Kontaktpersonerna arbetade också i workshops kring följande frågeställningar:

- Vad gör vi efter att uppdraget lämnats in, både på kort och lång sikt?
- På vilket sätt genomför länsstyrelserna tillsammans det vi åtar oss i uppdraget?
- Hur gör vi länsstyrelsens samordningsuppdrag mer känt både internt och externt?

Samarbeten och samråd

Samtidigt som länsstyrelserna har arbetat med regeringens samordningsuppdrag har såväl Nutek som Sveriges Kommuner och Landsting bedrivit liknande utvecklingsarbeten. Nutek har varit koordinator för ett regeringsuppdrag till 13 nationella myndigheter om att redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram. Sveriges Kommuner och Landsting har på eget initiativ påbörjat ett utvecklingsarbete för att stödja arbetet med regionala utvecklingsprogram.

För att sprida och utbyta information och kunskap mellan dessa tre utvecklingsarbeten formerades redan under hösten 2004 en grupp bestående av Göran Theolin, länsråd, Länsstyrelsen i Västerbotten, Ulf Johansson, avdelningschef, Sveriges Kommuner och Landsting samt Kurt Ekelund, avdelningschef, Nutek. Gruppen har hållit regelbundna möten under arbetet med uppdragen. Gruppen har också haft avstämningsmöten med representanter för uppdragsgivarna: Britta Saxton, departementsråd på Näringsdepartementet samt Barbro Rohdin, kansliråd på Finansdepartementet (tidigare Karin Hååg och innan dess Gunhild Lindström).

Mellan Nutek och länsstyrelserna har också utbyte skett i form av att länsstyrelsernas representant i Nuteks RUP-uppdrag också har ingått i sekretariatet för länsstyrelsernas samordningsuppdrag. Huvudsekreteraren för länsstyrelseuppdraget var inledningsvis också placerad på Nutek..

Samarbetet mellan länsstyrelserna, Nutek och Sveriges Kommuner och Landsting har också tagit sig uttryck genom tre gemensamma konferenser kring regionalt utvecklingsarbete, under namnet Regionalt Forum. Syftet har varit att ge inbjudna myndigheter och organisationer möjlighet att följa och ställa frågor kring det pågående arbetet och att också lämna synpunkter. Konferenserna har planerats gemensamt och på alla tre konferenser har de tre utvecklingsarbetena presenterats. Respektive organisation har dock varit ansvarig inbjudare och ekonomiskt ansvarig för var sin konferens. Konferenserna, som har hållits i Stockholm, har haft mellan 140 och 170 deltagare från länsstyrelserna, från centrala statliga myndigheter, från kommuner, kommunala samverkansorgan, regionala självstyrelseorgan, landsting, andra organisationer och regeringskansliet:

- Regionalt Forum 1 december 2004, ansvarig: Nutek.
- Regionalt Forum 1 juni 2005, ansvarig: Sveriges Kommuner och Landsting.
- Regionalt Forum 25 oktober 2005, ansvarig: länsstyrelserna.

Utöver dessa konferenser har länsstyrelserna hållit två formella samråd med vardera Nutek, Sveriges Kommuner och Landsting och Ansvarskommittén. Detta enligt länsstyrelsernas uppdrag från

regeringen.² Länsstyrelserna har också funnit anledning att diskutera samordningsuppdraget i en vidare krets av myndigheter som påverkas av länsstyrelsernas samordningsroll, eller som kan bidra till det fortsatta samordningsarbetet.³ Därför har formella samråd också hållits med:

Integrationsverket
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Statens folkhälsoinstitut
Socialstyrelsen
Boverket
Skogsstyrelsen/Skogsvårdsstyrelsen
Hållbarhetsrådet
Sametinget

I juni skickade länsstyrelserna ett brev till de myndigheter som fått kopia på länsstyrelsernas samordningsuppdrag från regeringen, de myndigheter därutöver som gruppen 1 ”Formella förutsättningar” hade identifierat som särskilt viktiga ur samordningssynpunkt och till Sveriges Kommuner och Landsting.⁴ I brevet lyftes de frågor om samordningsrollen, samordning för hållbar regional utveckling och samordning för medborgarnas och företagens skull som alla länsstyrelser hade diskuterat utifrån diskussionsunderlaget under maj. I brevet ställdes också frågan om myndighetens syn på länsstyrelsens samordningsroll utifrån det egna uppdraget. Brevet till myndigheterna samt deras synpunkter finns i bilaga 5.

Tidsplan

December

- Regionalt Forum
- Utskick av frågebatteri om länsstyrelsens samordnande roll

Januari

- Sammanställning av svaren från länsstyrelserna på frågebatteri
- Föredragning på länsrådsmöte
- Föredragning på landshövdingemöte

Februari

- Regional arbetskonferens i Västerås för kontaktmannagruppen

Mars

- Inlämning av lägesrapport till Finansdepartementet
- Grupparbeten kring fördjupnings- och utredningsområden inom ramen för uppdraget

April

- Redovisning från arbetsgrupperna för de valda fördjupnings- och utredningsområdena
- Produktion av diskussionsunderlag
- Fortsatt grupparbete i grupp 7 ”Hållbar regional utveckling”
- Fortsatt grupparbete i grupp 1 ”Formella förutsättningar”

² Ibid.

³ Se bilaga 4.

⁴ Ibid.

Bilaga 3

Maj

- Utskick av diskussionsunderlag till samtliga länsstyrelser
- Fortsatt grupparbete i grupp 7 "Hållbar regional utveckling"
- Fortsatt grupparbete i grupp 1 "Formella förutsättningar"

Juni

- Regionalt Forum
- Sammanställning av svaren från länsstyrelserna på diskussionsunderlag
- Utskick av samrådsbrev till 48 myndigheter samt Sveriges Kommuner och Landsting
- Produktion av remissutkast
- Samråd

Juli – augusti

- Fortsatt produktion av remissutkast
- Svar från myndigheter på samrådsbrev
- Föredragning på länsrådsmöte
- Föredragning på landshövdingemöte

September

- Utskick av remissutkast till samtliga länsstyrelser
- Svar från alla länsstyrelser på remissutkast
- Samråd

Oktober

- Regionalt Forum
- Konferens för kontaktmannagruppen
- Arbete med slutversion av svaret till regeringen
- Länsstyrelsejurister i arbete med förslag till förändringar av nuvarande lagstiftning
- Föredragning på länsrådsmöte
- Föredragning på landshövdingemöte
- Samråd

November

- Sammanställning av svaren från länsstyrelserna på remissutkast
- Länsstyrelsejurister i arbete med förslag till förändringar av nuvarande lagstiftning
- Föredragning och godkännande av svaret till regeringen på länsrådsmöte
- Föredragning och godkännande av svaret till regeringen på landshövdingemöte
- Samråd

December

- Inlämning till regeringen

Samråd med andra statliga myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting och Ansvarskommittén

Enligt regeringens uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet fick länsstyrelserna i uppdrag att under arbetets genomförande ”samråda med regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan, kommuner, landsting, Nutek och andra berörda myndigheter samt med Ansvarskommittén”.¹ Denna uppgift har länsstyrelserna fullföljt på flera olika sätt.

Regionalt Forum

Dels har, så som redogörs för i bilaga 3, länsstyrelserna, Nutek och Sveriges Kommuner och Landsting samarbetat och genomfört tre gemensamma konferenser kring regionalt utvecklingsarbete under namnet Regionalt Forum. Syftet har varit att ge deltagarna vid konferenserna möjlighet att följa och ställa frågor kring det pågående arbetet och att också lämna synpunkter. Konferenserna har samlat mellan 140 och 170 deltagare från länsstyrelserna, från centrala statliga myndigheter, från kommuner, kommunala samverkansorgan, regionala självstyrelseorgan, landsting, andra organisationer och regeringskansliet.²

Samordningsbrev

Länsstyrelserna har också inom ramen för uppdraget, så som redogörs för i bilaga 5, skickat ett brev till 48 statliga myndigheter och till Sveriges Kommuner och Landsting. I brevet ställdes frågan om myndighetens syn på länsstyrelsens samordningsroll utifrån myndighetens egna uppdrag. 39 myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting svarade på brevet.³

Formella samråd

Utöver ovanstående har länsstyrelserna också hållit två formella samråd vardera med Nutek, Sveriges Kommuner och Landsting och Ansvarskommittén. Därutöver har samråd hållits med några av de myndigheter som länsstyrelserna identifierat som särskilt viktiga aktörer för en hållbar regional utveckling. Sammantaget har tio formella samråd hållits inom ramen för länsstyrelsernas samordningsuppdrag. Utgångspunkten för dessa samråd har varit det aktuella arbetsläget i uppdraget. Inför merparten av samråden sändes således remissutkastet till svar till regeringen till deltagande personer och bildade utgångspunkt för diskussionen.

I det följande finns en sammanställning över samråd och deltagande personer vid dessa.

¹ Uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet (Fi2004/5012) och bilaga 1.

² Se bilaga 3.

³ Se bilaga 5.

Bilaga 4

Nutek 16 juni

Göran Theolin	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län
Kurt Ekelund	Nutek
Sune Halvarsson	Nutek
Christina Nordin	Nutek

Nutek 27 september

Göran Theolin	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län
Kurt Ekelund	Nutek
Sune Halvarsson	Nutek
Hans Ahrens	Nutek

Sveriges Kommuner och Landsting 12 oktober

Göran Theolin	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Lars Östring	Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län
Therese Andersson	Länsstyrelsen i Skåne län
Patrik Sällström	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Stig Hammarsten	Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Lars Hederström	Länsstyrelsen i Kronobergs län
Margareta Berggren	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Ulf Johansson	Sveriges Kommuner och Landsting
Ann-Sofie Eriksson	Sveriges Kommuner och Landsting
Klas Danerlöv	Sveriges Kommuner och Landsting
Yngve Johansson	Västra Götalandsregionen
Gunne Arnesson Lövgren	Region Skåne

Sveriges Kommuner och Landsting 17 oktober

Göran Theolin	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län
Therese Andersson	Länsstyrelsen i Skåne län
Ulf Johansson	Sveriges Kommuner och Landsting
Ann-Sofie Eriksson	Sveriges Kommuner och Landsting
Lisbeth Mellgren	Sveriges Kommuner och Landsting
Roland Lexén	Sveriges Kommuner och Landsting
Yngve Johansson	Västra Götalandsregionen
Gunne Arnesson Lövgren	Region Skåne
Håkan Brynielsson	Regionförbundet i Kalmar län
Magnus Persson	Örebro läns landsting
Catharina Blom	Region Blekinge
Ulf Fransson	Regionförbundet Jönköpings län
Göran Norberg	Regionförbundet Sörmland
Gunnar Johnsson	Regionförbundet Uppsala län

Ansvarskommittén 27 september

Lars Östring	Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län

Martin Olauzon	Ansvarskommittén
Inger Rydén Bergendahl	Ansvarskommittén
Jörgen Olsson	Ansvarskommittén

Ansvarskommittén 23 november

Lars Östring	Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län
Inger Rydén Bergendahl	Ansvarskommittén
Jörgen Olsson	Ansvarskommittén

Skogsvårdsorganisationen 23 september

Lars Östring	Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län
Therese Andersson	Länsstyrelsen i Skåne län
Thomas Mårtensson	Skogsstyrelsen
Ingemar Lund	Skogsvårdsstyrelsen i Värmland-Örebro
Mats Wiklund	Skogsvårdsstyrelsen i Dalarna-Gävleborg

Sju myndigheter med särskild koppling till hållbar regional utveckling 7 oktober

Lorentz Andersson	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Sören Gunnarsson	Länsstyrelsen i Örebro län
Göran Theolin	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Lars Östring	Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län
Therese Andersson	Länsstyrelsen i Skåne län
Mats Olsson	Naturvårdsverket
Kurt Ekelund	Nutek
Per-Magnus Nilsson	Riksantikvarieämbetet
Gunnar Ågren	Statens folkhälsoinstitut
Birgitta Hederstedt	Socialstyrelsen
Lena Bernström	Integrationsverket
Micaela Schulman	Boverket
Katinka Hort	Finansdepartementet
Peter Ehn	Finansdepartementet
Helen Ågren	Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet
Stefan Renlund	Näringsdepartementet

Hållbarhetsrådet 24 oktober

Therese Andersson	Länsstyrelsen i Skåne län
Patrik Sällström	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Albert Edman	Hållbarhetsrådet
Lisa Redin	Hållbarhetsrådet
Gunnar Granberg	Hållbarhetsrådet

Sametinget 18 november

Karin Sundin	Länsstyrelsen i Örebro län
Håkan Spett	Länsstyrelsen i Norrbottens län
Ulla Barruk-Sunna	Sametinget
Ragnhild Svonni	Sametinget

Synpunkter från 39 myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting på länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

I juni 2005 skickades inom ramen för samordningsuppdraget ett brev till Sveriges Kommuner och Landsting och till 48 statliga myndigheter. De 48 myndigheterna var de som av regeringen fått kopia på uppdraget om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheterna och myndigheter som av en särskild arbetsgrupp inom uppdraget identifierats som myndigheter berörda av detta uppdrag.¹ I brevet lyftes de frågor om samordningsrollen, samordning för hållbar regional utveckling och samordning för medborgarnas och företagens skull som alla länsstyrelser hade diskuterat utifrån ett särskilt diskussionsunderlag under maj månad. I brevet ställdes också frågan om myndighetens syn på länsstyrelsens samordningsroll utifrån det egna uppdraget.

Sveriges Kommuner och Landsting, 38 av myndigheterna och utöver dessa också Bergsstaten lämnade skriftliga synpunkter. Denna bilaga innehåller dessa svar.² Skogsvårdsorganisationen efterfrågade ett möte istället för att avge skriftligt svar, och ett samråd hölls den 23 september. Formella samråd har också hållits med flera av de myndigheter som lämnat synpunkter per brev, samt med Sveriges Kommuner och Landsting.³

Sammanfattningsvis kan sägas att merparten av de statliga myndigheterna har en positiv syn på, och betonar vikten av, länsstyrelsens samordningsroll. Så skriver exempelvis Nutek att länsstyrelsens förmåga att fungera som samordnare av den statliga verksamheten är ”av utslagsgivande betydelse” för arbetet med att utveckla starka utvecklingsmiljöer på regional nivå. Sjöfartsverket uttrycker dock att man ser länsstyrelsens roll mer som ”en kvalificerad samverkanspart än att samordna annan statlig myndighet” och Luftfartsstyrelsen uttrycker att ”länsstyrelsens samordningsroll bör tonas ned till förmån för en samverkansroll i förhållande till trafikverken”. Statens institut för kommunikationsanalys varnar också för att:

”Det finns en uppenbar risk att länsstyrelserna här frestas att uppträda på ett förutsägbart sätt som den regionala samordningens särskilda särintresse.”

Många myndigheter nämner den oklara ansvarsfördelningen mellan myndigheter som ett problem. Flera myndigheter menar att oklar ansvarsfördelning bör leda till att länsstyrelsens uppgifter tydliggörs. Exempelvis skriver Integrationsverket att integrationsfrågorna saknar en given aktör i regionerna, och man ställer sig positiv till att flera länsstyrelser har tagit sig en aktiv regional roll i dessa frågor. Riksantikvarieämbetet anser att länsstyrelserna mer aktivt bör verka för framtagandet och uppdateringen av regionala kulturmiljöprogram. Nationellt centrum för flexibelt lärande menar att organisatoriskt stöd från länsstyrelserna skulle öka chanserna för ett rikstäckande nätverk för flexibelt lärande. Glesbygdsverket anser att man bör överväga att inordna Skogsvårdsstyrelserna i länsstyrelserna. Naturvårdsverket har goda erfarenheter av det strukturerade arbetet med miljömålen, där länsstyrelsen har ansvar för att bryta ner dessa på den regionala nivån. Kanske skulle denna struktur kunna vara ”ett alternativ till modell för ett bredare och utökat hållbarhetsarbete där nationella mål och strategier tas fram och förankras regionalt inom andra områden”. Statens folkhälsoinstitut menar att modellen med länsstyrelsen som ansvarig regional myndighet för nationella mål tjänar som ”utmärkt förebild” för hur arbetet med regionala folkhälsomål skulle kunna bedrivas.

¹ Uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet (Fi2004/5012).

² I några av dessa svar hänvisas till bilagor. Dessa finns på Länsstyrelsen i Örebro län (Dnr 300-12701-2004).

³ För redogörelse av samråd, se bilaga 4.

Bilaga 5

Att länsstyrelsen har en viktig roll genom att tillhandahålla kunskapsunderlag och att följa upp hur det regionala utvecklingsarbetet bedrivs betonas av bland annat Nutek, Räddningsverket, Folkhälsoinstitutet, Kulturrådet, Boverket och Naturvårdsverket. Boverket skriver:

”En geografiskt större och mer integrerad boende- och arbetsmarknad ställer bl.a. krav på förbättrat regionalt planeringsunderlag, vilket bör vara en uppgift för länsstyrelserna. Framförallt behövs prognosmaterial, som är användbart på kommunal nivå.”

Flera myndigheter, Kriminalvården, Krisberedskapsmyndigheten, Kemikalieinspektionen och Djurskyddsinspektionen, betonar också vikten av länsstyrelsens tillsynsansvar i det regionala utvecklingsarbetet.

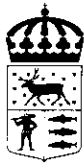
Sveriges Kommuner och Landsting tydliggör i sitt svar de synpunkter man framfört vid de samråd som man deltagit vid med anledning av länsstyrelsernas samordningsuppdrag.⁴ Organisationen menar att uppgifter som är ”regionala och politiska” bör läggas på politiskt styrda regioner. Dessa regioner bör ges ett ökat inflytande i de frågor som i dag sköts av olika statliga sektorer, och man skriver:

”Möjligheten för länsstyrelsen att få en starkare samordningsroll visavi de olika statliga centrala myndigheterna bedöms vara mycket liten.”

⁴ Ibid.

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen
Västerbotten

2005-06-10

Dnr: 300-12701-2004

Till berörda myndigheter (se bilaga)

Samordning för hållbar regional utveckling

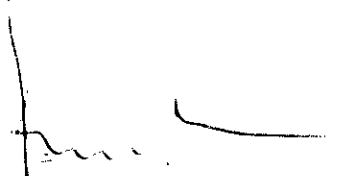
Regeringen har gett samtliga länsstyrelser i uppdrag att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras.

Länsstyrelsen i Örebro län och i Västerbottens län samordnar arbetet kring regeringsuppdraget. Landets alla länsstyrelser har därtill utsett särskilt ansvariga för detta arbete, som dels deltar i det länsstyrelsegemensamma arbetet och dels deltar i arbetet kring uppdraget på respektive länsstyrelse. Under våren har detta arbete bland annat bedrivits i form av en länsstyrelsegemensam konferens, länsstyrelseövergripande grupparbeten kring olika teman och kring ett gemensamt diskussionsunderlag. Arbetet kommer under sommaren och hösten utmynna i ett utkast och därefter i ett svar som skall vara inlämnat till regeringen senast den 30 november.

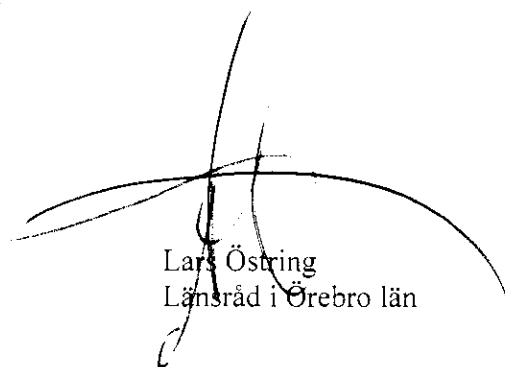
En sammanställning av huvuddragen av länsstyrelsens arbete är sammanfattat i det följande. Vi vill gärna ha era synpunkter på hur samordningen av de statliga myndigheters insatser i det regionala utvecklingsarbetet skall bedrivas. Lämna oss gärna också era egna förslag på förbättringar. På vilket sätt vill er myndighet att denna samordning skall bedrivas?

Synpunkterna, förslagen och frågorna kan ställas till Karin Sundin, Länsstyrelsen i Örebro län, som är sekreterare i uppdraget: karin.sundin@t.lst.se, 019-19 39 25 eller 070-620 44 04. Det går också bra att ställa frågor till undertecknade: Göran Theolin på 090-10 73 01 eller goran.theolin@ac.lst.se och Lars Östring på 019-19 35 07 eller lars.ostring@t.lst.se.

Senast den 15 augusti hoppas vi höra av er!

Göran Theolin
Länsråd i Västerbottens län

Lars Östring
Länsråd i Örebro län

Detta har skickats till:

Arbetslivsinstitutet
Arbetsmarknadsverket
Banverket
Boverket
Djurskyddsmyndigheten
Fiskeriverket
Försvarmakten
Glesbygdsverket
Högskoleverket
Institutet för tillväxtpolitiska studier
Integrationsverket
Kemikalieinspektionen
Kommerskollegium
Konkurrensverket
Konsumentverket
Kriminalvårdsverket
Krisberedskapsmyndigheten
Lantmäteriverket
Livsmedelsverket
Luftfartsverket
Migrationsverket
Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning
Myndigheten för skolutveckling
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Nationellt centrum för flexibelt lärande
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet
Rikspolisstyrelsen
Rådet för europeiska socialfonden i Sverige
Sametinget
Sjöfartsverket
Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens folkhälsoinstitut
Statens institut för kommunikationsanalys
Statens jordbruksverk
Statens kulturråd
Statens räddningsverk
Statens skolverk
Sveriges geologiska undersökning
Sveriges lantbruksuniversitet
Turistdelegationen
Ungdomsstyrelsen
Verket för innovationssystem
Verket för näringslivsutveckling
Vägverket

För kännedom:

Finansdepartementet
Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet
Näringsdepartementet

Länsstyrelsens samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

”I länsstyrelsens ansvar ingår att både se till helheten och hävda sektorsintressen.

I denna roll ingår att formulera statens samlade uppfattning på länsnivå och agera utifrån ett *statligt helhetsperspektiv* på denna nivå. Statens insatser på regional nivå samordnas och dialogen mellan stat och kommun underlättas av ett samlat statligt uttalande. Detta bidrar till den decentralisering och uppbyggnad av mer avgränsat sektorstänkande som statsmakterna vid upprepade tillfällen bedömt vara angeläget.

Länsstyrelsens ansvar för samordning av de statliga insatserna från olika myndigheter i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. Länsstyrelsens samordningsansvar bör utövas i sådana former att det inte inverkar på respektive sektorsmyndigheters självständighet avseende beslutsfattande inom sitt område.”¹

Så uttrycks länsstyrelsens uppdrag som statlig regional myndighet i propositionen *Regional samverkan och statlig länsförvaltning*. Det ansvaret finns också uttryckt i den lagstiftning som reglerar länsstyrelsernas arbete.² Inom regionalpolitiken innebär det att länsstyrelsen skall verka för att riksdagens mål för regional utvecklingspolitik uppnås. I det arbetet skall man beakta de nationella målen för integration, jämställdhet och miljö för att säkerställa en hållbar regional utveckling.³

Regeringens uppdrag till länsstyrelserna om samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

Regeringen har gett i uppdrag åt samtliga länsstyrelser att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. Enligt uppdraget bör förslagen särskilt belysa:

- hur roller och ansvarsfördelning mellan berörda myndigheter kan göras tydligare,
- vilka uppgifter som samordningsansvaret bör innehålla och hur de bör utföras för att främja det regionala utvecklingsarbetet och öka effektiviteten i de statliga insatserna,
- eventuella hinder, både organisatoriska och kompetensmässiga, som bör undanröjas för att samordningsansvaret skall kunna utvecklas på ett strategiskt önskvärt sätt,
- framgångsfaktorer, både organisatoriska och kompetensmässiga, som bidrar till och bör främjas så att samordningsrollen fungerar på ett effektivt sätt.⁴

Uppdraget skall slutredovisas senast den 30 november 2005. En första lägesrapport lämnades till Finansdepartementet den 1 mars. Arbetet samordnas av Länsstyrelserna i Örebro län och i Västerbottens län.

¹ *Regional samverkan och statlig länsförvaltning* (Prop. 2001/02:7).

² Se Förordning (2002:864) med länsstyrelseinstruktion, Förordning (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete och Regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende Länsstyrelserna.

³ Förordning (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete.

⁴ Uppdrag om länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet (Fi2004/5012).

Sektorisering kräver samordning

Samhället är, utifrån ett politiskt perspektiv, organiserat i ett visst antal sektorer eller politikområden. Sektorisering i sig är inte att betrakta som ett problem, utan som resultatet av en samhällsutveckling där det gemensamma intresset och ansvaret ständigt utvidgats till nya områden och där specialiseringen hela tiden ökat. Men när antalet sektorer ökar blir de allt svårare att överblicka, liksom att urskilja gränserna och sambanden mellan dem. Därmed ökar risken för att det uppstår problem. Om sektorerna överlappar varandra finns det risk för dubbelarbete, och därmed för slöseri med resurser. Dessutom kan det bli otydligt vem som ansvarar för olika frågor. Olika överlappande sektorer kan också utveckla olika regelverk och motarbeta eller motverka varandra. När varje myndighet präglas av sitt sektorstänkande finns också en risk för att uppgifter faller mellan stolarna. Finansieringen av vissa uppgifter kan bli oklar och det finns risk för suboptimering.

Med ökad sektorisering följer därför ökade krav på samordning mellan olika sektorer för att få helhetssyn och för att uppnå övergripande politiska mål. Det gäller inte minst när man från början formulerar så kallade tvärsektoriella eller horisontella mål eller krav. Så leder exempelvis målet om en hållbar utveckling till krav på samordning ur nationellt, regionalt och lokalt perspektiv.⁵

Den regionala nivån i det svenska systemet beskrivs ofta som svår att överblicka, och samordningen mellan de olika sektorerna och med myndigheterna på regional nivå som bristfällig. Samtidigt har de senaste decenniernas utveckling, med snabbare kommunikationer, strukturomvandling och växande arbetsmarknadsregioner, ökat den regionala nivåns betydelse för en hållbar utveckling – inte minst i dess ekonomiska dimension. För att statens och kommunernas gemensamma ansvar för hållbar utveckling skall fungera krävs alltså en effektivare regional samordning.

Länsstyrelsens samordningsroll

Länsstyrelsens samordningsroll är mångfacetterad. I de förordningar som reglerar statlig samordning på regional nivå förekommer begreppen samordning, samråd och samverkan. I genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken förekommer också i varierande grad samordning och samarbete mellan myndigheter och organisationer utöver den av regeringen ålagda.

Exempel på hur länsstyrelsen bedriver samordningsarbetet är bland annat:

- Remissförfarande.
- Via gemensamma tema- eller arbetsmöten/seminarier/konferenser/nätverk.
- Landshövdingens ordförandeskap i annan statlig verksamhet.
- Statliga myndigheter ingår ibland med representation direkt i regionala styrelser liksom tvärtom; regional representation i nationella samordningsorgan.
- Samordning i ärendehandläggning.
- Samverkansprojekt för angelägna gemensamma utvecklingsfrågor.
- Publikationer och andra dokument.
- Uppföljningsåtgärder.

Utifrån länsstyrelsens perspektiv är det ett problem att få av de myndigheter vars arbete har stor betydelse i det regionala utvecklingsarbetet har regional representation. Ett annat är att långtifrån alla dessa myndigheter har samma tydliga instruktioner om samordning av insatser i det regionala utvecklingsarbetet som länsstyrelsen.

⁵ Se mer om sektorisering i *Sektorisering inom offentlig förvaltning*. Statskontoret (2005:3).

Regional utvecklingspolitik

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är, så som det formulerades i regeringens proposition *En politik för tillväxt och livskraft i hela landet*. ”väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet”. I propositionen, som antogs av riksdagen i december 2001, definierades begreppet:

”Med väl fungerande lokala arbetsmarknadsregioner avses att de är så attraktiva för människor och företag att det är möjligt att ta till vara den potential och livskraft som finns i alla regioner.

Med hållbar avses att politiken skall bidra till att nuvarande och kommande generationer kan erbjudas sunda ekonomiska, sociala och ekologiska förhållanden. Politiken skall därmed bidra till att öka den ekonomiska tillväxten i alla lokala arbetsmarknadsregioner för att därigenom öka den nationella tillväxten. På samma sätt skall politiken bidra till de sociala aspekterna, bl.a. sysselsättning, jämställdhet och välfärd, samt de ekologiska aspekterna, bl.a. minskad miljöpåverkan av mänskliga aktiviteter samt god hälsa och livsmiljö. Det är viktigt att sociala och miljömässiga frågor ses som drivkrafter och möjligheter för tillväxt och utveckling.

[...] Med en god servicenivå i alla delar av landet avses att politiken skall bidra till att människor och företag har tillgång till kommersiell och offentlig service i tillräcklig omfattning.”⁶

Samordning för hållbar utveckling

Regeringen skriver i *En svensk strategi för hållbar utveckling* att det hållbara samhället är ett samhälle ”där ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö”. Regeringen pekar på hur företag, institutioner, myndigheter, kommuner och enskilda medborgare bidrar till den hållbara utvecklingen. Inte minst staten och dess myndigheter på central, regional och lokal nivå har en viktig roll. Regeringen anger här att ”en bättre samordning av olika insatser kan medverka till att målkonflikter och suboptimeringar undviks till förmån för synergieffekter och långsiktiga resultat”.⁷

Länsstyrelsen är den enda statliga myndighet som har ett övergripande ansvar för samordning för hållbar regional utveckling. Länsstyrelsen kan därmed sägas vara regeringens viktigaste instrument för att koordinera den nationella politiken på regional nivå. Den rollen blir tydligare genom den nya regionala utvecklingspolitiken. Framväxten av kommunala samverkansorgan är ett resultat av att regeringen lagt fast att det finns utrymme för två regionala utvecklingsaktörer: den statliga och kommunala samverkansorgan.

Länsstyrelsen har ansvar för att implementera och/eller samordna den statliga politiken på regional nivå inom politikområden som rör alla dimensioner av hållbar utveckling, exempelvis: regionala tillväxt- och utvecklingsprogram, stöd till företag, stöd till lantbruk, jämställdhet, integration, miljöskydd, naturvård och fysisk planering. Det innebär att det inom varje länsstyrelse finns en samlad kompetens inom en rad olika sakområden. Länsstyrelsens tillsynsansvar inom många områden har betydelse ur ett regionalt utvecklingsperspektiv, exempelvis tillsyn enligt miljöbalken, socialtjänstlagen och plan- och bygglagen. Att myndighetsutövning i form av tillsyn av lagstiftningen vilar på länsstyrelsen bidrar till länsstyrelsens bredd och kunskap inom dessa områden. Bredden i länsstyrelsens ansvarsområden gör också att det finns generella kompetenser, som juridisk kompetens, som kan användas inom många olika sakområden. Bredden innebär också att länsstyrelsen har vana av att arbeta tvärsektorielt såväl internt som utåt.

⁶ *En politik för tillväxt och livskraft i hela landet* (Prop. 2001:02:4).

⁷ *En svensk strategi för hållbar utveckling* (Skr. 2003:04:129).

Regeringskansliet har en central roll för att motverka problem som beror på sektorisering. Relationen mellan regeringen, länsstyrelsen och övriga myndigheter har också en stor betydelse för länsstyrelsens roll som statlig regional myndighet och aktör i länet.

Samordning för medborgarnas och företagens skull

Statens behov av samordning av olika sektorer för helhetsperspektiv och sammanhållning är inte bara av relevans för myndigheterna själva. Utifrån medborgarperspektiv finns det många exempel på problem som hänger samman med sektorisering. I mötet med förvaltningen kan det vara svårt, både som medborgare och som företagare, att veta var man hämtar information, vem man skall fråga eller vem som har ansvar. Ofta uttrycks problemet av medborgare och företag som ”krångel”. Risken för att medborgaren eller företaget skall uppleva krångel och svårigheter i kontakten med myndigheterna är förstås störst i de fall som deras fråga berör flera myndigheter eller huvudmän och då flera olika regelverk eller normsystem skall samordnas.

Samtidigt lever vi i en tid med fler myndigheter än någonsin och då behoven av myndigheternas tjänster förändras i allt snabbare takt. Den tekniska utvecklingen har därtill lett till allt större krav på service och snabbhet. Medborgaren skall också ges möjlighet till dialog och att lämna synpunkter. Regeringen har också tydligt deklarerat att medborgaren i det enskilda ärendet, så långt möjligt, bara skall behöva ha kontakt med en myndighet.⁸ Det ställer stora krav på samordning.

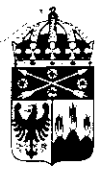
Mot bakgrund av det breda politikuppdrag som länsstyrelsen har skulle länsstyrelsen i högre utsträckning än i dag kunna vara en ingång till hela den statliga förvaltningen och dess sektorsmyndigheter.

Slutsatser och förslag

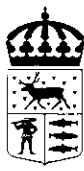
Arbetet inom länsstyrelsernas uppdrag om samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet fortsätter. Så här långt finns inga slutsatser eller konkreta förslag som rör mandat, förordningar, resurser, uppföljning etc..

Vi vill härmed fråga hur er myndighet ser på länsstyrelsens samordningsroll utifrån ert uppdrag. De synpunkter och förslag som er myndighet lämnar kring det ovanstående kommer att vara en viktig utgångspunkt i de förslag som skall lämnas till regeringen.

⁸ *En förvaltning i demokratins tjänst – ett handlingsprogram*. Justitiedepartementet, juni 2000.

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen
Västerbotten

2005-06-10

Dnr: 300-12701-2004

Till Sveriges Kommuner och Landsting

Samordning för hållbar regional utveckling

Regeringen har gett samtliga länsstyrelser i uppdrag att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras.

Länsstyrelsen i Örebro län och i Västerbottens län samordnar arbetet kring regeringsuppdraget. Landets alla länsstyrelser har därtill utsett särskilt ansvariga för detta arbete, som dels deltar i det länsstyrelsegemensamma arbetet och dels deltar i arbetet kring uppdraget på respektive länsstyrelse. Under våren har detta arbete bland annat bedrivits i form av en länsstyrelsegemensam konferens, länsstyrelseövergripande grupparbeten kring olika teman och kring ett gemensamt diskussionsunderlag. Arbetet kommer under sommaren och hösten utmynna i ett utkast och därefter i ett svar som skall vara inlämnat till regeringen senast den 30 november.

En sammanställning av huvuddragen av länsstyrelsens arbete är sammanfattat i det följande. Vi vill gärna ha era synpunkter på hur samordningen av de statliga myndigheters insatser i det regionala utvecklingsarbetet skall bedrivas. Lämna oss gärna också era egna förslag på förbättringar. På vilket sätt vill landets kommuner och landsting att denna samordning skall bedrivas?

Synpunkterna, förslagen och frågorna kan ställas till Karin Sundin, Länsstyrelsen i Örebro län, som är sekreterare i uppdraget: karin.sundin@t.lst.se, 019-19 39 25 eller 070-620 44 04. Det går också bra att ställa frågor till undertecknade: Göran Theolin på 090-10 73 01 eller goran.theolin@ac.lst.se och Lars Östring på 019-19 35 07 eller lars.ostring@t.lst.se.

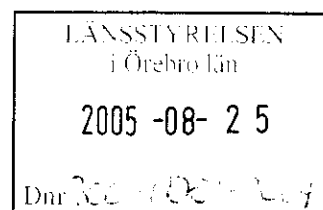
Senast den 15 augusti hoppas vi höra av er!

Göran Theolin
Länsråd i Västerbottens län

Lars Östring
Länsråd i Örebro län

Karin Sundin
Länsstyrelsen i Örebro län

Arbetslivsinstitutet har getts möjlighet att yttra sig med anledning av uppdraget "Samordning för hållbar regional utveckling". Uppdraget har getts till samtliga länsstyrelser i landet, med länsstyrelserna i Västerbotten och Örebro som samordnare. Med utgångspunkt i en sammanställning (daterad 2005-06-10, dnr 300-12701-2004) som redogör för huvuddragen av länsstyrelsernas arbete, efterlyses synpunkter, förslag och frågor från andra berörda myndigheter.

Ali har ett brett uppdrag att bedriva forskning inom arbetslivets område, där arbetslivets utvecklingsprocesser är ett fält där institutet bedriver forskning. I anslutning till olika forskningsinsatser kring lokal och regional utveckling har vår myndighet kommit i kontakt med länsstyrelsernas verksamhet. Vi har bland annat studerat effekter av arbetet kring regionalt tillväxtavtal, regionalt tillväxtprogram och senast arbetet i NUTEKs pilotprojekt med regionalt utvecklingsprogram (RUP).

Det uppdrag som är utgångspunkten för länsstyrelsernas förfrågan är ett av flera andra initiativ kring samordning och samverkan mellan statliga myndigheter som nu pågår. I ansträngningarna ingår också att utveckla kontakterna mellan regional och central nivå i statsförvaltningen. Parallellt med länsstyrelsernas samordningsuppdrag bedriver NUTEK ett pilotprojekt kring Regionalt Utvecklingsprogram (RUP). Syftet med detta är att åstadkomma riktlinjer för länens kommande arbete med att skapa RUP-dokument. Samverkan över sektorsgränserna och mellan region och centrala myndigheter står även här i förgrunden. Ett tredje samverkansprojekt drivs av Sveriges Kommuner och Landsting med liknande ambitioner men ur ett kommunalt och landstingskommunalt perspektiv. Det samordningsuppdrag som länsstyrelserna nu bedriver måste förstås i detta sammanhang: det finns många initiativ nu som sysslar med oerhört närliggande frågor. Istället för att ha tre olika samverkansuppdrag som arbetar vid sidan av varandra, kanske det mest angelägna nu är att samordna samverkans- och samordningsuppdragen. Risken är annars att uppdragen blir en plattform för olika samhällsliga aktörer att stärka sin ställning; länsstyrelserna bevakar sin position, NUTEK förordar samarbete över sektorsgränserna med sina avsikter och ytterligare andra syften har Kommun- och landstingsdelen. För att undvika detta måste de olika uppdragen samverka (!) nära med varandra och undvika att samverkansfrågan blir en revirfråga mellan myndigheterna.

Ett uppenbart bekymmer på regional nivå i anslutning till regional utveckling är otydligheten i arbetsfördelningen, och de många olika organisationsformer som finns i länen. Frånsett självstyrelselänen, där oklarheten om länsstyrelsens roll ändå tycks kvarstå, finns självstyrelseorgan och län där länsstyrelsen har kvar sin roll som administratör av regionala utvecklingsfrågor. Men det finns också andra otydligheter. I många län aspirerar flera olika

aktörer på att hantera regionala utvecklingsfrågor: landstingen, kommunförbunden, starka kommuner och i något län också ett råd med politiker bildat för ändamålet (syftar på Rådet för regional utveckling i Jämtland). Denna "regionala röra" (uttryck från en nyligen publicerad itps utvärdering) med många aktörer med sinsemellan olika mandat och oklara roller vad avser regional utveckling är en viktig bakgrundsfaktor för diskussionen om länsstyrelsens framtida uppgifter. På vilket sätt bidrar ett statligt organ till att de regionala frågorna stärks och regionerna får beslutskraft att själva ta itu med sina frågor? I denna frågeställning ingår förstås också att avgränsa vilka frågor som kan anses vara regionala, och inte kommunala, lokala eller statliga centrala. Om utgångspunkten – som de politiska riktlinjerna ofta klargör – är att stärka regionerna måste det centrala statliga inflytandet vara mycket balanserat. I vilken utsträckning arbetet med att fungera sektorssamordnande är tillräckligt motiv till att behålla dagens arbetsinnehåll för länsstyrelserna blir därmed en viktig knäckfråga. Kanske kan ett sektorsövergripande arbete ske direkt med regionala representanter som har legitimitet politiskt att företräda regionen. En annan aspekt av regionala oklarheter är förstås också att regionbegreppet är på väg att lösas upp. Likhetstecknet mellan region och län eroderas i anslutning till diskussionerna om regionförstoring och olika initiativ i olika landsdelar kring andra regionbildningar; Mälardalen och Öresundsregionen för att plocka ur högen. Det är tydligt att en diskussion kring regioner är mer krävande än vad de tentativa skrivningarna i länsstyrelsernas nu utskickade sammanställning antyder.

En tredje synpunkt i detta sammanhang, förutom de som avser samverkande mellan de olika samverkansinitiativen och oklarheter mellan olika regionala aktörer, har med Ansvarskommitténs arbete att göra. Det är svårt att inte se olika samhällsaktörers arbete nu i skenet av hur de ska behandlas i denna mycket omfattande och vittomfattande utredning. Den rör i grunden om förutsättningarna för myndigheters arbete på alla olika nivåer; central, regionalt och lokalt. Det är tveksamt i vilken utsträckning det är rimligt att komma med breda förslag på hur länsstyrelserna ska verka och vilka uppgifter de rimligen kan ta på sig, innan denna kommittés förslag är offentligt och en diskussion kring dem är igång. Sammanfattningsvis för Arbetslivsinstitutets del: Hela denna frågeställning kring samverkan av regional utveckling måste ses i ett brett perspektiv där en rad aktörer och initiativ måste beaktas. Länsstyrelsernas samordningsuppdrag påverkas av andra insatser kring samverkan som nu tas, liksom av andra ambitioner att överbrygga gap mellan olika samhällssektorer. Denna vår första punkt kan också knytas till den andra synpunkten: att länsstyrelsernas kommande uppgifter måste länkas samman med bredare diskussioner om en tydligare arbetsfördelning mellan olika regionala aktörer som sysslar med regional utveckling. Den avslutande synpunkten rör de begränsningar som varje ambition med samhällseliga omorganisationer nu möter, i och med Ansvarskommitténs arbete. Det uppdrag denna utredning har innebär att varje försök tillnyordning med nödvändighet blir provisorisk.

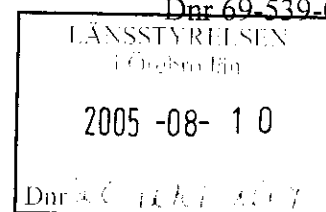
För Arbetslivsinstitutet, enligt uppdrag

Stig Westerdahl

2005-08-09

Dnr 69-539-05

SGU

Enkät om länsstyrelsernas samordning för hållbar utveckling

Målet om en hållbar utveckling innebär att det är tre slag av element som ska samverka, nämligen ekonomiska, sociala och ekologiska förhållanden.

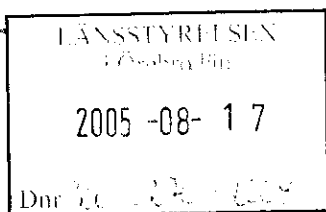
En i och för sig inte orimlig tanke för att bidra till att målet förverkligas kunde kanske vara denna: *Varje åtgärd som samhället beslutar om skall medverka till en positiv utveckling inom vart och ett av de tre elementen.* Formuleringen är dock säkert alltför långtgående och därför knappast genomförbar i praktiken.

En annan mindre ingripande filosofi för hur en hållbar utveckling skulle kunna främjas vore därför kanske i stället denna: *En positiv åtgärd för ett av elementen får inte åstadkommas om den inverkar negativt i någon väsentlig grad på någon av de övriga (eller på båda).* Det ligger nära till hands att anse att den tolkningen av målet bör kunna läggas fast. En så doktrinär formulering skulle emellertid kanske innebära stopp för många angelägna beslut. Även denna formulering saknar därför kanske tillräcklig realism.

En tredje möjlig handlingslinje vore därför att i stället åtminstone inte tillåta beslut utan att det analyserats vilka konsekvenserna blir för var och en av de tre dimensionerna i hållbar utveckling: *Innan sådana åtgärder företas, eller strategier läggs fast, som syftar till att främja utvecklingen inom något av de tre elementen av hållbar utveckling skall alltid företas en analys av konsekvenserna inom de båda övriga dimensionerna. Analysen skall beskrivas och ingå i beslutsunderlaget.*

Vår uppfattning är att detta inte är orealistiskt utan mycket väl genomförbart. Egentligen är det märkligt att en sådan analys inte redan nu är en självklar del i sådana beslut. Det innebär ju att målet om hållbar utveckling för närvarande inte har särskilt stort genomslag. Vi tror att länsstyrelsen med sin kompetens inom många samhällsområden är den myndighet som skulle ansvara för att analysen görs och tas in både i ärenden som länsstyrelsen själv beslutar och i andra myndigheters ärenden på regional nivå.

Jan-Olof Hedström

Datum
2005-08-15

Diarienummer
2329-2638/2005
Ert diarienummer
300-12701-2004

Länsstyrelsen i Örebro län
Att: Karin Sundin
70186 Örebro

Synpunkter med anledning av promemorian "Samordning för hållbar regional utveckling"

Boverket lämnar synpunkter utifrån sitt ansvar för allmän uppsikt över plan- och bygglagen, PBL, och utifrån att verket är den centrala förvaltningsmyndigheten för frågor rörande byggd miljö, hushållning med mark och vatten, fysisk planering, byggande och boende. I listan under rubriken "Länsstyrelsens samordningsroll" i det översända utkastet omnämns inte uttryckligen länsstyrelsens roll i anslutning till PBL.

Boverket anser att länsstyrelsernas uppgift som regionala samordnare av de statliga myndigheternas insatser är mycket viktig och utgör en nyckelroll i planeringssystemet. Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål som miljö kvalitetsmålen, målen för regional utveckling, transportpolitiska mål med flera får genomslag i länet. Länsstyrelserna har följaktligen en viktig roll bl.a. när det gäller att företräda nationella mål och statliga intressen på regional nivå.

De mellankommunala beroendena har ökat under de senaste decennierna, vilket ställer krav på förbättrad mellankommunal och regional samordning och planeringssamverkan. Förhållandet mellan å ena sidan kommunernas översiktsplanering och den regionala utvecklingsplaneringen och det regionala utvecklingsprogrammet å den andra är delvis reglerat genom förordningen om regionalt utvecklingsarbete. Här anges att det regionala utvecklingsprogrammet ska beakta den kommunala översiktsplaneringen. I PBL förutsätts att det regionala perspektivet tas tillvara genom mellankommunal samverkan.

Utöver för den enskilda kommunen är det en viktig uppgift för länsstyrelsen som statlig regional myndighet att verka för detta. I de pågående diskussionerna inom PBL-kommittén har det mellankommunala och regionala perspektivet analyserats. Boverket anser att en förstärkning av det mellankommunala planeringssamarbetet är angelägen och Boverket vill i detta sammanhang särskilt framhålla att länsstyrelsens uppgift som regional samordnare av de statliga myndigheternas insatser är av avgörande betydelse i planeringssystemet enligt PBL.

En förutsättning för att kunna lyfta fram ett regionalt planeringsperspektiv är dock att det finns ett för ändamålet lämpligt planeringsunderlag. Länsstyrelsen ska enligt miljöbalken tillhandahålla utredningar, program och annat planeringsunderlag som finns hos statliga myndigheter. Vidare ska länsstyrelsen samordna olika samhällsintressen inom sitt statliga ansvarsområde. Länsstyrelsen ska också – oavsett om det finns kommunalt samverkansorgan, regionalt självstyrelseorgan eller inte – främja länets utveckling, noga följa länets tillstånd och underrätta regeringen om viktiga förhållanden och händelser. Också för att de regionala utvecklingsprogrammen i framtiden ska kunna fylla sin dubbla uppgift, att dels verka för att nationella mål får genomslag, dels främja länets samlade utveckling, måste det planeringsunderlag som länsstyrelserna tillhandahåller utvecklas. Det gäller exempelvis kommunikationsinfrastrukturen inklusive trafikeringen.

Den pågående utredningen av PBL överväger för närvarande länsstyrelsernas roll som företrädare för staten/samordnare av statens intressen, rollen som samrådspart och tillhandahållare av planeringsunderlag och länsstyrelsens tillsynsroll.

Bland annat av vad som framkommit i denna pågående översyn av PBL framgår att det finns behov av en bättre samordning och regional anpassning av nationella mål och statliga intressen i form av ett sektorssamordnat regionalt planeringsunderlag. Det behöver utvidgas ämnesmässigt för att fånga nationella mål och regionala frågor av betydelse för länet. Det behöver också anpassas efter det geografiska verksamhetsområde som planeringsuppgiften kräver, oavsett administrativa gränser, dvs. anpassas till olika funktionella regioner. Detta kan leda till ett ökat behov av samverkan mellan flera länsstyrelser för att ta fram länsövergripande planeringsunderlag, så som skett i t.ex. Stockholm-Mälardalenregionen. I PBL behövs ett förtydligande att länsstyrelsen ska vara skyldig att tillhandahålla och till kommunerna förmedla ett sådant underlag. Detta underlag kan också ha stor betydelse för det regionala utvecklingsarbetet och de regionala utvecklingsprogrammen. Planeringsunderlaget ska också redovisa om det finns behov av samverkan mellan kommuner för att tillgodose nationella och statliga intressen.

Det behöver fölaktligen utvecklas lättåtkomliga regionala, nationella och internationella underlag som visar förutsättningar och utvecklingstrender. En viktig ambition är att kunna göra analyser i ett nationellt perspektiv. Omvänt behöver länsstyrelser, andra regionala organ och centrala myndigheter information om kommunernas planer, bedömningar om utvecklingstendenser samt anspråk på mark- och vattenområden. Inom ramen för "Långsiktig plan för Lantmäteriets informationsförsörjningsverksamhet" ingår bl.a. nationell samordning genom "Nationell Infrastruktur för geografisk information". Boverket har nyligen gjort en förstudie om hur behovet av bättre tillgång till geografisk information för samhällsplanering och hållbar utveckling samt ett smidigt utbyte av planer och planeringsunderlag av olika slag skulle kunna tillgodoses via en internetbaserad tjänst, "Planeringsportalen". Den är tänkt att vara gemensam för berörda myndigheter och organisationer. Boverkets förslag har nyligen remissbehandlats med positivt remissutfall.

Boverket anser att regionala fysiska strukturer behöver analyseras i RUP-arbetet utifrån ett utvecklat planeringsunderlag och redovisas i de regionala utvecklingsprogrammen. Tonvikt bör läggas på följande tre huvudaspekter:

- En strategi för ett samverkande Orts- och trafiksystem: i en konkurrenskraftig och samtidigt hållbar region behöver de olika orterna fungera tillsammans, till exempel vad avser arbetsmarknad, näringsliv, utbildning och bostadsförsörjning. Särskild kraftsamling bör i detta perspektiv göras för att bygga upp och vidmakthålla en god kollektivtrafik.
- En strategi för förvaltandet av regionalt viktiga natur- och kulturmiljöresurser: i arbetet bör ingå både att kartlägga områden och att utforma riktlinjer för hur de kan och bör brukas, lyftas fram och stärkas för att bidra till en positiv utveckling av regionens olika delar.
- Utpekande av strategiskt viktiga platser eller stråk för olika utvecklingsändamål: på basis av resultatet av de två föregående punkterna identifieras områden som i det regionala perspektivet har särskilt goda förutsättningar som utvecklingsområden. Det kan exempelvis vara områden intill noder i trafiksystemet, stråk utmed de större vägarna, strategiska stråk och knutpunkter för kollektivtrafiken eller områden av särskild betydelse för utveckling av turism. Den sammanvägda och eftersträfvade rumsliga strukturen, som avses ligga till grund för överväganden om mer konkreta åtgärdsförslag, behöver sammanfattas på kartbild/"principbilder" i det regionala utvecklingsprogrammet.

Bostadsförsörjningen är i allt väsentligt en kommunal angelägenhet. I anslutning till detta vill Boverket dessutom peka på att bl.a. analyserna från verkets genomförda projekt "Bo lokalt – planera regionalt" (mars 2004) visar att det finns anledning att även anlägga ett regionalt perspektiv. Regionen som helhet måste kunna erbjuda en variation av olika boendeformer för att både kunna dra till sig och behålla kvalificerad arbetskraft. Det är därför i många fall en nödvändig förutsättning att kommunerna samarbetar nära och kompletterar varandra i samverkan om sina ofta något olika förutsättningar vad gäller boende.

Genom att det i flera regioner, särskilt i storstadsområdena och i regionerna kring flertalet övriga universitets- och högskoleorter, är brist på bostäder blir samverkan för en gemensam bostadsmarknad en förutsättning för att man ska kunna lösa problemen. En geografiskt större och mer integrerad boende- och arbetsmarknad ställer bl.a. krav på förbättrat regionalt planeringsunderlag, vilket bör vara en uppgift för länsstyrelserna. Framförallt behövs prognosmaterial, som är användbart på kommunal nivå. Överblick över bostadsbeståndet saknas både på lokal och regional nivå, men behövs för att bedöma ombyggnadsbehov och vilken typ av nya bostäder som behöver byggas som komplement till de befintliga.

I länen/regionerna bör samverkansorganet/länsstyrelsen ta fram regionala riktlinjer för bostadsförsörjningen. Regionala riktlinjer för bostadsförsörjningen bör ingå som en del i de regionala utvecklingsprogrammen och innefatta ett storregionalt perspektiv.

Boverket har bland annat initierat ett samarbete med länsstyrelserna i storstadslänen bland annat för att främja att goda kommunala planeringsunderlag, t.ex. inventeringar av bostadsbeståndet, kan aggregeras till regionala underlag. Syftet är att stödja länsstyrelserna i deras arbete med att få fler kommuner att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen. Boverket har nyligen tagit fram rapporten "Boendeplanering i praktiken – En vägledning till statistiken" (Boverket juli 2005).

Beslutet har fattats av överdirektör Ulf Troedson. I beslutet har deltagit chefen för Planenheten Märten Dunér och chefen för Stads- och regionenheten Kerstin Hugne. Föredragande har varit Jan Gunnarson.

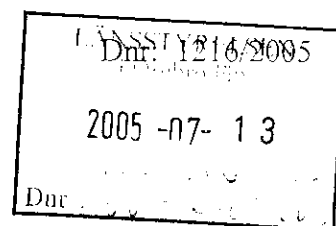

Ulf Troedson

Jan Gunnarson

Folke Cerenius

2005-06-20

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin
701 86 ÖREBRO

Samordning för hållbar regional utveckling

Djurskyddsmyndigheten har tagit del av rubricerad skrivelse där Ni önskar synpunkter på hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet skall bedrivas. Djurskyddsmyndigheten väljer i detta svar att fokusera på länsstyrelsens roll som tillsynsmyndighet inom områden som ligger nära vårt eget ansvarsområde.

Tillsyn inom områden som direkt eller indirekt berör folk- och djurhälsa

- Djurskyddsmyndigheten anser att länsstyrelserna har viktiga direkta och indirekta tillsynsuppgifter inom t ex områdena miljöskydd, hälsoskydd, djurskydd, smittskydd, livsmedel och tillsyn av veterinär fältverksamhet. Det är viktigt att länsstyrelserna har resurser att utföra såväl sina direkta tillsynsuppdrag, som att de i förekommande fall kan svara för tillsynsvägledning och samordning gentemot den lokala (kommunala) tillsynen.
- Djurskyddsmyndigheten anser att det bör ske en samlad genomgång av länsstyrelsens uppgifter inom dessa områden. Genomgången bör ha som syfte att inför berörda departement och myndigheter tydliggöra länsstyrelserollen, för att i förlängningen kunna skapa och samordna resurser.
- Exempelvis anser Djurskyddsmyndigheten att, inom de områden där det idag finns en lokal tillsyn, lagstiftning och myndighetsroller kan och bör vara likartade. Det innebär att den centrala myndigheten i första hand svarar för normering, och att länsstyrelsen svarar för tillsynsvägledning och samordning gentemot den lokala (kommunala) tillsynen. Detta skapar transparens, rättsäkerhet och en möjlighet att på ett optimalt sätt samordna och utnyttja tillsynsresurserna.

Djurskyddstillsyn

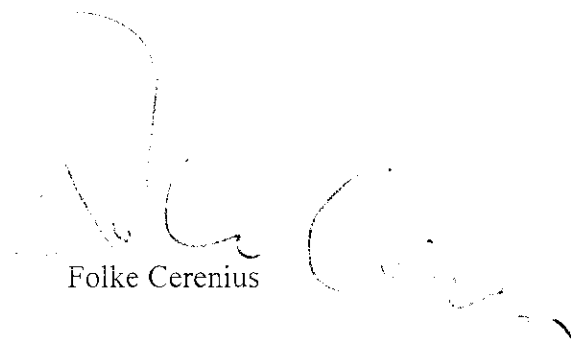
- Enligt 56 § djurskyddsförordningen (1988:539) utövar länsstyrelsen den regionala tillsynen över djurskyddslagen. Enligt 24 § djurskyddslagen (1988:534) samordnar Djurskyddsmyndigheten övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.
- Djurskyddsmyndigheten anser att länsstyrelsen har en mycket viktig roll när det gäller att samordna, effektivisera och lämna tillsynsvägledning till den lokala djurskyddstillsynen. Djurskyddsmyndigheten strävar efter att

stödja länsstyrelserna i detta arbete genom att (bland annat) årligen anordna tillsyns- och fortbildningsdagar för länsstyrelsernas veterinärer och byggnadsingenjörer. Vi arbetar också med att utveckla mjukvara som underlättar arbetet med vissa ärenden (förprovningar av stallbyggnader). Under 2005 kommer vi också att börja med länsstyrelsebesök för att följa upp länsstyrelsernas arbete inom djurskyddstillsynen. Sammantaget innebär detta att Djurskyddsmyndigheten avsätter mer resurser under 2005 än tidigare för att stödja länsstyrelserna i deras arbete med djurskyddstillsynen.

I detta ärende har enhetschef Linda Karlsson beslutat. Veterinärinspektör Folke Cerenius har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också deltagit enhetschefen Karin Åhl.

Linda Karlsson

Folke Cerenius

Energimyndigheten

Hållbar energianvändning
Daniel Lundqvist
016-544 20 57
daniel.lundqvist@stem.se

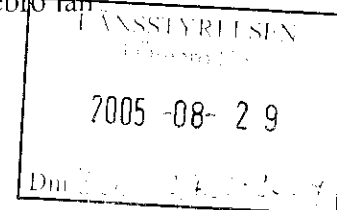
Datum
2005-08-15

Dnr
40-2005-03304

Ert datum
2005-06-10

Ert dnr
300-12701-2004

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin
701 86 Örebro

Samordning för hållbar regional utveckling

I ett brev daterat 2005-06-10 har länsråden i Västerbottens och Örebro län bett om Energimyndighetens synpunkter på hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet ska bedrivas. Energimyndighetens synpunkter beskrivs i det följande.

Energipolitiken i ett regionalt perspektiv

Energimyndigheten har förståelse för det komplexa uppdrag som länsstyrelserna har i att samordna det stora antalet sektorer i arbetet för en hållbar utveckling. Myndigheten har i huvudsak ingenting att anmärka på det sätt på vilket länsstyrelserna utför sitt uppdrag. Vi anser att länsstyrelserna redan idag anlägger ett helhetsperspektiv på sitt uppdrag så långt det är rimligt att förvänta sig.

Energimyndigheten har i uppdrag att leda statens insatser inom den svenska energipolitiken. Detta politikområde har till största delen inte en regional dimension, utan är i första hand en nationell angelägenhet. Energipolitiken påverkas dessutom i hög grad av EU och den övriga omvärlden. Å andra sidan bedriver myndigheten sitt arbete i hög grad i samverkan med näringsliv, kommuner, energiföretag och forskarsamhälle, och dessa befinner sig förstått geografiskt i varierande grad i olika regioner.

Det energipolitiska program som antogs av riksdagen år 2002 har en betoning på information och kunskapsspridning gällande inte minst en effektiv energianvändning. I detta arbete arbetar Energimyndigheten i hög grad med ett regionalt och lokalt perspektiv genom att det bedrivs i samverkan med kommunala energirådgivare och regionala energikontor. Myndigheten ger bidrag till samtliga kommuner för att de ska bedriva energirådgivning till allmänhet, företag och organisationer. Myndigheten ger också olika former av stöd och kompetensutveckling till de kommunala energirådgivarna. Dessutom stödjer Energimyndigheten de regionala energikontoren som finns i de flesta län.

De regionala energikontoren har en varierande omfattning och inriktning på sin verksamhet. Energimyndigheten stödjer dem för att verka inom tre områden:

- *Samordning av energirådgivning*
Att samordna den kommunala energirådgivningen inom regionen genom nätverksträffar för de kommunala energirådgivarna, kompetensutveckling, gemensamma temasatsningar, mässor m.m.
- *Regional energiaktör och energikompetens för regionen*
Att vara regional energiaktör och inneha aktiv energikompetens inom regionen bland annat genom att bygga upp och administrera regionala nätverk inom områdena energieffektivisering och förnybar energi. I flera fall tillför energikontoren här energikompetens till länsstyrelsernas arbete med såväl nationella miljömål som regionalt utvecklingsarbete.
- *Projektverksamhet*
Att initiera och genomföra nationella, regionala och lokala projekt om energirådgivning, -effektivisering och förnybar energi samt att initiera och delta i EU-projekt inom dessa områden. I flera fall samfinansierar Energimyndigheten exempelvis projekt som stöds av länsstyrelsernas strukturfondsdelegationer.

I Energimyndighetens arbete med planeringsmål för vindkraftutbyggnad och med riksintresse för vindkraft sker en omfattande samverkan med länsstyrelserna.

I övrigt finns ett antal beröringspunkter mellan länsstyrelserna och energisektorn, exempelvis gällande tillståndsgivande för större anläggningar för såväl energiproduktion som energianvändning (exempelvis industriell tillverkning), eller olika stödformer som administreras av länsstyrelserna (exempelvis solvärmebidraget och stödet för energieffektivisering i offentliga lokaler).

Energimyndighetens synpunkter

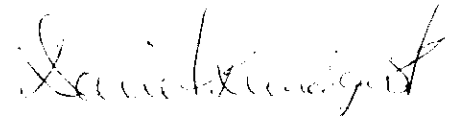
Mot bakgrund av det som beskrivits ovan anser Energimyndigheten att samordningen av energisektorn med andra sektorer på regional nivå redan idag sker på ett i huvudsak tillfredsställande sätt.

Länsstyrelserna har generellt sett idag inte kompetens om energisystem och energieffektiv teknik, varför en ökad samordning med Energimyndigheten och med andra aktörer som innehar sådan kompetens välkomnas. I den fortsatta utvecklingen av regionernas utvecklingsplaner och de regionala miljömålen föreslår Energimyndigheten att länsstyrelserna för en ökad dialog med de regionala energikontoren.

Länsstyrelsernas strukturfondsdelegationer beslutar om stöd till regionala projekt som ibland helt eller delvis bedrivs inom energisektorn eller inom andra specifika politikområden. Ett förslag från Energimyndighetens sida är att strukturfondsdelegationerna söker finna en rutin för att exempelvis sända sammanfattningar av projektförslag till respektive myndighet innan beslut tas i frågan, för kännedom eller för synpunkter. Detta gäller inte minst för projekt där den sökande parten förutsätter medfinansiering från nationella myndigheter inom sektorer där länsstyrelsen saknar formell kompetens.

Energimyndigheten har inga övriga synpunkter på detta länsstyrelsernas pågående uppdrag.

Andres Muld
Avdelningschef

Daniel Lundqvist
Handläggare

Sundin, Karin

Från: Qvarfort Anne-Marie [Anne-Marie.Qvarfort@esf.se]
Skickat: den 25 augusti 2005 15:48
Till: Sundin, Karin
Kopia: Lindh Åsa
Ämne: Samordning för hållbar reg utv

LÄNSSTYRELSEN
i Örebro län

2005-08-25

Dnr 300-12701-2004

Ref brev angående Samordning för hållbar regional utveckling.
ESF-rådets dnr 2005-00247, lst:s dnr 300-12701-2004

Svenska ESF-rådet har givits möjligheter att lämna synpunkter på PM angående Samordning för hållbar regional utveckling från Länsstyrelserna i Örebro län och Västerbottens län.

Svenska ESF-rådet har i uppdrag att vara svensk förvaltningsmyndighet för EU:s socialfondsprogram Mål 3 och Equal för programperioden 2000-2006. Mål 3-programmet omfattar 17 län i Sverige och Equal omfattar hela Sverige. För Mål 3-programmet har ESF-rådet regionala enheter i 17 län. I Västra Götaland finns fyra kontor i övriga 16 län finns ett kontor per län. Equal-programmets förvaltas och administreras från huvudkontoret i Stockholm.

Båda socialfondsprogrammen har sin grund i EU:s Lissabondsstrategi. EU-medel från socialfonden medfinansieras till största delen med AMV:s anslag men också med medel från Försäkringskassan respektive kommunerna.

Det svenska Mål 3-programmet är ett nationellt program med en regional organisation för genomförandet. ESF-rådets organisationsstruktur är i stort reglerad i myndighetens instruktion. Huvudprincipen är att det ska finnas ett kontor där det finns ett så kallat partnerskap för samråd om genomförandet av programmet. I de regionala partnerskapen finns företrädare för arbetsmarknadens organisationer, sociala ekonomin och andra statliga myndigheter. Equalprogrammet samverkar med olika aktörer i så kallade utvecklingspartnerskap som är kopplade till respektive Equalprojekt (ett 80-tal).

Partnerskapen på såväl nationell som regional nivå är tongivande i EU:s styrdokument och också de svenska styrdokument. De regionala partnerskapen är samrådsorgan och svarar i Mål 3-programmet för att ta fram en regional plan för Mål 3. Denna plan ska utgå från det nationella styrdokumentet den så kallade SPD:n som den svenska regeringen och Kommissionen enats om.

Svenska ESF-rådet som myndighet har även uppdraget att delta i arbetet med de regionala tillväxtprogrammen. Myndighetens insatser i detta arbete utgår ofta från den regionala plan som har tagits fram för Mål 3 i dess partnerskap. I flertalet regioner har företrädare för länsstyrelsen deltagit i detta arbete. Formerna och omfattningen av samordningen med länsstyrelsen varierar i länen till viss del beroende på hur samverkan med berörda regionförbund sker och vilka uppdrag som dessa har.

Vid ingången av innevarande programperiod år 2000 fanns från arbetsmarknadens organisationer ett stort intresse för att slå vakt om en unik ställning för partnerskapen i Mål 3 i syfte att programmedlen skulle komma arbetsmarknadens aktörer och dess medlemmar till del på bästa sätt. Formerna för det regionala tillväxtarbetet har sedan dess utvecklats. Arbetsmarknadens organisationers aktiviteter har också förändrats exempelvis är inte längre företrädarna för Svenskt Näringsliv aktiva på regional nivå. Företrädare för den sociala ekonomin har däremot blivit ännu mer aktiva under innevarande programperiod än tidigare.

EU:s socialfond som en del i strukturfonderna står inför en ny programperiod. Regeringen har tillsatt en utredning med uppgift att komma med förslag till hur en genomförandeorganisation bör se ut för strukturfonderna åren 2007-2013. Utredaren har tagit del av erfarenheterna från innevarande period.

Från ESF-rådets sida finns det skäl att framhålla att den regionala organisationsstruktur som vi har haft innevarande programperiod har inneburit en alltför sårbar kontorsorganisation. Partnerskapens regionala förankring har varit en styrka i programgenomförandet. I den framtida genomförandeorganisationen bör detta beaktas. Därvid bör också möjligheten till en tydligare samordning med det övriga statliga regionala tillväxtaktörerna ske i syfte att nå ett bättre genomslag och

hushålla med samverkansaktörernas resurser.

• Anne-Marie Qvarfort

Anne-Marie Qvarfort

Generaldirektör

Svenska ESF-rådet

Box 47141

100 74 STOCKHOLM

tfn 08/579 171 10, 070/558 01 70

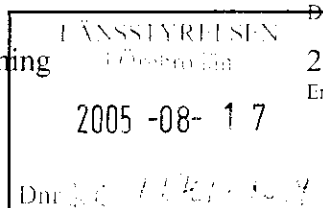

FISKERIVERKET

Avdelningen för resursförvaltning

Handläggare

Patrik Persson

Datum

2005-08-12

Er Datum

Beteckning

Dnr 202-1456-05

Fr beteckning

Dnr 300-12701-2004

1(2)

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin

Synpunkter på samordningen av statliga myndigheter i det regionala utvecklingsarbetet

Fiskeriverket har ombetts lämna synpunkter på hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet skall kunna utvecklas och preciseras.

Fiskerisektorns inflytande och betydelse i det regionala utvecklingsarbetet är begränsat, främst på grund av näringsens relativt begränsade omfattning i många delar av landet. Inom vissa regioner har dock fiskerinäringen en stor betydelse för den lokala och regionala ekonomin. Det handlar då inte enbart om fisket som sådant utan även om beredningsverksamhet och vattenbruk.

Fiskeriverket anser att en effektivare regional utveckling kan komma till stånd genom en bättre samordning av aktörer, resurser och insatser. Det stora antalet aktörer på området gör de regionala utvecklingsinsatserna svåröverskådliga. Som exempel kan nämnas åtgärder för regional utveckling som finansieras från flera olika håll genom strukturstöd, regionala utvecklingsmedel, kommunala medel, myndighetsanslag och diverse andra insatser. En större samordning mellan de olika finansieringskällorna för regionala insatser bör ske. Tillväxtprogrammets uppgift och relation till regionala utvecklingsprogram och strukturfondernas program är i många fall otydlig.

Sammanställningar borde göras över samtliga de insatser som genomförs och de medel som finns per region. Därigenom kan också samordningsvinster uppnås. I sammanhanget bör möjligheterna till att delfinansiera insatser för regional utveckling inom ramarna för gemenskapens strukturåtgärder inom fiskerisektorn nämnas. Inom denna strukturfond finns outnyttjade medel för delfinansiering av olika insatser på området.

Fiskeriverket anser att resultaten av det regionala utvecklingsarbetet bör tydliggöras. En tydligare resultatredovisning och uppföljning av insatserna skulle innebära förbättrade möjligheter för enskilda myndigheter att prioritera och motivera sina insatser inom området.

Av Fiskeriverkets regleringsbrev framgår att en ekonomisk och social hållbar utveckling skall ske av landsbygden. Några närmare

Postadress

Besöksadress

Telefon

E-post

Telefax

Postgiro

Box 423

401 26 GÖTEBORG

Ekelundsgatan 1

031-743 03 00

fiskeriverket@fiskeriverket.se

031-743 04 44

1 56 92-7

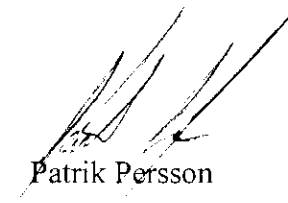
konkretiseringar lämnas inte. Länsstyrelsernas samordningsroll skulle underlättas av tydligare formulerade uppdrag i myndigheternas regleringsbrev. Ett problem för sektorsmyndigheternas deltagande i det regionala utvecklingsarbetet kan vara de målkonflikter som kan finnas. Inom fiskesektorn kan till exempel målen för regional utveckling vara svåra att förena med mål om bevarande av fiskbestånd.

Fiskeriverket har, i likhet med flera andra myndigheter, i regleringsbreven fått i uppdrag att vara samverkanspart i de regionala tillväxtprogrammen genom att bidra med analys-, metod- och kompetensstöd inom sitt ansvars- och kompetensområde. Förutsättningarna för denna medverkan kan förbättras genom att förväntningarna på myndigheternas deltagande klargörs och efterfrågas från länens programansvariga. För att detta skall vara möjligt krävs förbättrade kontaktvägar mellan länsstyrelser och centrala myndigheter. I dagsläget sker kontakterna mellan Fiskeriverket och länsstyrelserna främst med länsstyrelsernas fiskeenheter. Kontakterna med de enheter som arbetar med regional utveckling på länsstyrelserna är begränsade och kan förbättras genom nya forum för dialog och kontakt samt genom en tydligare efterfrågan på vilka insatser som förväntas av Fiskeriverket i det regionala utvecklingsarbetet.

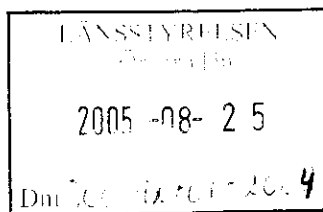
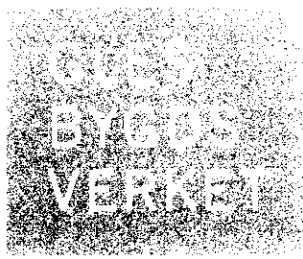
Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Inger Dahlgren efter föredragning av ekonomen Patrik Persson.

Inger Dahlgren

Patrik Persson

YTTRANDE

2005-08-23 DNR 05GV166:20:2

Ulf Tynelius, Utredare
063 - 57 67 24

Länsstyrelsen i Örebro
Karin Sundin
701 86 Örebro

SYNPUNKTER PÅ HUR LÄNSSTYRELSESNAS SAMORDNING AV DE STATLIGA INSATSERNA KAN FÖRBÄTTRAS

Regeringen har gett samtliga länsstyrelser i uppdrag att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras.

Länsstyrelserna i Örebro och Västerbottens län, som samordnar arbetet kring regeringsuppdraget, vill inhämta synpunkter från bl.a. Glesbygdsverket om hur samordningen av de statliga insatserna i det regionala utvecklingsarbetet kan bedrivas.

Glesbygdsverket har i många år betonat vikten av ett sektorsövergripande arbetssätt. I verkets instruktion står detta specifikt uttryckt i 2 §¹ genom att Glesbygdsverket ska "verka för sektorssamordning av centrala myndigheter och statliga bolag, främst inom områdena arbete, utbildning, service och kommunikationer". För möjligheter till utveckling inom gles- och landsbygder är detta arbete särskilt viktigt eftersom låg befolkningstäthet och ofta stora avstånd ställer särskilda krav på samarbetsförmåga för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Arbetet med att fortsätta förbättra samordningen av statens insatser i det regionala utvecklingsarbetet är, enligt Glesbygdsverkets uppfattning, mycket positivt och kan underlätta möjligheterna till utveckling inte minst i gles- och landsbygder.

GLESBYGDSVERKETS SYNPUNKTER

Glesbygdsverket välkomnar arbetet med att förbättra samordningen inom de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet. Glesbygdsverket bedömer att det är riktigt att i nuläget fokusera uppdraget på de statliga myndigheterna, även om ett effektivt regionalt utvecklingsarbete på sikt förutsätter samsyn och samordning också av insatser som genomförs av andra myndigheter, förutom de statliga myndigheterna.

Glesbygdsverket lämnar följande synpunkter:

MÖJLIGHETER MED REGIONALA UTVECKLINGSPROGRAM (RUP)

I arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen ges sektorsövergripande arbete stort fokus. Förordningen² reglerar dock av naturliga skäl i huvudsak de statliga insatserna, även

¹ Förordning (1990:1008) med instruktion för Glesbygdsverket

² Förordning (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete

om det exempelvis nämns (12§) att utvecklingsprogrammen ska utformas så att de utgör "underlag för samverkan mellan och inom statlig och kommunal verksamhet", samt att "olika delprogram som tillsammans skall bidra till att uppnå målen för länets eller regionens utveckling". Samverkan med kommunernas planering berörs genom att Länsstyrelsen ska beakta kommunernas översiktliga planering i det regionala utvecklingsarbetet. För att nå större slagkraft i det regionala utvecklingsarbetet är det naturligtvis viktigt att samordningen av olika insatser kan omfatta även insatser som hanteras utanför de statliga aktörerna, t ex kommuner och landsting.

En fråga är huruvida de regionala utvecklingsprogrammen verkligen "utgör grund" för det regionala utvecklingsarbetet. En genomläsning av de utvecklingsprogram som idag finns framtagna indikerar att de många gånger är ganska allmänt skrivna samt att det är tveksamt huruvida de verkligen är styrande. En tendens är att de delprogram där det finns insatser och pengar ges större betydelse än övergripande dokument som är mer allmänt hållna. Det har också framförts från några länsstyrelser att det finns en fara i att denna typ av program tas fram av en inre kärna personer, i och för sig ofta genom stora partnerskap, men att många tjänstemän t ex inom länsstyrelserna inte känner sig delaktiga. Detta är en generell svårighet att skapa en fungerande kedja mellan olika typer av program till verkligt utfall.

Inom det metodutvecklingsprojekt avseende RUP som leds av NUTEK har behovet av ökad samordning och utvecklade arbetsformer diskuterats bl.a. inom arbetsgruppen programkomplexet (där bl.a. Glesbygdsverket deltagit). Arbetsgruppen har i sin kommande slutrapport resonerat kring behovet av att precisera förordningen om regionalt utvecklingsarbete. Bland annat bör det tydliggöras vilka regionala delprogram som utgör obligatoriska delar i den regionala utvecklingspolitiken. Förordningen bör vidare klargöra nationella myndigheters ansvar gentemot de obligatoriska delprogrammen samt regeringkansliets roll och funktion avseende regional dialog, resursfördelning och uppföljning.

En successiv utveckling av de regionala utvecklingsprogrammen bör kunna leda till bättre samordning mellan de statliga aktörerna på regional nivå. I ett arbete med länsutveckling har de statliga myndigheterna en central plats, inte minst de som har regional närvaro. Förutom Länsstyrelsen har exempelvis länsarbetsnämnderna, högskolor och universitet och Försäkringskassan centrala roller. För att skapa ett slagkraftigt utvecklingsarbete krävs en ökad samordning mellan de olika statliga myndigheternas arbete.

För att nå större samsyn mellan olika nationella myndigheter kan en utvecklingsbar idé vara att pröva möjligheterna med samlad länsförvaltning. Det skulle exempelvis kunna övervägas att inordna Skogsvårdsstyrelserna i Länsstyrelsens organisation.

MÖJLIGHETER INOM KOMMANDE LANDSBYGDSPROGRAM

Jordbruksverket driver för närvarande ett utvecklingsarbete inför kommande landsbygdsprogram, som ska gälla från och med nästa programperiod dvs. 2007. Avsikten är att programmet ska göras bredare, på så sätt att det kan omfatta insatser för landsbygdsutveckling som inte bara strikt riktar sig till de areella näringarna, vilket torde

innebära att det kommer att ställa högre krav på samordning mellan olika politikområden. I arbetet ingår tre pilotlän (Skåne, Östergötland och Dalarna) vilka samtliga tagit fram s.k. "syntetiska landsbygdsprogram" där i princip samtliga statliga insatser och stöd till landsbygden har sammanställts. Detta för att skapa en bild över vilka åtgärder som idag hanteras inom länsstyrelserna. Detta kommer sedan att utgöra underlag inför skrivningarna till kommande landsbygdsprogram. Eftersom insatserna inom landsbygdsprogrammet är en del av den regionala utvecklingspolitiken bör de finnas med i samordningen av de statliga insatserna. I det kommande arbetet, med programskrivningen, kommer en viktig aspekt vara att integrera landsbygdsprogrammet med övriga program, t ex regionala utvecklingsprogram, regionala tillväxtprogram, program för infrastruktur och service mm. Arbetet kommer därför att kräva samordning över såväl enhetsgränser som olika politikområden.

BEHOV AV SAMORDNING INOM LÄNSSTYRELSENA

Samordningen inom länsstyrelserna mellan olika politikområden behöver förbättras. En iakttagelse som Glesbygdsverket gjort, utifrån rapporten "Landsbygden i den regionala utvecklingen", är att fokus varierar på vad som anses viktigt när det gäller landsbygdsutveckling beroende på vilka som svarat på enkäten. I de fall lantbruksenheten angivit vad som är viktigt för gles- och landsbygders utveckling nämns ofta frågor knutna till de areella näringarna. Om regionalekonomiska avdelningen svarar på samma sak är det ofta åtgärder knutna till olika typer av företagsstöd. Även om inte för stora växlar ska dras av nämnda exempel indikerar detta att länsstyrelsernas arbete i ganska hög grad styrs inom respektive enhet/politikområde. För att ta utveckling av gles- och landsbygder som exempel, vilka är beroende av att många olika politikområden samverkar, skulle man sannolikt nå större framgång med ett mer sektorsövergripande arbetssätt.

En annan allmän iakttagelse som Glesbygdsverket gjort är att de olika Länsstyrelsernas arbete med samordningen är varierande beroende på hur högt länsledningen prioriterar frågan. Ett annat intryck är att det också är beroende på de enskilda handläggarnas egna initiativ och engagemang. Oaktat att programarbetet på regional nivå ger större möjligheter till samordning, är det viktigt att stimulera så att samordningen kan fungera i det dagliga arbetet, dvs. att handläggare och andra inblandade rutinmässigt tar kontakt med andra enheter/politikområden om det är befogat.

ETT PRAKTISKT EXEMPEL

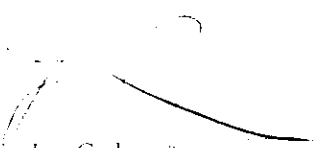
Länsstyrelsen i Västernorrland har under våren 2005 startat ett arbete som syftar just till att öka samordningen mellan Länsstyrelsens olika avdelningar vad gäller ärenden som berör gles- och landsbygder. Inriktningen i arbetet är att skapa någon form av "landsbygdssäkring" som går ut på att arbeta med en större helhetssyn samt att försöka förhindra s.k. suboptimeringar. Förenklat är idén att utifrån det aktuella ärendet först kontrollera om ärendet berör fler enheter/politikområden. Om så är fallet tas de berörda enheterna in i hanteringen av det aktuella ärendet och en samlad bedömning kan göras. Genom ett sådant arbetssätt kan diskussioner föras kring eventuella målkonflikter samtidigt som de samlade effekterna av olika insatser, förhoppningsvis, kan bli större. Som ett internt stöd i denna hantering kommer checklistor att tas fram som beskriver ärendegången och som kan fungera

som stöd till handläggarna. Genom att bygga upp en viss systematik kan ett sådant arbete bli en form av kvalitetssäkring i ärendegången.

EVENTUELLT DELTAGANDE I ETT FORTSATT ARBETE

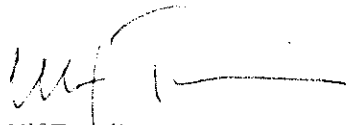
Glesbygdsverket deltar gärna i fortsatta diskussioner i detta arbete om Ni önskar.

Beslut i detta ärende har fattats av direktör Jan Cederwörn efter föredragning av utredare Ulf Tynelius. I ärendets handläggning har även enhetschef Inger Normark och utredare Carolina Schönbeck deltagit.

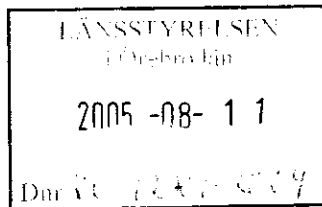
Jan Cederwörn

Direktör

Ulf Tynelius

Utredare

Länsstyrelsen i Örebro län

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn-Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Universitetskanslerns kansli
Therese Ahlqvist
YTTRANDE

2005-08-10
Reg.nr 849-2479-05

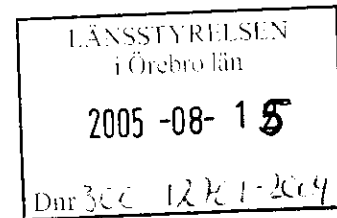
Samordning för hållbar regional utveckling

Högskoleverket är en central myndighet för universitet och högskolor. Högskoleverket är placerat i Stockholm, men har inte i sitt uppdrag att utveckla just stockholmsregionen. Däremot producerar Högskoleverket regional statistik som universitet och högskolor kan använda för att jämföra sin region med övriga landet. Särskilt kan Högskoleverkets databas för regional statistik nämnas. All statistik finns tillgänglig på myndighetens hemsida www.hsv.se.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke i närvaro av kanslichef Lennart Ståhle efter föredragning av planeringssekreterare Therese Ahlqvist.

Sigbrit Franke

Therese Ahlqvist

Samordning för hållbar regional utveckling

Länsstyrelserna i Örebro- och Västerbottens län har samordnat arbetet kring ett uppdrag från regeringen gällande hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. Länsstyrelserna efterlyser ett antal statliga myndigheters synpunkter på detta.

Integrationsverket har valt att se frågan i ett vidare perspektiv och beskriver nedan vår syn på hur länsstyrelsernas roll i integrationsarbetet bör utvecklas.

En hållbar utveckling utgår bland annat från allas lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. För en hållbar utveckling är det nödvändigt att utnyttja de resurser som erbjuds i en region. Det innefattar också de mänskliga resurserna i form av kunskap och erfarenhet.

Integration har, i motsats mot många andra statliga verksamheter, ingen given aktör i regionerna. Kultur- och naturvård, sociala frågor, miljö, kommunikation osv har genom länsstyrelserna sin regionala förankring. Beträffande integration så har flera länsstyrelser, till största delen på eget initiativ, tagit sig en aktiv regional roll. I länsstyrelsernas övergripande ansvar för samordningen av hållbar regional utveckling är det givet att ansvaret också omfattar integration.

I Nuteks uppföljning av regionala tillväxtprogram under år 2004 framgår bland annat:

" Integrationsaspekten har störst utvecklingspotential

Integration är den horisontella aspekt som integrerats sämst både i programskrivningen och i genomförandet. Detta är dock inte så anmärkningsvärt, då denna aspekt är den som senast fått fokus i regionala utvecklingsprogram. Det återstår därmed en del diskussioner och arbete med hur man kan integrera dessa frågor i programskrivningar och genomförande av program. Det gäller här att inte bara se integration som ett krav, utan som en möjlighet för regional tillväxt. Stora delar av den befolkningsökning som sker i Sverige sker genom invandring. I skriften "Tre strategier för hållbar utveckling - miljö, jämställdhet och integration i regional utveckling" framgår att de horisontella aspekterna måste inkluderas från början i programskrivningen om de skall kunna integreras på ett bra sätt. Då är det bra att använda sig av experter som inte enbart har kompetens inom de horisontella aspekterna, utan även inom regionalt utvecklingsarbete. Vidare framhålls i rapporten

INTEGRATIONSVERKET

att när det gäller integration så är det viktigt att det genomförs satsningar på efterfrågesidan och inte enbart, såsom nu är vanligt, att projekten inriktas på utbudssidan.”

Integrationsverket ser det som nödvändigt att länsstyrelserna har en aktiv roll i integrationsfrågor och agerar för samordning och kunskapsförmedling i regionerna. I flera regioner har länsstyrelsen byggt upp nätverk med företrädare för kommunerna för att diskutera och utveckla kunskap om integration och jämställdhet. Kommunerna agerar sedan i flera fall lokalt för att utveckla dessa demokrati- och tillväxtfrågor. Många länsstyrelser har också tagit en ledande roll i regionens partnerskap i arbetet med överenskommelser för att förbättra såråtgården introduktion för flyktingar och andra invandrare, som ett led i att skapa en hållbar integration och tillväxt. Likaså har flera länsstyrelser tagit initiativ till regionala nätverk för att motverka rasism och främlingsfientlighet.

Arbetet inom allianser och nätverk ser Integrationsverket som en väg att effektivt arbeta för en spridning av kunskap om integration.

Integrationsverket anser att arbetet för en hållbar regional utveckling underlättas om partnerskapen breddas. Om flera än de traditionella aktörerna, parterna på arbetsmarknaden, näringslivsorganisationer m.fl. engageras kan dessa (t.ex. ideella föreningar på etnisk grund, kooperativ eller aktiva nätverk) ge nya perspektiv och idéer för en positiv regional utveckling.

Saleh Sallar
Avdelningschef
Utvecklingsavdelningen

Björn Wendin
Utvecklare
Utvecklingsavdelningen

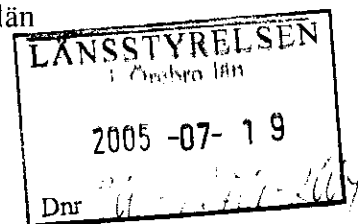
YTTRANDE

Dnr 43-5079/05

2005-07-15

Roland Sten
Tfn: 036-15 59 29
Mobilnr: 070-604 06 27
Fax: 036-12 00 25
E-post: roland.sten@sjv.se

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin
701 86 Örebro

Samordning för hållbar regional utveckling

Länsstyrelserna i Örebro respektive Västerbottens län har i skrivelse den 10 juni 2005 efterfrågat hur olika myndigheter ser på länsstyrelserna samordningsroll i det regionala utvecklingsarbetet utifrån de uppdrag myndigheterna har. Med anledning av skrivelsen vill Statens jordbruksverk anföra följande.

Jordbruksverkets roll i den regionala utvecklingspolitiken kan härledas från formuleringar i regeringens proposition Politik för tillväxt och livskraft i hela landet 2001/02:04 :”Insatser bör ske inom de politikområden vars insatser har stor strukturell betydelse för den regionala utvecklingspolitiken... landsbygdspolitik samt politikområden inom de areella näringarna och”. Verkets instruktion (SFS nr 1998:415) innehåller formuleringen att ”Jordbruksverket skall medverka i genomförandet av politiken för regional utveckling”.

Jordbruksverkets närmare tolkning av formuleringen i instruktion och proposition är att Landsbygdspolitikerna genom Miljö- och landsbygdsprogrammet (LBU-programmet) har ett regionalt ansvar och ska därför bidra till tillväxt och sysselsättning på landsbygden och därvid tillse att samverkan sker med andra politikområden som agerar på landsbygden för att effektivisera politiken. Samverkan med andra politikområden är nödvändig och denna samverkan måste basera sig både på samverkan med regionala myndigheter och med centrala myndigheter.

Jordbruksverket tycker sig finna att länsstyrelserna ofta, exempelvis i samband med begäran från verket om yttranden i frågor som berör landsbygden och som inte är fokuserade på jordbruksfrågor överlåter besvarandet endast till den enhet som ansvarar för jordbruksfrågorna. Jordbruksverket önskar i landsbygdsfrågorna en bredare samverkan med länsstyrelserna än bara jordbruk.

LBU-programmets framgångar är starkt beroende av hur regionerna agerar i sin förvaltning av den regionala nivån för programmet. Helt klart är att landsbygdspolitikerna genom LBU inte kan ses isolerat från andra politikområden som också påverkar landsbygden och att det därför måste ske en nära samverkan både inom en region och mellan regionerna och centrala myndigheter. Med Jordbruksverket som förvaltare av programmet är det naturligt att det sker en nära samverkan mellan verket och regionerna som omspannar samtliga politikområden som berör landsbygden, d.v.s. inte bara jordbruksområdet. Jordbruksverket önskar därför en bred samverkan med länsstyrelserna om landsbygdsfrågorna. Under den närmaste tiden kommer programarbetet för det nya LBU-programmet att påbörjas. Arbetet kommer att ledas av regeringskansliet. Ett omfattande samråd kommer att behöva ske mellan de myndigheter

inkl länsstyrelserna som är inblandade i detta arbete. Parallellt kommer arbete att påbörjas för kommande strukturfondsprogram och det får förutses att flera program kommer att beröra landbygdens frågor och att därför någon form av samverkan måste ske i samband med programarbetet. Den övergripande rådsförordningen för landsbygdsutveckling betonar starkt partnerskapsmedverken i både programarbetet och genomförandet av programmet. Det gäller då såväl centrala partnerskap som regionala partnerskap. Med största sannolikhet kommer länen att i någon form vara representerade i dessa partnerskapet och här finns således en naturlig plats för samverkan mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna.

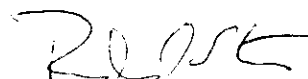
Jordbruksverket deltar redan nu i olika samverkansprojekt där länsstyrelser ingår. Ett projekt avser att knyta ihop olika landsbygdsstöd i ett "syntetiskt" program och att utvärdera detta. Ett annat avser att bättre lyfta fram landsbygdsfrågorna i den regionala planeringen. Detta projekt leds av Glesbygdsverket. Jordbruksverket har vidare deltagit i pågående projekt kring RUP som leds av NUTEK.

Sammanfattningsvis vill Jordbruksverket understryka vikten av att samverkan sker mellan verket och länsstyrelserna i frågor som berör landsbygden och dess utveckling. Formerna för denna samverkan kan behöva analyseras närmare, inte minst i samband med att nya EU-program arbetas fram och införs från år 2007.

I detta ärende har t.f avdelningschefen Rune Backlund beslutat. Föredragande har varit handläggaren Roland Sten.

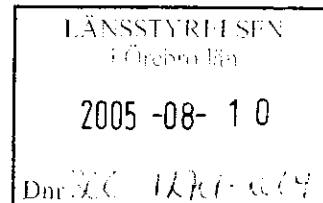
Rune Backlund

Roland Sten

Riskbegränsning
Ingela Andersson, Avdelningschef
☎ 08-519 41 119
e-post: Ingela.andersson@kemi.se

Länsstyrelsen i
Örebro län
Karin Sundin

Svar på förfrågan angående länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet.

Kemikalieinspektionen är central förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och miljörisker med kemiska produkter och biotekniska organismer. Kemikalieinspektionen har två huvudsakliga områden där ett löpande samarbete finns med länsstyrelserna:

- dels i den roll som Kemikalieinspektionen har som ansvarig för samordning, uppföljning och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet "Giftfri miljö",
- dels inom ramen för tillsynsverksamheten, framför allt genom reglerna om tillstånd som föreskrivs i 14 kap. 12 § miljöbalken, men även genom det tillsynsvägledande ansvar som följer av förordningen (1998:900) om tillsyn.

För samråd mellan myndigheter i frågor om tillsyn och föreskrifter på miljöbalkens område finns Tillsyns- och föreskriftsrådet, där Kemikalieinspektionen och en rad andra centrala myndigheter deltar tillsammans med representanter från länsstyrelserna och kommunerna.

Synpunkter och förslag

Miljömålsverksamheten på Kemi

Samverkan förväntas ske mellan den centrala, regionala och lokala nivån när det gäller arbetet med samtliga miljömål. Hur arbetet är tänkt att ske finns utvecklat i regeringens proposition 2004/05: 150, kap 22. Samarbete mellan Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna pågår redan bl.a. genom årligen anordnade konferenser och konkreta utvecklingsprojekt. Kemikalieinspektionen anser att länsstyrelserna har en viktig roll som består i att regionalisera miljömålen och att det finns fördelar i att länsstyrelserna på detta område samordnar sig och drar nytta av varandras erfarenheter med att formulera regionala mål och genomföra åtgärder för att målen ska nås. Inte minst viktigt är detta för målet giftfri miljö, som i hög grad är beroende av insatser från näringslivets sida, där länsstyrelsernas samarbete med näringslivet för att få konkreta åtgärder till stånd är av stor vikt.

Postadress	Besöksadress	Web site	Telefon	Telefax	Postgiro
Postal address	Office address	E-mail	Telephone	Fax number	4465054-7
Box 2	Esplanaden 3 A	www.kemi.se	Nat 08 519 411 00	Nat 08 735 76 98	
S-172 13 Sundbyberg		kemi@kemi.se	Int 468 519 411 00	Int 468 735 76 98	Org.nr
Sweden					202100-3880

Tillsynsverksamheten på Kemi

Kommunerna har en viktig roll att fylla genom att bedriva lokal kemikalietillsyn. Erfarenheten visar att detta huvudsakligen görs i regioner där länsstyrelsen tar på sig en aktiv roll. Det vore önskvärt att alla länsstyrelser hade kompetens och resurser att upprätthålla denna samanhållande och samordnande roll i regionerna.

I samband med kommunernas och länsstyrelsernas miljötillsyn framkommer det information om kemiska produkter som kan vara av intresse för Kemikalieinspektionen. Detta gäller särskilt vid tillsyn av kemikalieanvändande företag där fel och brister kan uppmärksammas, som har sin grund i att importören eller tillverkaren av den kemiska produkt som hanterats har brustit i sitt ansvar. Om sådan information kommer Kemikalieinspektionen till del kan den leda till inspektioner från vår sida. Kemikalieinspektionen har inspektörer specialiserade på tillsyn av tillverkare och importörer av kemiska produkter och ingår dessutom i ett europeiskt tillsyns nätverk, vilket gör att även information om utländska leverantörer kan vidarebefordras till relevant myndighet i andra EU-länder. Länsstyrelsen skulle här kunna ha en samordnande roll i att aktivt medverka till att relevant information förs vidare till Kemikalieinspektionen. På detta vis kan de förhållanden som uppmärksammas lokalt komma till användning i ett väsentligt större sammanhang.

Övrigt

EU står inför stora förändringar när det gäller utformningen av kemikaliereglerna. En ny omfattande förordning, REACH, förhandlas för närvarande och förändringar är också på gång beträffande reglerna för bekämpningsmedel. Kemikalieinspektionen har enligt regleringsbrevet för år 2005 i uppdrag att tillsammans med NUTEK och berörda företags organisationer ta fram en strategi för information om genomförandet av REACH till företag och andra berörda. Kemikalieinspektionen ser att de nya reglerna kommer att innebära behov av tillsynsvägledning från länsstyrelsernas sida samt att de även skulle kunna ha en roll i informationen gentemot företagen.

För Kemikalieinspektionen,

Ingela Andersson

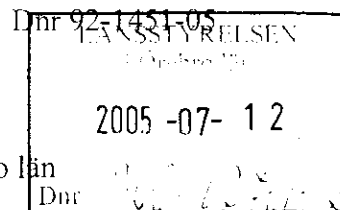

Kommerskollegium
National Board of Trade

GD-stab
Ingrid von Scheele

YTTRANDE
2005-07-08

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin

Samordning för hållbar regional utveckling - svar på förfrågan

(Ert dnr 300-12701-2004)

Kommerskollegium är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik och kontaktpunkt för handelshinder och andra problem med den fria rörligheten på EU:s inre marknad (SOLVIT-center). Företag och enskilda kan vända sig till oss med problem på den inre marknaden.

Kollegiet har också enligt regeringsbeslut ett särskilt sektorsansvar för ekologiskt hållbar utveckling. Av prop. 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag framgår dock att antalet myndigheter med nämnda sektorsansvar föreslås reduceras från 24 till 18. Benämningen på uppdraget föreslås ändras till särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet. Eftersom kollegiet inte har haft någon uttalad roll i miljömålsarbetet kommer vi enligt förslag att inte längre omfattas av det särskilda sektorsansvaret.

Vi har inte några konkreta erfarenheter av länsstyrelsernas samordningsroll och har därför inget att tillföra i den delen. När det gäller en utvecklad samordningsroll i det regionala utvecklingsarbetet för länsstyrelserna har Kommerskollegium ett intresse för egen del av att fördjupa kontakterna med kommuner och landsting, eftersom det förekommer att handelsrelaterade frågor, bl. a om fri rörlighet för varor inom EU, avgörs på regional nivå. Inom ramen för vårt arbete med handelshinder har vi tagit emot klagomål om att EU:s regler inte följts bl.a. i samband med offentlig upphandling. Vi avser att se över våra rutiner för att etablera ett närmare samarbete med kommuner och landsting.

Utifrån vårt myndighetsuppdrag finner vi rent allmänt att länsstyrelserna i sin samordningsroll även bör beakta EU-perspektivet i det regionala utvecklingsarbetet.

Ingrid von Scheele

verksjurist

Samordning för hållbar regional utveckling

Dnr 300-12701-2004

Konkurrensverket vill med anledning av remissen erinra om att länsstyrelserna enligt konkurrensförordningen (SFS 1993:173) i respektive län skall verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna.

Länsstyrelserna skall därvid särskilt verka för att konkurrensaspekter beaktas hos länsstyrelsen och i regionala och lokala organ (4 § 6p).

Enligt Konkurrensverket utgör länsstyrelsernas särskilda uppdrag enligt konkurrensförordningen en viktig del av länsstyrelsernas samordningsroll med avseende på det regionala utvecklingsarbetet.

Länsstyrelserna bör således i det regionala utvecklingsarbetet verka för att konkurrensaspekter blir belysta inför valet mellan olika åtgärder och att konkurrenshänsyn tas i alla de sammanhang där det är nödvändigt.

Detta yttrande har beslutats av avdelningschef Jan-Erik Ljusberg. Föredragande har varit konkurrenssakkunnige Johan Hedelin.

Jan-Erik Ljusberg

Johan Hedelin

Länsstyrelsen i Västerbottens län och
Örebro län

Yttrande över Samordning för hållbar regional utveckling

Allmän bakgrund

Länsstyrelsen i Örebro län och i Västerbottens län samordnar regeringsuppdraget att vidareutveckla och precisera länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet. I detta arbete önskas synpunkter från flera statliga myndigheter som i någon mån är delaktiga i denna process. Allmänt sett önskas Konsumentverkets synpunkter på hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet ska bedrivas. Mer specifikt efterfrågas Konsumentverkets syn på länsstyrelsens samordningsroll av insatser i det regionala utvecklingsarbete som berör Konsumentverkets uppdrag.

Konsumentverkets roll i det regionala utvecklingsarbetet är huvudsakligen avgränsat till verksamhetsområdet kommersiell service. Enligt myndighetens regleringsbrev är det övergripande målet "en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män", och mer specifikt har Konsumentverket till uppgift att stödja program och processer. Detta sker genom att:

- Konsumentverket stödjer länsstyrelsernas och vissa regionala självstyrelseorgans (de i Västra Götaland, Gotland, Kalmar och Skåne län) arbete med att samordna partnerskap för lokala utvecklingsprogram för kommersiell service. Konsumentverket har på uppdrag av regeringen tagit fram riktlinjer för utarbetande av program. Verket har också i uppgift att följa upp programarbetet och samordna arenor för erfarenhetsutbyte och kunskapsutveckling inom området. Detta sker bland annat genom återkommande inspirationsseminarier, framtagande av data om serviceutvecklingen och nyhetsbrevet Handla.
- Konsumentverket har inrättat ett Centralt samordningsforum (CSF) för samverkan och samråd för att stödja och följa upp arbetet med regionala utvecklingsprogram för kommersiell service. Forumet är också en arena för att berörda aktörer ska lära av varandra och diskutera aktuella problem och möjligheter samt behov av åtgärder. I forumet deltar företrädare för statliga bolag verksamma inom kommersiell service, de tre stora dagligvarukedjorna, Föreningen Landbygdshandelns Främjande,

Livsmedelshandlareförbundet, Petroleumhandlarna, Glesbygdverket och två länsstyrelser.

- Konsumentverket har ett särskilt uppdrag att testa nya lösningar. Inom ramen för detta uppdrag samverkar myndigheten med Föreningen Landsbygdshandelns Främjande i utvecklings- och kompetensprogrammet Affär på landet. En del i programmet är mentorer som på uppdrag av länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan genomfört förstudier i över 800 landsbygdsorter runt om i landet. Dessa förstudier har sedan utgjort ett av underlagen för partnerskapens arbete i lokala utvecklingsprogram för kommersiell service.
- En annan insats inom ramen för att Testa nya lösningar är det av CSF initierade Multiserviceprojektet som syftar till att skapa en god tillgång till kommersiell service genom samordningslösningar som förenklar och effektiviserar arbetet hos ombud och hos ombudsgivare. I projektet, som pågått i drygt två år, har Konsumentverket haft en samordnande roll. En viktig del av projektet är de så kallade verifieringsmötena. Genom dessa möts företrädare för statliga servicegivare och lokala utvecklingsprogram för att diskutera villkor och förutsättningar för etablering av ombudsfunktioner.
- Medel inom ramen för att Testa nya lösningar används också för att medfinansiera lokala och regionala projekt under förutsättning att dessa är en del av de lokala utvecklingsprogrammen för kommersiell service.
- I samarbete med bland andra Sveriges kommuner och landsting, Boverket och Konkurrentverket verkar Konsumentverket för kunskapsspridning om kommunernas möjligheter för en servicestrategisk planering.

Angående roll- och ansvarsfördelning

Insatser för en god tillgång till kommersiell service är viktiga för att nå både konsumentpolitiska mål och regionala utvecklingsmål, vilket är en utgångspunkt för Konsumentverkets arbete inom detta sakområde. Tillgänglighet är en av förutsättningarna för att uppnå det konsumentpolitiska målet om hållbar konsumtion. Samtidigt är en god tillgång av kommersiell service av väsentlig vikt för väl fungerande lokal arbetsmarknadsregion. En försämrad servicetillgång ökar kostnaderna för varje individ och aktör genom t.ex. längre inköpsresor och försämrat utbud av varor och tjänster, och försvagar förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Ekonomisk tillväxt skapar också resurser som kan användas till att upprätthålla en god servicenivå. Det är därför ett rimligt antagande att det finns ett ömsesidigt förhållande mellan ekonomisk tillväxt och god servicetillgänglighet. Kort sagt krävs en god servicenivå i alla delar av landet för att upprätthålla väl fungerande och hållbara regioner.

Därför är det Konsumentverkets bedömning att detta förhållande bör återspeglas även i det regionala utvecklingsarbetet. Myndighetens erfarenhet är att det går att utveckla en väsentligt högre grad av interaktivitet mellan de lokala/regionala utvecklingsprogrammen för kommersiell service och regionala utvecklingsprogram. Konsumentverket anser även att det går att utveckla samordningen av planeringen inom ramen för plan- och bygglagen

och de regionala utvecklingsprogrammen. Kommunerna har en central roll i arbetet med att skapa en god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service därför är det väsentligt att kommunernas planering ligger till grund för det regionala utvecklingsarbetet.

Angående behovet av tydliga instruktioner

I utskicket lyfts problematiken kring att vissa myndigheter har otydliga instruktioner om att bidra till samordning. Konsumentverkets instämmer i denna analys och vill vidga frågan till att också omfatta de statliga bolagen. Myndigheten grundar sitt ställningstagande i detta avseende bland annat på erfarenheterna från Multiserviceprojektet. En annan erfarenhet är att samordning underlättas av att det i instruktioner tydligt framgår vilka aktörer som har mandat att initiera och koordinera samordning i partnerskap och processarbeten.

Konsumentverket har enligt regleringsbrevet i uppdrag att bidra till arbetet med regionala tillväxtprogram. Utgångspunkten för myndighetens agerande inom området är konsumenters behov av en god tillgång till kommersiell service. Konsumentverkets uppfattning är att de regionala behoven bör vara vägledande för hur samspelet mellan Konsumentverket och andra sektorsmyndigheter utformas. Konsumentverket har regelbundna och täta kontakter med de personer på regional nivå som arbetar med lokala utvecklingsprogram för kommersiell service. Däremot är myndighetens erfarenhet att det finns en begränsad efterfrågan på Konsumentverkets medverkan från dem som samordnar de regionala tillväxtprogrammen och deras samarbetsaktörer.

Angående att vissa myndigheter saknar regional representation

Konsumentverket har inte erfart något behov av att ha regional representation. Ej heller vår målgruppsenkät inom området regional utveckling och kommersiell service indikerar något sådant behov. I denna framgår att flertalet servicehandläggare, som är verksamma på regional nivå, upplever att Konsumentverkets insatser bidragit till deras och länsstyrelsernas förmåga att verka för en tillgång till kommersiell service i alla delar av länet.

Beslut i detta ärende har fattats av t.f. enhetschef Maria Gustafsson. Avdelningsdirektör Thomas Dawidowski har varit föredragande.

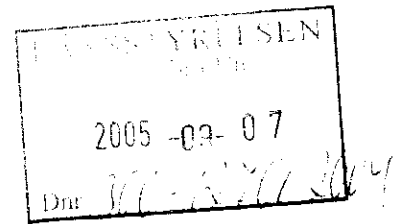

Maria Gustafsson

Thomas Dawidowski

Länsstyrelsen
Örebro Län
701 86 ÖREBRO

Synpunkter avseende "Samordning för hållbar regional utveckling"

Undertecknade regionchefer för Region Mitt resp Region Nord har på uppdrag av Generaldirektör Lars Nylén ombetts lämna Kriminalvårdsverkets synpunkter i rubricerat ärende.

Inom Kriminalvårdens totalt 6 regioner är flera Länsstyrelser verksamma med undantag av Stockholmsregionen där i princip Region och Länsstyrelseindelning överensstämmer. Exempelvis omfattar Region Mitt alla kriminalvårdsanstalter, häkten och frivårdsdistrikt i fem län (Uppsala, Västmanland, Sörmland, Örebro och Värmland).

Som en del i rättskedjan har Kriminalvården på olika nivåer upprättat samverkan och knutit kontakter/nätverk för bl a informations-/erfarenhetsutbyte, samverkansprojekt, utvärdering och utveckling av verkställighetsinnehåll.

Samverkan enligt ovan sker exempelvis med polis, åklagare, tingsrätt, kommuner, landsting, universitet samt enskilda intresseorganisationer.

Områden där Länsstyrelsen kan, och i vissa fall ska, ha en viktig samordnings- och utvecklingsroll är exempelvis:

- ✓ Genom oftast arbetsmarknadspolitiska beslut förläggs ibland statliga inrättningar på orter och i delar av landet som inte alltid motsvarar de effektivitetskrav och behov som myndigheten har. I sådana fall kan behövas insatser för skapande och upprätthållande av en god infrastruktur avseende bl a vägar, järnvägar och kollektivtrafik. I Kriminalvårdens fall är detta viktigt för såväl interna som externa transporter, anhörigas besök till intagna, intagnas möjligheter till permissioner och andra utevistelser samt personalens möjlighet till kollektivtrafik för resor till och från arbetet.
- ✓ I regeringens regleringsbrev till de olika statliga myndigheterna finns säkerligen ett antal likartade uppdrag och mål av mer allmän karaktär inom olika ämnesområden. Dessa skulle kunna "fångas upp" av Länsstyrelserna och utgöra grund för inbjudan till seminarier/konferenser. Det kan gälla exempelvis personal-, jämställdhets- eller integrationsfrågor där Länsstyrelserna har erfarenheter och special-/specialistkunskap.

- ✓ Inom ramen för det uppdrag som Länsstyrelserna har, utgöra en instans som "bygger broar" mellan olika myndigheter (statliga, kommuner, landsting) samt även den privata sektorn. Detta för att skapa kontakter och nätverk där företrädare för olika verksamhetsområden kan träffas och diskutera möjligheter till integration och effektivisering till gagn för såväl den egna verksamheten, som den enskilde medborgaren och samhället i stort.
- ✓ För regional utveckling är det viktigt att Länsstyrelsen arbetar för en utveckling av universitet och högskola. För Kriminalvårdens del utgör dessa en samarbetspartner *bl a* i samband med diverse utbildningar och konferenser samt har det påbörjats samarbete kring forskning avseende kriminalvårdens klienter som på kort och lång sikt kommer att utgöra grund för utveckling av vår verksamhet.
Även andra lärcentra av mer regional karaktär måste uppmärksammas/stödjas. Dessa har oftast en mer yrkesinriktad prägel utifrån de behov som regionens arbetsmarknad kräver.
- ✓ För Kriminalvården och andra vårdgivares del är Länsstyrelsernas gransknings- och tillsynsverksamhet inom det sociala området viktig. Både vad avser tillsynen över kommunernas socialtjänst men också prövning/tillståndsgivningen över vilka som får bedriva enskilda behandlingshem för *bl a* missbrukare. Eftersom det i båda fallen handlar om enskilda människors behov av stöd och hjälp så måste det kunna erbjudas bästa möjliga kvalitet för de pengar som satsas för att i slutändan minska såväl på den enskildes lidande som samhällets kostnader.
- ✓ I samband med ny-, till- och ombyggnationer få hjälp och råd av Länsstyrelsen vad avser natur- och kulturminnesvård.
- ✓ Aktiv information från Länsstyrelsen över vilka möjligheter som finns för att *bl a* via EU och/eller andra utvecklingsfonder söka bidrag till samverkans-, utvecklings- och andra projekt. Här kan finnas "ingångar" för olika myndigheter att i gemensamma projekt arbeta fram samverkansformer m m för att motverka *bl a* sektorstänkande. Sådana här samarbetsprojekt *kan* i nuläget få stå tillbaka på grund av bristande/krympande tids- och ekonomiska resurser.

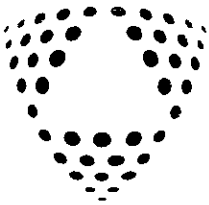
För Kriminalvården

Gunilla Ternert

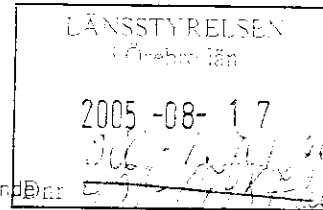
Gunilla Ternert
Regionchef
Region Mitt

Svante Lundqvist

Svante Lundqvist
Regionchef
Region Nord

KRISBEREDSKAPS
MYNDIGHETEN

Sid 1 (4)

Yttrandenumr

Önr 0690/2005

2005-07-04

Er ref 300-12701-
2004

Länsstyrelsen i Örebro län

701 86 ÖREBRO

Samordning för hållbar regional utveckling

Bakgrund

Samtliga länsstyrelser har av regeringen fått i uppdrag att lämna förslag på hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. Länsstyrelserna i Örebro och Västerbottens län är sammanhållande för uppdraget. Krisberedskapsmyndigheten (KBM) har av Länsstyrelsen i Örebro och Västerbottens län beretts tillfälle att inkomma med synpunkter och förslag rörande länsstyrelsernas samordningsroll utifrån KBM:s uppdrag.

KBM:s roll

KBM samordnar arbetet med att utveckla krisberedskapen i det svenska samhället. Tillsammans med kommuner, landsting, myndigheter näringsliv och organisationer minskar vi samhällets sårbarhet och förmågan att hantera kriser. KBM stödjer aktörer med ansvar för samhällets krisberedskap. Särskilt stöd ges till länsstyrelser och kommuner som geografiskt områdesansvariga i krishanteringssystemet. Stödet till kommunerna ges i nära samarbete med länsstyrelserna. Länsstyrelsernas och kommunernas geografiska områdesansvar innebär att på regional och lokal nivå verka för tvärasektoriell samverkan i krisberedskapsarbetet.

KBM stödjer det tvärasektoriella arbetet med metodik för risk- och sårbarhetsanalyser, krishantering och kriskommunikation. KBM utvecklar också förmågan att samverka tvärasektoriellt vid kriser genom samverkansövningar. Teknik utvecklas som stödjer krishantering och informationssamordningen vid kriser. KBM stödjer aktörernas robusthetsåtgärder inom lednings-, el- och tele/IT-områdena. Genom omvärldsanalys och forskning bygger KBM upp kunskap för att samhällets krisberedskap ska utvecklas. Utbildningar initieras för att sprida kunskap. KBM samordnar också planeringen och uppföljningen inom krisberedskapsområdet och betalar ut bidrag till myndigheter, kommuner och landsting i syfte att stärka och utveckla samhällets krisberedskap.

Länsstyrelsens roll inom krisberedskapsområdet

Krishanteringssystemet bygger på närhets-, likhets- och ansvarsprincipen samt på sektorsansvar och geografiskt områdesansvar. Detta innebär att kriser enligt närhetsprincipen, så långt det är möjligt, ska hanteras på lägsta möjliga nivå och med så stor likhet i organisation som möjligt. Vidare säger ansvarsprincipen att den som är ansvarig för en verksamhet under normala förhållanden även är

Box 599
101 31 Stockholm

Tel 08-593 710 00
Fax 08-593 710 01

kbm@krisberedskaps
myndigheten.se

www.krisberedskaps
myndigheten.se

Org.nr 202100-5349

Besöksadress
Kungsgatan 53,
Stockholm

Hågesta 1, Sollefteå

ansvarig vid kriser och störda förhållanden. Med geografiskt områdesansvar menas att det inom ett geografiskt område ska finnas ett organ som verkar för inriktning och prioritering och samordning av tvärssektoriella uppgifter som behöver vidtas före, under och efter en kris.

Länsstyrelserna har tillsammans med KBM formulerat en syn på innehållet i det geografiska områdesansvaret för länsstyrelsens del. Denna syn innebär att länsstyrelsen i sin roll som geografiskt områdesansvarig myndighet på regional nivå, i enlighet med länsstyrelseinstruktionen, har ett ansvar för att samverkan kommer till stånd såväl före som under och efter en kris. Detta innebär bland annat ett ansvar för att

- etablera samverkansformer och skapa nätverk inom länet
- genomföra tvärssektoriella risk- och sårbarhetsanalyser inom länet
- att verka för en samordning av information vid en händelse samt förmedla lägesinformation.
- lämna stöd till kommunerna i deras roll som geografiskt områdesansvariga på lokal nivå
- verka för ett effektivt resursutnyttjande
- ge en enhetlig inriktning av krishanteringsförberedelserna
- följa upp beredskapsförberedelserna.

För länsstyrelserna handlar en stor del av arbetet om samverkan och stöd till sektorsansvariga aktörer på regional nivå, landsting, kommuner och organisationer. Länsstyrelserna ska kunna lämna stöd vid t.ex. övningsverksamhet, utbildningar, genomförande av vissa åtgärder m.m.

KBM:s syn på länsstyrelsernas samordningsroll i dagsläget

För KBM och många sektorsansvariga myndigheter är länsstyrelsen en av de viktigaste kanalerna ut till kommunerna. Länsstyrelsens förmåga att vidareförmedla en helhetsbild i krisberedskapsarbetet och budskap från många olika aktörer är av avgörande betydelse för krishanteringssystemets utveckling.

Länsstyrelserna ska också inhämta synpunkter och behov från kommunerna och vidareförmedla dessa till ansvariga myndigheter.

Även vad gäller de sektorsansvariga myndigheternas arbete gentemot den regionala och lokala nivån har länsstyrelserna en viktig roll att fylla som samordnare av de aktiviteter som genomförs i länet såväl före som under och efter en kris.

Länsstyrelserna har inom området skydd, säkerhet och beredskap en aktiv samverkan mellan länen. Inom området finns regelbunden samverkan och möten mellan de 21 länen, men även tätare möten mellan grupperingar i såväl norr, mitt som syd. Länsstyrelserna samverkar om frågor rörande

- utbildning
- övning
- remissvar
- planering
- gemensamma utvecklingsprojekt.

I många frågor finns det även anledning för län med likartade geografiska förutsättningar att samarbeta om vissa specifika frågor som t.ex. höga flöden, älvfrågor m.m. Även efter inträffade händelser, som efter stormen Gudrun, finns

skäl för länsstyrelserna att samarbeta kring utvärderingar, erfarenhetsseminarier och diskussioner med centrala myndigheter om behov av åtgärder i den aktuella regionen m.m. KBM ser positivt på den samverkan som länsstyrelserna bedriver över länsgränserna och bedömer att den fungerar bra inom krisberedskapsområdet. Samverkan bidrar till en utveckling av arbetet, ett utbyte av erfarenheter samt öppnar upp för stöd och gemensamt nyttjande av resurser mellan länen.

Förslag rörande länsstyrelsens samordningsroll

Knappa resurser är något som idag kännetecknar de flesta sektorer och behovet av samordning och samverkan har därför blivit alltmer påtagligt. Uppgiften för länsstyrelsen att utveckla och stärka samhällets krisberedskap på den regionala nivån är en uppgift som kräver samverkan med många olika aktörer, såväl inom som utanför länets gränser. En del av länsstyrelsens roll är att stå för ett helhetsperspektiv, verka för samordning och en enhetlig inriktning av de krisberedskapsåtgärder som planeras och vidtas i länet.

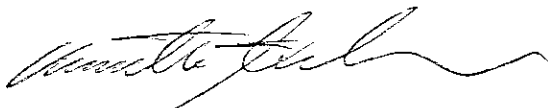
KBM anser att det är viktigt att länsstyrelsen bedriver ett tvärsektoriellt arbete inom krisberedskapsområdet. Ur ett krisberedskapsperspektiv behöver frågorna behandlas såväl inom området skydd, säkerhet och beredskap som inom områden som rör miljöfrågor, plan- och byggfrågor, näringslivsfrågor, socialtjänstfrågor m.m. En stor uppgift för de länsexperter som finns inom området är att arbeta utåtriktat, sätta in frågorna i ett sammanhang och tydliggöra ansvar och roller för olika parter, såväl inom länsstyrelsen som i externa sammanhang. Det kan handla om att föra in krisberedskapsfrågorna i olika nätverk/forum där länsstyrelsen deltar, t.ex. i olika näringslivsforum, forum som behandlar sociala frågor eller frågor om djur, hälsa och miljö. Eftersom resurserna är begränsade, såväl hos de centrala myndigheterna som hos länsstyrelserna, är det från KBM:s sida önskvärt att länsstyrelsen arbetar aktivt med att få in krisberedskapsperspektivet i hanteringen av andra frågor och nyttjar redan befintliga forum och kanaler, för att på ett naturligt sätt integrera krisberedskapsfrågorna inom andra områden.

Som ett exempel på det arbete som pågår inom detta område kan nämnas de utbildningssatsningar som KBM och länsstyrelserna gemensamt genomfört för länsstyrelsernas jurister och socialdirektörer. Utbildningarna genomförs i syfte att belysa deras ansvar och uppgifter utifrån krisberedskapsområdet och därigenom få dem att integrera krisberedskapsaspekterna i det arbete som genomförs inom deras område. KBM ställer sig fortsatt positivt till att stödja länsstyrelserna i arbetet med att bredda kunskapen om krisberedskapsfrågorna till fler nyckelgrupper inom länsstyrelserna. I arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser ser KBM det som positivt att länsstyrelserna verkar för en tvärsektoriell beredning på regional nivå och att arbetet samordnas med andra frågor som t.ex. rör riskinventering och tillsynsverksamhet.

Vid en inträffad händelse har länsstyrelsen ett ansvar för informations-samordning samt en skyldighet att kunna rapportera det samlade läget i länet. Ur detta perspektiv är det även önskvärt att länsstyrelsen tar ett samordnande ansvar i länet för att främja nyttjandet av teknik för informationsutbyte i syfte att underlätta arbetet med informationssamordning och rapportering.

KBM anser att det är önskvärt att länsstyrelserna, inom de områden där det är möjligt, samordnar sina krav gentemot de centrala myndigheterna. Många av de centrala myndigheterna anger att de har svårt att möta de krav och förväntningar om stöd som kommer från länsstyrelserna. Genom att samordna sina krav och förväntningar inom olika områden gentemot de centrala myndigheterna skapas bättre förutsättningar för de centrala aktörerna att kunna ge ett bra och riktat stöd inom olika områden. Att lämna stöd till 21 olika aktörer med olika förutsättningar och krav är i dagsläget inte möjligt för många av de centrala myndigheterna med utpekade uppgifter inom krisberedskapsområdet. I en förlängning kan en samordning av krav och önskemål utifrån gemensamma behov från länsstyrelserna leda till mer planlagda, och därigenom större och mer organiserade satsningar från olika sektorsansvariga aktörer.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Kenneth Axelsson. Föredragande har varit samordnare Karin Börjesson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetscheferna Lars Löfkvist och Johan Friberg, samt sektionscheferna Michael Lindstedt och Eva Sylvén deltagit.

Kenneth Axelsson

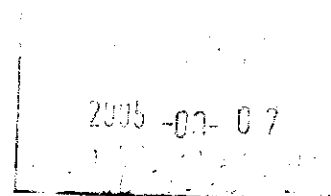

Karin Börjesson

Kopia till:

Verksledningen
Staben
Planerings- och samordningsenheten
Tekniska enheten
Informations och analysenheten
Registraturen
K - sekr

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin
701 86 ÖREBRO

Remiss – samordning för hållbar regional utveckling

Länsstyrelsen i Örebro län och länsstyrelsen i Västerbotten har i skrivelse den 10 juni 2005 begärt synpunkter och förslag när det gäller hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. Remissen innehåller inga förslag eller frågeställningar att reagera på. Kulturrådets remissvar omfattar därför tre delar, nämligen kulturen i den regionala utvecklingen, Kulturrådets regionala uppdrag samt Kulturrådets synpunkter och förslag beträffande länsstyrelsernas samordningsroll inom kulturområdet.

Kulturen i den regionala utvecklingen

I samband med beslut om den nya regionala utvecklingspolitiken (prop. 2001/02:4) lyftes kulturpolitiken fram som ett område av särskild betydelse för att uppfylla målet för den regionala utvecklingspolitiken. Regionala utvecklingsprogram (RUP) är här ett viktigt instrument liksom även i viss utsträckning regionala tillväxtprogram (RTP).

Regionala utvecklingsprogram och tillväxtprogram

Den nya regionala utvecklingspolitiken har medfört att kulturfrågorna i många regioner har lyfts fram som viktiga delar i den regionala utvecklingen. Det framgår också tydligt i det arbete som nu bedrivs med att ta fram regionala utvecklingsprogram. I många regioner tar man också fram särskilda program för kultur. Det är en fördel att det finns en tydlig koppling mellan kulturprogram och regionalt utvecklingsprogram, eftersom både utvecklingsprogram och kulturprogram utgör viktiga underlag i dialogen med de centrala kulturmyndigheterna och för att utveckla den nationella kulturpolitiken. Alla regioner har vidare arbetat fram regionala tillväxtprogram. Kulturrådet, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Svenska Filminstitutet gjorde 2003 en genomgång av samtliga tillväxtprogram för att studera vilken roll kulturen ges i regionernas tillväxtarbete.

Strukturfonder

En viktig del i den regionala utvecklingspolitiken är även EU:s strukturfonder. Dessa har visat sig ha stor betydelse för kulturverksamheten i landet genom att stora belopp har anvisats kulturprojekt. Kulturrådet gör årligen tillsammans med Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska filminstitutet en sammanställning av stöd från EU:s strukturfonder till svenska projekt med kulturanknytning. Enligt rapporten för 2004 beviljades totalt ca 250 miljoner kronor till svenska kulturprojekt. Med den nationella medfinansieringen blir den totala stödsumman 753 miljoner kronor. Det största EU-stödet kommer från de geografiska målområdena 1 och 2, som avser glesbygden i norra delen av Sverige respektive utsatta industri- och landsbygdsregioner i södra och mellersta Sverige. Medlen går i regel till insatser för att bevara och utveckla kulturarvet och att stimulera och främja kulturlivet. Syftet är ofta att öka turismen och att överhuvudtaget göra områdena mer attraktiva.

Kulturrådets regionala uppdrag

Kulturrådet är en statlig myndighet med uppdrag att förverkliga den nationella kulturpolitik som beslutats av riksdag och regering. Det övergripande målet för verksamheten är att göra kultur av hög kvalitet tillgänglig för så många som möjligt. En av Kulturrådets uppgifter är att fördela statligt kulturstöd till teater, dans, musik, litteratur, kulturtidskrifter och folkbibliotek samt konst, museer och utställningar.

Kulturrådet har flera uppdrag som handlar om att utveckla samverkan mellan central, regional och lokal nivå inom kulturområdet. I Kulturrådets regleringsbrev för 2005 finns följande mål för Kulturrådet, nämligen att

- bidra till att utveckla samspelet mellan de statliga, regionala och kommunala insatserna i syfte att slå vakt om en nationell kulturpolitik, främja kulturell mångfald och geografiskt jämlik fördelning av kulturutbudet,
- verka för att kulturpolitiska aspekter på utvecklingen beaktas inom andra samhällsområden.

När det gäller regional utveckling har Kulturrådet uppdrag att vara en samverkanspart i regionalt utvecklingsarbete, bl.a. i arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen och de regionala tillväxtprogrammen, genom att bidra med analys-, metod- och kompetensstöd inom sitt ansvars- och kompetensområde. Kulturrådet får medverka med finansieringen av de regionala tillväxtprogrammen. Kulturrådet deltar också i det nu pågående RUP-uppdraget som ska redovisas till regeringen vid utgången av september 2005.

Inom ramen för den nationella och tvärsektoriella storstadspolitiken ska Kulturrådet redovisa sin samverkan med kommuner, andra myndigheter, institutioner och aktörer i övriga samhällssektorer som omfattas och berörs av storstadspolitiken.

Kulturrådet redovisar sedan 1998 det regionala utfallet av statens insatser för kultur. Redovisningen omfattar förutom Kulturrådet egna insatser också kulturinsatser av 33 andra myndigheter och institutioner på den centrala nivån. En rapport avseende 2004 har överlämnats till regeringen i juni 2005.

Kulturrådet har väl utvecklade kontakter med regioner/landsting i hela landet. Rådet fördelar årligen ca 1,5 miljarder kronor till kulturverksamhet. Större delen av dessa medel används för bidrag till regionala teatrar, orkestrar, museer och länsbibliotek för vilka landsting/regioner och/eller kommuner är huvudmän. Exempel på andra regionala bidrag är stödet till regionala konsulenter inom dans, bild och kulturell mångfald samt bidragen till det fria kulturlivet såsom teater-, dans- och musikgrupper, vissa utställare av bild- och formkonst samt kulturtidskrifter. Bidragsgivningen till den kulturella infrastrukturen i landet kräver nära kontakter mellan Kulturrådet och huvudmännen samt övriga bidragsgivare liksom en nära dialog med berörda kulturinstitutioner och kulturlivet i övrigt.

Även i frågor som rör övergripande kulturpolitiska frågor har Kulturrådet etablerat former för dialoger/samtal med politiker och tjänstemän i regioner/landsting. Vid dessa samtal diskuteras nationella och regionala prioriteringar inom kulturområdet samt hur vi kan samverka för att nå våra gemensamma mål. Även med vissa större kommuner har Kulturrådet regelbunden kontakt. I första hand rör detta de kommuner som är huvudmän för regionala kulturinstitutioner eller har annan verksamhet som erhåller bidrag från Kulturrådet. Kulturrådet medverkar också regelbundet i olika regionala konferenser bl.a. möten som organisationen Sveriges kommuner och landsting anordnar för kulturefter på regional och lokal nivå samt på den årliga kulturkonferensen.

Kulturrådets synpunkter och förslag beträffande länsstyrelsernas samordningsroll inom kulturområdet

Som framgår ovan har Kulturrådet många uppdrag som rör regional utveckling. Kulturrådets kontakter med den regionala nivån och med centrala instanser som arbetar i relation till den regionala nivån är också omfattande. Dessa kontakterna innefattar både samverkan med andra centrala myndigheter inom angränsande politikområden, med andra centrala kulturmyndigheter och med landsting/regioner, kommuner och kulturliv. Däremot har kontakter och samverkan med länsstyrelserna hittills varit begränsade. Det beror huvudsakligen på att länsstyrelsernas uppdrag och kompetens inom kulturområdet är inriktade på kulturmiljöfrågor inom Riksantikvarieämbetets ansvarsområde och inte de frågor som är Kulturrådets huvudansvar.

De nu pågående regeringsuppdragen inom det regionala utvecklingsarbetet innebär att roller och ansvar kommer att preciseras. Det medför att länsstyrelsens roll som statens

representant i länet blir tydligare. Kulturrådet är positiv till en sådan utveckling. Kulturrådet ser också ett värde i att samverka mellan Kulturrådet och länsstyrelserna kan öka. Den kompetens som Kulturrådet besitter inom kulturområdet bör kunna tas tillvara i länsstyrelsens arbete. Det vore också av stort värde för Kulturrådet att kunna ta del av de analyser och bedömningar som länsstyrelsen gör och som kan ha påverkan på kulturområdet. Länsstyrelsen är den statliga myndighet som bör ha bäst kännedom om utvecklingen i länet och en total överblick över hur olika statliga insatser samverkar och förstärker en positiv utveckling i länet.

Enligt Kulturrådets uppfattning är det naturligt och viktigt att länsstyrelsen har en god kännedom om de ekonomiska bidrag och andra insatser som lämnas av centrala statliga myndigheter till verksamheter i länet. På motsvarande sätt är det viktigt för centrala myndigheter att känna till om medel som länsstyrelsen disponerar ges till verksamhet inom den centrala myndighetens ansvarsområde. När det gäller frågor om bidrag inom kulturområdet står Kulturrådet gärna till förfogande med den kunskap som rådet kan ha i det aktuella ärendet.

Kulturrådet har ansvar för den officiella statistiken inom kulturområdet och producerar årligen flera rapporter, som borde vara av intresse för länsstyrelserna. Mycket av detta material kan brytas ner på länsnivå. Likaså borde den rapport som Kulturrådet årligen producerar om det regionala utfallet av statliga insatser inom kulturområdet vara av intresse för länsstyrelserna.

Det vore värdefullt att etablera former för informationsutbyte mellan länsstyrelserna och Kulturrådet. En möjlighet skulle vara att Kulturrådet inbjuder till återkommande konferenser med länsstyrelserna där aktuella frågor inom kulturområdet kan behandlas. Ev. skulle sådana konferenser kunna samarrangeras med andra centrala kulturmyndigheter såsom Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska Filminstitutet. Ett annat alternativ skulle kunna vara att Kulturrådets generaldirektör deltar i något av de återkommande landshövdingemötena. Kulturrådet ser också positivt på att någon länsstyrelserepresentant deltar i de regionala dialoger som rådet har med landsting/regioner.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Kristina Rennerstedt efter föredragning av Anita Jonsson. I den slutliga handläggningen har också Annica Dahl deltagit.

Kristina Rennerstedt

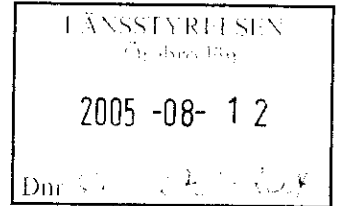

Anita Jonsson

SYNPUNKTER

2005-08-10

Dnr 100-2005/1238

Länsstyrelsen i Örebro län

Karin Sundin
701 86 ÖREBRO

Samordning för hållbar regional utveckling

Lantmäteriet har inte någon särskilt utpekad roll i arbetet för regional utveckling. Däremot har vi deltagit i olika projekt med anknytning till regional utveckling, bl.a. i Norrbotten.

Lantmäteriets roll i arbetet för regional utveckling ligger främst i att bidra med kunskap och information, som kan tjäna som underlag i olika beslutssituationer. Det bör i sammanhanget påpekas att Lantmäteriets verksamhet till 80 procent finansieras med avgifter från användarna av de olika tjänsterna.

Vad beträffar länsstyrelsernas arbete med samordning kan konstateras att det finns en inbyggd svårighet i att hitta en bra och samtidigt effektiv balans mellan olika intressen så att samordningen inte uppfattas som ett övertagande av verksamhetsansvaret. En ytterligare svårighet ligger naturligtvis i att allt färre myndigheter har länet eller en region som sitt verksamhetsområde, och att länsstyrelsen då skulle vara en ingång för hela den statliga förvaltningen framstår inte som självklart.

För Lantmäteriverket

Bengt Kjellson

Planerings- och informationsdirektör

Bengt KjellsonLantmäteriet Gd-staben 801 82 GÄVLE
Besök: Lantmaterigatan 2 Tel. växel: 026-630000 Fax:
E-post: lantmateriverket@lm.se Internet: www.lantmateriet.se

LIVSMEDELS VERKET

NATIONAL FOOD
ADMINISTRATION

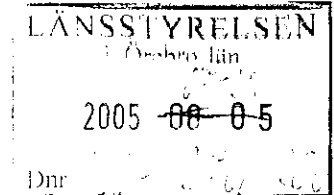
Generaldirektörens stab
Jan Movitz

1 (1)

2005-07-22

Dnr 1604/05
Saknr 19

Länsstyrelsen i Örebro län
Att: Karin Sundin
701 86 ÖREBRO

Samordning för hållbar regional utveckling

Ert dnr: 300-12701-2004

Livsmedelstillsynen är den viktigaste beröringspunkten mellan Livsmedelsverket och länsstyrelserna. I länsstyrelserna har länsveterinären denna uppgift. Merparten av tillsynen över livsmedelsföretagen utförs av de kommunala tillsynsmyndigheterna. Enligt livsmedelslagen utövar Livsmedelsverket den centrala tillsynen och länsstyrelserna den närmare tillsynen inom länet. Detta innebär att såväl Livsmedelsverket som länsstyrelserna har till uppgift att samordna den lokala tillsynen i kommunerna. I den uppgiften ingår att stödja och följa upp den lokala tillsynen. Ansvarsfördelningen mellan Livsmedelsverket och länsstyrelserna är inte preciserad i lagstiftningen.

Genom en ändring (2005:337) i livsmedelslagen, som trädde i kraft den 1 juli i år, ändras de formuleringar som reglerar ansvaret för livsmedelstillsynen men ansvarsfördelningen mellan Livsmedelsverket och länsstyrelserna är fortfarande otydlig. I förarbetena till den nya lydelsen av livsmedelslagen pekar dock regeringen ut vissa uppgifter som ska åvila länsstyrelserna.

Mot denna bakgrund ser Livsmedelsverket behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan verket och länsstyrelserna vad gäller samordningen av den lokala livsmedelstillsynen. Syftet är främst att hitta ett arbetssätt som främjar en effektiv och likvärdig livsmedelstillsyn och hushållar med Livsmedelsverkets och länsstyrelsernas resurser. Utvecklingsarbetet bör utföras av Livsmedelsverket och länsveterinärerna gemensamt.

Postadress

Box 622
SE-751 26 UPPSALA
SWEDEN

Besöksadress

Hamnesplanaden 5
UPPSALA

Telefon

Nat 018-17 55 00
Int +46 18 17 55 00

Telefax

Nat 018-10 58 48
Int +46 18 10 58 48

E-post

livsmedelsverket@slv.se

Webbplats

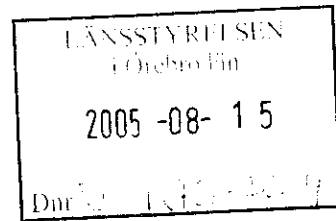
www.slv.se

Postgiro

156 20-8

Med vänliga hälsningar

Jan Movitz
Chefsutredare

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin
701 86 ÖREBRO

Upprättad av	Datum	Beteckning
Anders Torbrand	2005-08-11	LS 2005-4148
Direkttelefon	Ert datum	Ert referens
011-415 2154, 0708-19 29 23	2005-06-10	300-12701-2004

Yttrande över Samordning för hållbar regional utveckling

Luftfartsverket har beretts tillfälle att lämna synpunkter på länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet.

Den 1 januari 2005 bildades Luftfartsstyrelsen genom att avdelningen Luftfart och Samhälle samt Luftfartsinspektion bröts ut från dåvarande Luftfartsverket. Luftfartsstyrelsen är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar, sektoransvar, för den civila luftfarten. Luftfartsstyrelsen skall verka för att de transportpolitiska målen uppnås. Luftfartsverket ansvarar för drift och utveckling av statens flygplatser för civil luftfart och för flygtrafiktjänst.

Luftfartsstyrelsen besvarar remissen.

Luftfartsstyrelsens roll

I regleringsbrevet för Luftfartsstyrelsen avseende budgetåret 2005 uppdras åt myndigheten att vara en samverkanspart i de regionala tillväxtprogrammen genom att bidra med analys-, metod- och kompetensstöd inom sitt ansvars- och kompetensområde. Luftfartsstyrelsen skall vidare bistå Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) med underlag för uppföljning av regionala tillväxtprogram avseende 2005.

För verksamhetsmålet *Ett tillgängligt transportsystem och en positiv regional utveckling* anger regeringen att tillgängligheten för medborgare och näringsliv mellan regioner och omvärlden samt mellan centralorter och omvärlden skall förbättras.

Luftfartsstyrelsens återrapportering till regeringen skall omfatta utvecklingen i förhållande till målen för restids- och reskostnadsutveckling.

Luftfartsstyrelsen noterar att myndighetens uppdrag enligt regleringsbrevet inte är särskilt tydligt vad gäller regeringens förväntningar på myndigheten eller rollen gentemot länsstyrelserna.

I regeringsbeslut från den 14 mars 2002 fick Luftfartsverket i uppdrag att redovisa en bedömning av utvecklingen inom luftfartssektorn för perioden 2004–2015 som underlag för den infrastrukturplanering som bedrivs av Banverket, Vägverket och länen. Luftfartsverket överlämnade i augusti 2002 sitt planeringsunderlag till länsstyrelserna i deras arbete med att upprätta länstransportplaner. I underlaget redovisas bl.a. uppgifter om planerade investeringar på bl.a. icke statliga flygplatser, prognoser om utvecklingen inom sektorn på längre sikt och brister i anslutande infrastruktur till flygplatserna.

Länsstyrelsen eller kommunala samverkansorgan har ansvar för att samordna, förankra och fastställa länsplaner för den regionala transportinfrastrukturen. I dessa länstransportplaner ingår investeringar som är bidragsberättigade, till exempel kollektivtrafikåtgärder för flygtrafik.

Luftfartsstyrelsen skall i samråd med länsstyrelsen pröva ansökningar om bidrag till byggande av flygplatsanläggningar eller flygplatsterminaler som tillgodoser ett allmänt kommunikationsbehov.

Länsstyrelsen skall inhämta Luftfartsstyrelsens synpunkter när det gäller större avvikelser avseende specificerade investeringar i infrastrukturplanerna.

Länsstyrelsens samordningsroll

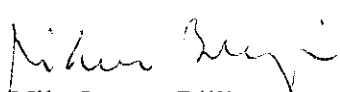
Länsstyrelsens samordningsroll beskrivs som mångfacetterad där begrepp som samverkan och samråd vävs in. Utifrån länsstyrelsens perspektiv upplevs det som ett problem att myndigheter, vars arbete har stor regional betydelse i det regionala utvecklingsarbetet, saknar regional representation.

Utöver ovan redovisade arbetsuppgifter inom ramen för hållbar regional utveckling saknar länsstyrelsen, enligt Luftfartsstyrelsens bedömning, stöd i förordningar eller i instruktioner för att verka i en samordningsroll gentemot mot Luftfartsstyrelsen.

Luftfartsstyrelsen ser det som ett stort problem att kunna medverka i ett regionalt utvecklingsarbete i 21 län med begränsade resurser och utan regional representation.

Luftfartsstyrelsen anser att länsstyrelsens samordningsroll bör tonas ned till förmån för en samverkansroll i förhållande till trafikverken. I den rollen kan Länsstyrelsen bidra med kvalificerat och relevant underlag i det regionala utvecklingsarbetet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Nils Gunnar Billinger.
Föredragande har varit ämnesansvarige Anders Torbrand. I ärendets handläggning
har dessutom deltagit avdelningschefen Per Wickenberg.

Nils Gunnar Billinger
Generaldirektör

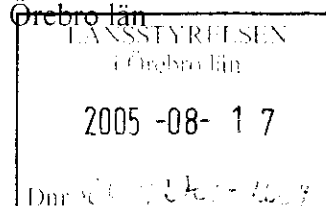
Migrationsverket

Verksledningsstaben
 Marie Bengtsson
 Telefon: 040-284097

Remissvar
 2005-08-16

Diarienummer
 NRK-111-2005-
 11578

Karin Sundin
 Länsstyrelsen i Örebro län

Samordning för regional utveckling

Migrationsverket har tillskrivits med anledning av att Länsstyrelsen i Örebro län och i Västerbottens län samordnar arbetet kring regeringsuppdraget kring hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras.

Migrationsverket välkomnar detta arbete. Samordning av de statliga myndigheternas arbete är mycket viktigt även om det inte alltid är en helt enkel uppgift. Migrationsverket som sedan den 1 januari 2005 inte längre har någon regional organisationsform finns ändå representerat på väldigt många håll i landet. Upphörandet av den regionala organisationsformen ökar behovet av samordning på regional nivå eftersom det inte finns någon regional representation för Migrationsverket. Detta är också viktigt för att motverka sektoriseringen både internt och externt.

Migrationsverket ser detta som en möjlighet att sprida kunskap om Migrationsverkets uppdrag och arbete för att öka förståelsen för detta både bland andra statliga myndigheter och mot det omgivande samhället. Samtidigt finns det säkert ett behov av att på motsvarande sätt Migrationsverket och dess enheter runt om i landet kan få kunskap om andra myndigheter och dess verksamhet.

Migrationsverket ser det således som viktigt att roller och ansvar inte bara tydliggörs utan att det också förs ut till andra myndigheter och till det omgivande samhället på regional nivå.

Steget efter samordning är att utveckla samarbetsformer och även om Migrationsverket har många sådana med olika myndigheter, t.ex. polisen finns det alltid ett behov av att utveckla dessa och kanske framförallt på regional nivå. Ett forum för detta välkomnas således varmt.

Samtidigt vill Migrationsverket påpeka, även om det till viss del ligger utanför regeringsuppdraget, vikten av att även andra aktörer än statliga

myndigheter ges möjlighet att delta i samordningen såsom kommuner, landsting och vissa ideella organisationer. Deras betydelse för stora delar av den regionala utvecklingen får inte underskattas.

Lars-Gunnar Lundh
Överdirektör

2005-08-15

Dnr:2005:374

Karin Sundin
Länsstyrelsen i Örebro län

Samordning för hållbar regional utveckling

Myndigheten för skolutveckling vill lämna nedanstående kommentarer till förfrågan om hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser ska bedrivas i det regionala utvecklingsarbetet. Synpunkterna baseras i hög utsträckning på erfarenheter från arbetet med regeringsuppdragen kring det sk samordningsuppdraget resp det nu aktuella uppdraget ang förslag till metoder för att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram.

Ett par utgångspunkter

På utbildningssidan finns ett antal myndigheter med nationella uppdrag. Dessutom finns andra myndigheter med intresse i utbildningsfrågor, t ex integrationsverket och glesbygdsverket.

I arbetet med RUP-uppdraget har myndigheten deltagit i ett arbete kring långsiktig arbetskrafts- och kompetensförsörjning. Bl a i detta sammanhang har det framgått att den regionala nivåns roll – inte minst länsstyrelsens - vad gäller kompetensförsörjning är oklar.

Myndighetens uppdrag

Myndigheten ska enl sin instruktion "stödja kommuner och andra huvudmän i deras utveckling av verksamheten så att nationellt fastställda mål och likvärdighet i utbildningen". Arbetet genomförs i hög grad av i samverkan med andra aktörer på såväl lokal som regional och nationell nivå. I kontakterna möter vi ofta utbildningsföreträdare vid förskolor, skolor och inom vuxenutbildning. Myndigheten finns idag lokaliserad till fem orter i landet.

Vad kan samordningsrollen innefatta?

En viktig utgångspunkt i samordningsrollen måste vara att denna ska underlätta för "kunderna", t ex företag och allmänhet, att hitta in till och möta den statliga förvaltningen. Vilka myndigheter finns, till vilka ska man vända sig i

olika frågor, finns anledning att skapa någon samordnande funktion på regional eller nationell nivå?

En annan samordningsuppgift skulle kunna vara att på olika sätt beskriva den statliga verksamheten på regional nivå. Vilka insatser görs? Var satsat pengarna? En koppling /analys måste då finnas till de regionala utvecklingsdokumenten, Regionala tillväxtprogram resp Regionala utvecklingsprogram.

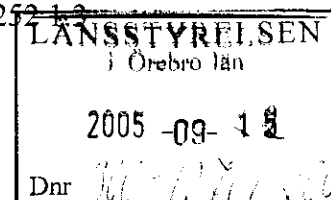
Utifrån myndighetens uppdrag och verksamhet är en helhetssyn på den regionala utvecklingen väsentligast, i vilken kompetensutveckling resp vid en annan skärning den statliga sektorns verksamhet kan ses som väsentliga delar.

Med vänlig hälsning

Stina Utterström

2005-08-15

Dnr: CFL 2002/2521-2

Samordning för hållbar utveckling

Regeringen har gett samtliga länsstyrelser i uppdrag att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras.

Länsstyrelsen i Örebro län och i Västerbottens län samordnar arbetet kring regeringsuppdraget, vilket ska återrapporteras senast 30 november 2005.

CFL är, tillsammans med andra myndigheter, ombedd att ta ställning till frågan hur myndigheten ser på länsstyrelsens samordningsroll utifrån myndighetens uppdrag. I missivet finns ingen beskrivning av konkreta förslag eller åtgärder att ta ställning till, varför vårt yttrande mer har karaktären av reflekterande resonemang. Yttrandet kompletteras med vår slutrapport avseende uppdraget att redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram (RUP).

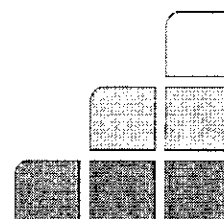
CFL lämnar, med hänvisning till ovanstående, följande svar

Länsstyrelsen har uppdraget att samordna RUP-arbetet, men saknar särskilt ansvar för utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor (med undantag av försöksverksamheten på Gotland). CFL har därför, inom ramen för sitt uppdrag, ingen särskilt upparbetad kontakt med länsstyrelsen. CFL har däremot kontakt med andra myndigheter (MSU, KY, Valideringsdelegationen, Kulturrådet, Glebygdverket, Samverkansdelegationen) inom samma politikområde, särskilt avseende uppdraget att redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram (RUP). CFL ingår i strategigruppen för arbetskrafts- och kompetensförsörjningsfrågor. Nutek har uppdraget att samordna arbetet.

Generellt kan konstateras att kontakten mellan den nationella och den regionala nivån i viss utsträckning försvåras av en strukturell otydlighet. Det saknas mötesplatser för en kontinuerlig dialog. För de lokala och regionala aktörerna finns det ingen självklar gemensam kontaktyta, man vet inte alltid vart man ska vända sig. Det finns ibland flera statliga myndigheter inom samma politikområde, vilket leder till behov av samverkan och samordning på den nationella nivån.

Strukturen kan variera mycket från en region till en annan vilket gör att det råder osäkerhet om vilket mandat som formella respektive informella organ besitter. Likaså är rollfördelningen mellan länsstyrelse och kommun ibland oklar.

Att arbeta politikområdesövergripande, har visat sig vara ett framgångsrikt sätt att bryta tendenser till stuprorseffekter. Det är viktigt att anpassa strukturerna till utvecklingen av dagens samhälle och skapa mötesplatser mellan de olika nivåerna.

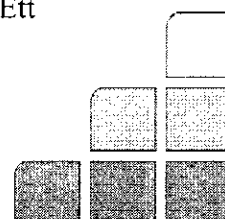
En av de viktigaste strategierna för att möta framtida behov av arbetskraft och kompetensutveckling är att synliggöra lärandet. Det livslånga lärandet, blir en av de huvudsakliga strategierna för tillväxt. För att optimera tillgängligheten till ett individanpassat lärande krävs en lokal infrastruktur som stöder detta. En sådan infrastruktur ska även omfatta det småskaliga näringslivets behov av kompetensutveckling. Alla parter måste vara delaktiga i utvecklingsarbetet för regional tillväxt; samhälle – näringsliv – individ. En infrastruktur till stöd för alla vuxnas lärande kan tillhandahålla mötesplatser och processtöd m.m. för att främja utvecklingen av vuxenutbildningen, som ett verktyg för regional tillväxt.

CFL har utvecklat en arbetsmetod som innebär ett nära samarbete med målgrupperna i fråga om utvecklingen av det flexibla lärandet i Sverige. I praktiken har detta inneburit ett omfattande nätverksarbete där mer erfarna aktörer inom folkbildning och kommunal vuxenutbildning har använts för att stödja mindre erfarna aktörer. Denna arbetsform har nu utvecklats så långt att ett glest, men dock rikstäckande, nätverk av lokala och regionala stödpunkter kan sägas vara etablerat. CFL har för avsikt att gå vidare på denna utveckling genom att stimulera tillväxten av regionala nätverk för utveckling av det flexibla lärandet. Dessa regionala nätverk ska senare bli basen för CFL:s stöd till lokal utveckling av metoder och organisationer. Skapandet av nya eller stödandet av befintliga regionala nätverk är dock en delikat aktivitet. Ofta bygger dessa nätverk på insatser av organisationer som inte har nätverksbygge eller regionala aktiviteter som sin kärnverksamhet. I detta fall skulle ett organisatoriskt stöd från länsstyrelserna vara av mycket stort värde. En lösning där länsstyrelserna ansvarade för de praktiska förutsättningarna för regionala nätverk för utveckling av det flexibla lärandet skulle dramatiskt öka chanserna för etablerandet av ett rikstäckande "nät av regionala nätverk".

Slutrapport från Nationellt centrum för flexibelt lärande, CFL, avseende uppdraget att redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med regional utvecklingsprogram (RUP). CFL ingår i strategigruppen för arbetskrafts- och kompetensförsörjningsfrågor

Nationellt centrum för flexibelt lärande, CFL är en statlig myndighet som har i uppdrag att främja och stödja utvecklingen av flexibelt lärande inom vuxenutbildning, folkbildning och arbetsliv.

- CFL erbjuder stöd och resurser till utvecklingsprojekt, som ökar möjligheten att erbjuda flexibla studieformer och höja den pedagogiska och metodiska nivån på flexibelt lärande.
- CFL erbjuder mentorstöd, projektledning, utbildning och rådgivning för att öka kunskapen om flexibelt lärande, läromedel, arbetssätt, metoder och teknik.
- CFL främjar skapande av nätverk för att öka samverkan, sprida kunskaper och tillvarata erfarenheter.
- CFL ger stöd till utveckling av metoder och läresurser för flexibelt lärande.
- CFL erbjuder fortbildning till lärare, skolledare och cirkelledare.
- Med hjälp av utvecklingsmedel från CFL har ett stort antal lärcentrum etablerats runt om i landet. CFL har också tagit fram riktlinjer och kvalitetskriterier för dessa.
- CFL utvecklar och producerar material och metoder för särskilda målgrupper. Ett exempel är läromedel på teckenspråk för flexibelt lärande.

- CFL är en samverkanspart i de regionala tillväxtprogrammen där vi bidrar med analys-, metod- och kompetensstöd.
- CFL är en informations- och kunskapsbank inom området flexibelt lärande.
- CFL följer upp användningen av utvecklingsmedel, samlar in kunskap och erfarenheter samt sprider resultaten via seminarier, konferenser och nätverk

CFL medverkar i strategigruppen för Långsiktig arbetskrafts- och kompetens-försörjning, och har hittills deltagit i de nationella konferenser och övriga träffar som Nutek kallat till. För övrigt har myndigheten deltagit i de första regionala konferenserna i Skåne, Kalmar, Karlstad och Östersund samt i den andra regionala konferensen i Karlstad. Dessutom har CFL i strategigruppens regi medverkat i en särskild konferens med Östsam i Linköping och ytterligare en konferens med region Blekinge, Östsam och kommunerna Nässjö och Vansbro.

CFL har under 2004/2005 genomfört en omorganisation i kombination med en neddragning av både bemanning och budget. Under rådande omständigheter har det därför tidvis varit besvärligt med kontinuiteten eftersom flera personer engagerats vid olika tillfällen. I den nya organisationen, som gäller från 2005-05-01, ges uppdraget ett större utrymme.

Generellt sett kan konstateras att det saknas självklara mötesplatser mellan den nationella och regionala nivån. Det saknas en naturlig ingång till den nationella nivån. Man vet inte vart man ska vända sig.

Trots att myndigheten saknar en regional organisation har CFL en dialog på lokal nivå och därigenom ofta även en dialog på regional nivå inom ramen för den löpande verksamheten. CFL har genom handläggningen av utvecklingsmedel kontakt med omkring 240 kommuner och därigenom även kommit i kontakt med landets samtliga regioner.

I CFL:s konsultativa roll ges t.ex. respons på lokala tankar/planer kring vidareutveckling av vuxnas lärande/flexibelt lärande.

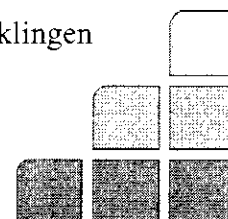
Myndigheten har utvecklat en kontinuerlig dialog med målgrupperna som i stor utsträckning förs genom de nationella nätverken (Nitus, Rvux, LärVux och Folkbildningsnätet). Det kan t.ex. avse samråd både inför och under genomförande av myndighetens uppdrag. Som ett exempel kan nämnas uppdraget att under 2003 fördela 20 Mkr till utveckling och etablering av lärcentra. Som ett av kriterierna för ansökan angavs att det skulle finnas en koppling till det regionala tillväxtprogrammet. Utvecklingsmedlen fördelades till följande 21 kommuner: Tomelilla, Motala, Boden, Skara, Nyköping, Kommunförbundet i Jämtlands län, Jokkmokk, Kiruna, Åtvidaberg, Katrineholm, Gotland, Flen, Rinkeby stadsdelsförvaltning, Färgelanda, Alingsås, Uppsala, Kalmar, Vansbro, Gävle, Örebro och Vilhelmina. Projektiden pågår till och med 2006. Uppföljningsarbetet har påbörjats.

CFL har kontakt med flera nätverk som ofta kan beskrivas som en sorts funktionella regioner. Som ett exempel kan särskilt nämnas nätverket Hälsingeutbildning.

Dessa nätverk kommer till för att kommunerna upptäcker att de har gemensamma intressen och en vilja att samverka över gränserna. De formella och geografiska gränserna är i dessa sammanhang av underordnad betydelse.

CFL gör en särskild satsning på regionalt nätverksbyggande med början 2005, riktad i första hand mot folkbildningen.

Det fortsatta arbetet med långsiktig arbetskraft och kompetensförsörjning, i ett tillväxtperspektiv, bör enligt CFLs uppfattning koncentreras på att främja vidareutvecklingen

av vuxnas lärande; att utveckla tillgängligheten till lärande som en strategi för tillväxt; det livslånga lärandet som i alla avseenden utgår ifrån individens behov av utveckling, men i ett nästa steg också det småskaliga näringslivets behov av kompetensutveckling.

För att kunna utveckla frågorna om en framtida arbetskrafts- och kompetens-försörjning förutsätts att det utvecklas mötesplatser mellan de olika nivåerna. För att det ska vara möjligt måste kommunerna förmås att fortsätta satsningen på en vidareutveckling av infrastrukturen till stöd för alla vuxnas lärande. Det riktade statsbidraget till den kommunala vuxenutbildningen är villkorat till en sådan satsning, vilken dessutom ska återrapporteras.

Att synliggöra och stimulera utvecklingen av lärandet är en grundläggande förutsättning för att tillgodose ett långsiktigt arbetskrafts- och kompetensbehov.

Det handlar ytterst om ett efterfrågestyrt och målgruppsorienterat utvecklingsarbete för att optimera tillgängligheten, som en strategi för tillväxt. En sådan strategi måste grundas på utveckling av den lokala infrastrukturen för alla vuxnas lärande inom vilken mötesplatser kan utvecklas, i första hand, för kommunen och näringslivet – arbetslivet, men också för den enskilde medborgaren; individ-samhälle-näringsliv.

Av det utvecklingsarbete som sker och har skett i ett antal kommuner kan man konstatera att utvecklingsarbetet bedrivits, genom ett tydligt politiskt ledarskap, utifrån en helhetssyn på kommunens framtida utveckling, genom vilken vuxenutbildningen betraktas som ett av verktygen för tillväxt och inte som en traditionell skolfråga.

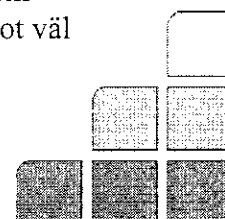
Genom den sk Lissabondeklarationen (2000) lyfter EU-kommissionen nödvändigheten av att skapa miljöer för ett kontinuerligt, livslångt och livsvitt lärande. I propositionen (2000/01:72) beskrivs nödvändigheten av att utveckla möjligheter att tillgå en efterfrågestyrd vuxenutbildning som kan möta individuella behov efter vars och ens villkor och förutsättningar. Vuxenutbildningen måste därför avskolifieras. Man måste kunna utgå ifrån den enskilde medborgaren istället för från vilket utbildningssystem som genererar utbildning. En infrastruktur till stöd för alla vuxnas lärande är ett tvärstrukturellt stöd för att stötta den enskilde medborgaren att fullfölja sitt åtagande och nå sina mål. Men den är samtidigt ett tvärstrukturellt stöd för att möta det lokala småskaliga näringslivets behov av kompetensutveckling.

En viktig initial fråga är hur man kan utveckla gränssnittet för en sådan mötesplats (individ-samhälle-näringsliv) och hur man kan identifiera och möta olika behov av utbildning och kompetensutveckling. På individnivå hanteras detta genom olika former av vägledande tjänster genom t.ex. Vägledningscentrum och Vägledningshus etc. vilka utgör bra exempel på viktiga mötesplatser i infrastrukturen.

Det lokala näringslivet har än så länge inte lika självklara mötesplatser i infrastrukturen. Det kan förklaras av att det inte finns självklara funktioner sedan tidigare att bygga vidare på, utan kontakten mellan näringsliv och kommun har i huvudsak rört andra frågor. Det håller emellertid på att ändras och det växer på allt fler håll fram en ömsesidig insikt om att alla måste hjälpa åt att dra åt samma håll. Mycket återstår dock att göra.

Enkäten är det traditionella verktyget för att kartlägga behov. Ibland följer man upp den med någon form av intervju. I mindre kommuner är det allt vanligare med någon form av intervju; en personlig kontakt med varje företagare.

I t.ex. Vansbro har man med hjälp av utvecklingsmedel från Nutek utvecklat ett webbaserat processverktyg för organisationsutveckling. Det är ett intressant metodiskt exempel som fångar upp alla viktiga frågor kring det enskilda företagets situation. Det har tagits emot väl

av de företag som använt det och kan därför vara värt att uppmärksammas i detta sammanhang. Verktöget heter Företagsdialogen (www.foretagsdialogen.se).

I det lokala utvecklingsarbetet med infrastrukturen kan man peka på tre grundläggande funktioner; mötesplats, mäklare och motor. Dessa kommer till olika organisatoriska uttryck i form av vägledningscentra, lärcentra, studiecentra och kunskapstorg m.m.

De kommuner som kommit så långt har som regel inlett sitt utvecklingsarbete med ett visionsarbete kring kommunens framtida vuxenutbildning. Det har så småningom resulterat i en för kommunen förankrad helhetssyn på lärandet som en strategi för framtida utveckling, där vuxnas lärande inte längre betraktas som en skolfråga.

I ett nästa steg har man utvecklat en ny kommunal organisation som har till uppgift att stödja vidareutvecklingen av vuxenutbildningen som ett verktyg för tillväxt, och därmed lämna det traditionella synsättet och organisationen av lärandet.

Den kommunala strukturen utgör således grunden och förutsättningen för den regionala strukturen. På den regionala nivån saknas ofta en egentlig medvetenhet om lärandets betydelse för att möta behoven av långsiktig arbetskrafts- och kompetens-försörjning. Det är viktigt att bibehålla ett "underifrånperspektiv" i diskussionen om regionalt utvecklingsarbete.

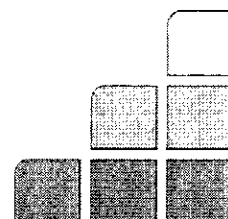
En annan svårighet är att på längre sikt bedöma och uppskatta behovet av utbildning och kompetensutveckling. Från några regioner görs gällande att det inte är möjligt att göra sådana bedömningar och att långsiktig planering för att möta kommande behov egentligen är bortkastad möda eftersom förändringar i omvärlden ofta kommer fort och plötsligt. Lösningen ligger i att utveckla en flexibel organisation som tillräckligt snabbt förmår att anpassa sig efter omvärldens förändringar. Oaktat vilket, är utvecklandet av en infrastruktur till stöd för alla vuxnas lärande en viktig förutsättning för att tillgängliggöra lärandet för så många som möjligt utifrån vars och ens behov.

I strategigruppens gemensamma rapport föreslås att staten utvecklar en försöksverksamhet kring kompetensutveckling i några regioner.

Beslutet om en särskild vuxenutbildningslag och att utveckla en särskild nationell myndighet för vuxnas lärande är viktiga beslut på nationell nivå, för att främja en lokal och regional utveckling.

Lärande och kompetens

Frågor kring lärande och kompetens har under det senaste decenniet stått högt på dagordningen i diskussioner om arbetslivets utveckling och det finns en stark tilltro till lärandet som drivkraft för att skapa effektiva och samtidigt utvecklande arbeten. Debatten handlar om lärande organisationer samt nya produktionskoncept och ledningsideal med anspråk på att skapa arbetssystem som bygger på ökad integration mellan arbete och lärande och ett bättre tillvaratagande av den anställdes kompetens. Lärande framhålls som en viktig mekanism för ökad tillväxt, innovativitet och konkurrenskraft och länge har lärande i arbetslivet diskuterats i relation till demokratifrågor och utvecklingen av det civila samhället. Anställdas möjligheter till lärande i arbetslivet som en viktig faktor för att motverka uppkomst av stress och arbetsrelaterad ohälsa. Utvecklingen av det livslånga lärandet betonas och det finns också en internationell samstämmighet om det angelägna i att tillvarata människors kompetens.

Begreppet kompetens är ett begrepp som ofta använts och som emellanåt ställt till problem eftersom det sällan definierats. Begreppet kompetens har betecknat både de system av åtgärder som man kan dra nytta av för att höja individers eller grupperns kompetens i ett bestämt avseende och själva den process genom vilken en enskild individ lär sig och skaffar sig kompetens.

Trots omorganisationer inom näringsliv och offentlig förvaltning för att effektivisera och förbättra sin verksamhet har få lyckats med att uppnå hållbara lösningar. För organisationen har målet varit att rationalisera och öka flexibiliteten och i sin strävan ser ledare ofta den tid, kraft och energi som används till lärande som improduktiv. Den tid och de pengar som satsats på utbildning måste relativt snabbt kapitaliseras i form av ökad konkurrenskraft och/eller effektivitet. Innehållet måste överensstämma med de aktuella behoven inom företaget och även koppla direkt till de arbetsuppgifter den studerande har att genomföra. För anställda har konsekvensen ofta varit ökad arbetsintensitet, sämre arbetsmiljö och minskad anställningstrygghet och många arbetare ser inte tillfället att lära som en generös förmån utan snarare som ett hot eller måste.

En ökad satsning på utbildning är idag en syn som de flesta politiker ställer sig bakom och en växling mellan studier, arbete och andra aktiviteter blir allt viktigare. Det ses som viktigt att ge möjlighet för varje individ att finna sina egna lärvägar och utveckla sin egen utbildningsgång inom givna organisatoriska ramar i ett livslångt lärande.

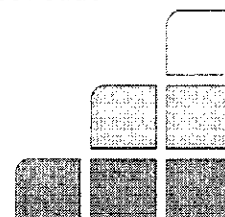
I ett samhälle som fokuserar på kompetens och kunskap kommer naturligtvis frågan om kompetensförsörjning att vara viktig och ställa stora krav på leverantörer av utbildning och kompetens. Ökad flexibilitet i fråga om innehåll, utformning, leverans och tillgänglighet blir en nödvändighet.

Utbildning för vuxna måste göras mer tillgänglig och lättare att nå än hittills. Studier måste kunna kombineras med andra krav som familj, barn och arbete. Vuxna måste kunna välja tid, plats, och tempo för sina studier och studiemöjligheter måste finnas där vuxna finns, t.ex. på arbetsplatser. Studierna måste också vara så flexibla att de är anpassade efter individers skilda förutsättningar, erfarenheter och behov och ger möjlighet för varje individ att hitta sin lärväg och sin egen bildningsgång i ett livslångt lärande.

Nya deltagare och en ny generation ställer andra krav på vuxenlärandet. Inte minst inom det flexibla lärandet läggs resurser på att utveckla material och metoder för att överbygga teknikhinder för den studerande samt fokuserar på stöd för deras informationshämtande. Ovana vid teknikanvändning, kommunikation över nätet och självständigt informationshämtande gäller inte den nya generationen vuxenstuderande. De kan det redan.

Med ökade krav på kompetens och annan syn på kunskapsinhämtande och lärande har också bedömning av kunskap och kompetens diskuterats. Hur ska till exempel informella kunskaper som förvärvats i arbetet och livet värderas? Kan man få papper på det man kan, oavsett var eller hur man lärt sig?

Kunskapssamhällets snabba förändringstakt och en förändrad arbetsmarknad, arbetskraftsförsörjning och tillväxt ställer krav på återkommande lärande. Vi förväntas att kontinuerligt komplettera våra kunskaper och lära oss nya. Att åka på kurs är för dyrt för både arbetsgivare och arbetstagare och går kanske inte att kombinera med livet i övrigt. Ett

livslångt lärande innebär att studierna kommer att bedrivas som fortbildning i arbetet och på fritiden, från både arbetet och hemmet.

Vuxenutbildning bör ses som ett verktyg för tillväxt, inte som en traditionell skolfråga, och ingå i kommunernas samordnade funktion för att effektivisera sammansättningen av tillväxtbefrämjande insatser.

Vuxnas lärande behöver inte längre vara lärarstyrd klassrumsundervisning utan individuellt och självstyrt och anknyta till vuxnas varierande erfarenheter och tidigare kunskap. Den skapande processen i ett socialt sammanhang och med egen produktion ses som en väg till lärande i stället för upprepning av tidigare känt vetande. Det sociala sammanhanget främjar också motivation, kritiskt tänkande och problemlösning.

Lärande i arbetsliv innebär en strävan att skapa förutsättningar för en kontinuerlig utveckling av både individ och verksamhet och att det ges möjlighet till lärande i det dagliga arbetet som innebär tid till reflexion och utrymme för kreativitet.

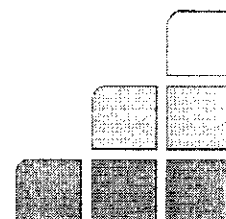
En ny situation på arbetsmarknaden kräver en ny modell av kunskapslyft med fokus på att generellt höja utbildningsnivån men framför allt ge vuxna yrkesverksamma människor förutsättningar till vidareutveckling och byte av yrkeskarriär mitt i livet. Detta ställer också nya och stora krav på behovsinventering och samverkan kring utbildning.

Sammanfattning

Det är viktigt att myndigheter på den nationella nivån utvecklar former för samverkan för att underlätta kontakter med den regionala och lokala nivån.

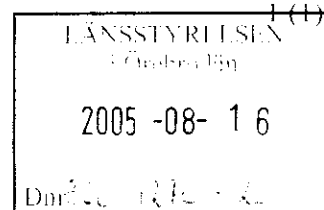
Ur ett tillväxtperspektiv är huvudstrategin för att kunna tillgodose en långsiktig arbetskrafts och kompetensförsörjning, en fortsatt satsning på att utveckla tillgängligheten till lärande. Detta förutsätts i sin tur av en vidareutveckling av den lokala infrastrukturen för vuxnas lärande, vilken succesivt förmår att utveckla de tre grundläggande funktionerna; att tillhandahålla mötesplatser; att mäkla insatser för att möta ett brett behov av utbildning och kompetens; och att verka som motor för den fortsatta utvecklingen. Ansvaret för en sådan utveckling måste delas mellan alla parter; samhället-näringslivet-individen/medborgaren.

På samma sätt som individens behov av lärande och utveckling måste mötas utifrån individuella förutsättningar, måste näringslivets behov av utbildning och kompetensutveckling mötas utifrån de förutsättningar som gäller för det enskilda företags produktion. Det är viktigt att utgå ifrån ett målgruppsperspektiv. Lärandet måste vara flexibelt sett ur alla aspekter, och en väl utvecklad lokal infrastruktur för vuxnas lärande kan tillhandahålla de grundläggande förutsättningarna för att förverkliga tillgängligheten till lärande. I strategigruppens gemensamma rapport föreslås att staten utvecklar en försöksverksamhet kring kompetensutveckling i några regioner.

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

Sven Arvidsson
Tel: 08-698 1361
Sven.arvidsson
@naturvardsverket.se

2005-08-15 Dnr 628-3588-05

Länsstyrelsen i Örebro län
Att. Karin Sundin
701 86 ÖREBRO

Samordning för hållbar regional utveckling

I skrivelse den 10 juni 2005 till bl.a. Naturvårdsverket efterfrågar länsråden i Västerbottens resp. Örebro län synpunkter på hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet skall bedrivas. I skrivelsen ställs också frågan om hur respektive myndighet ser på länsstyrelsens samordningsroll utifrån myndighetens uppdrag.

Synpunkter, förslag och frågorna kan enligt skrivelsen lämnas bl.a. per e-mail lämnas till Karin Sundin, Länsstyrelsen i Örebro län. Naturvårdsverkets svar skickas därför till karin.sundin@t.lst.se, men sänds också som pappersutskrift.

Naturvårdsverket har i en rapport den 22 juni 2005 behandlat frågeställningar av det slag som efterfrågas i skrivelsen. Verket vill därför hänvisa till denna, här bifogade, rapport som helhet och särskilt till sidorna 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16 och 17. Vi vill också hänvisa till följande rapporter som verket tidigare publicerat: *Rapport 5324 Vägar till hållbar regional utveckling – Processer för hållbarhet i tre län*, *Rapport 5263 Det nya tillväxtarbetet – Förändringsarbete för en hållbar regional utveckling* och *Rapport 5163 Bredda perspektiven! – Miljöintegration i tillväxtarbetet*. Rapporterna finns bl.a. tillgängliga på verkets hemsida www.naturvardsverket.se under rubriken Samhälle & Miljömål/Mer information.

För Naturvårdsverket

Marie Larsson

Sven Arvidsson

2005 -08- 16

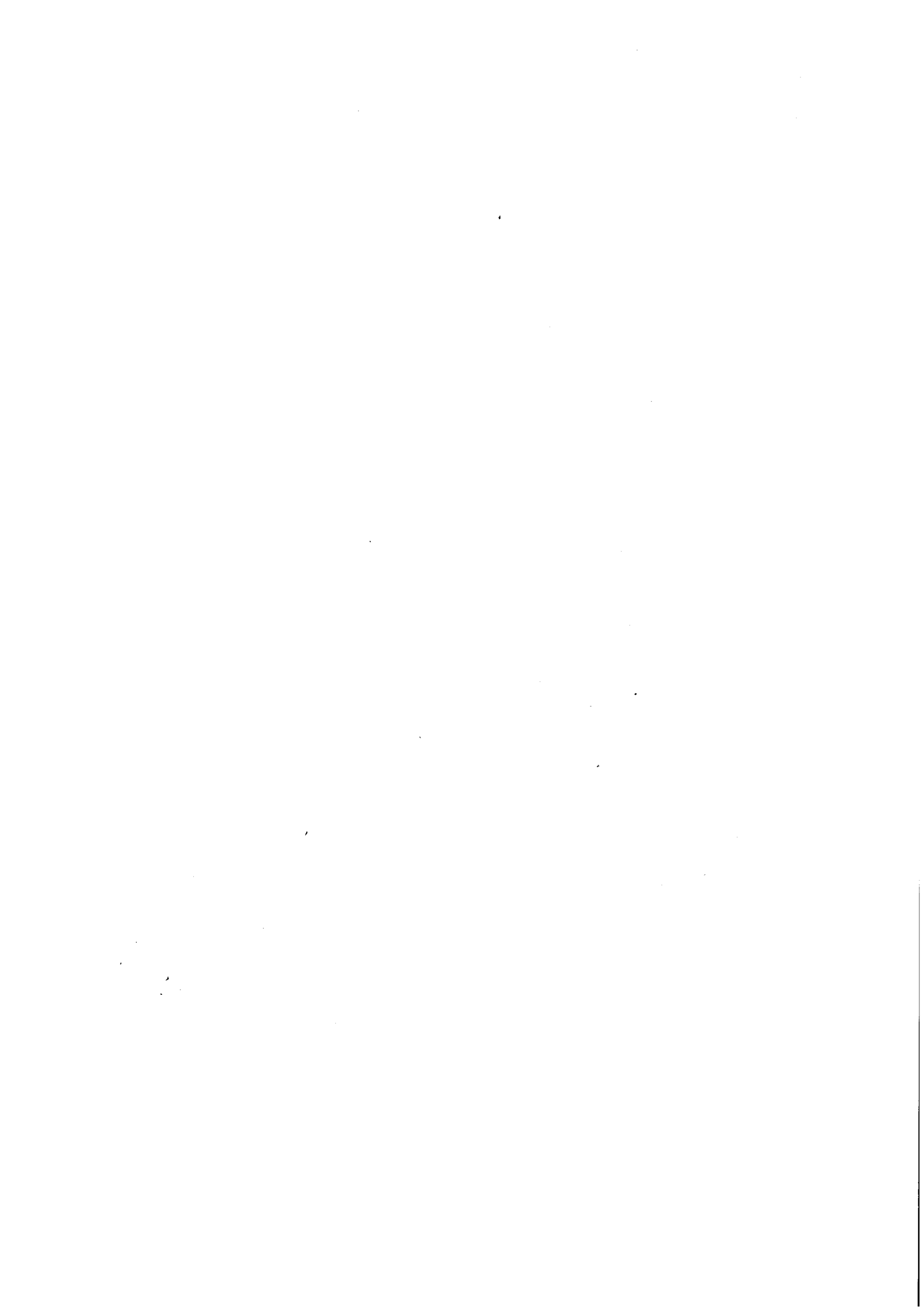
Dnr

Regionala utvecklingsprogram RUP

Naturvårdsverkets rapport till NUTEK

050622

*Särskilt viktiga partier i texten har
markerats med streck i marginalen.
sid 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17 / Sam Quirksson*

Inledning

Regeringen har i beslut den 10 juni 2004 uppdragit åt 13 myndigheter, bl.a. Naturvårdsverket, att senast den 30 september 2005 redovisa förslag till metoder som bidrar till att stärka myndigheternas arbete med regionala utvecklingsprogram. Förordningen om regionalt utvecklingsarbete (2003:595) ska ligga till grund för arbetet. Skåne läns landsting, Regionförbundet i Kalmar län och länsstyrelserna i Värmlands resp. Jämtlands län skall enligt regeringsbeslutet inbjudas att delta i uppdraget.

De regionala utvecklingsprogrammen ska bl.a. ange inriktningar och prioriteringar av arbetet för en hållbar utveckling samt utgöra underlag för samverkan mellan och inom statlig och kommunal verksamhet. Vidare skall statliga myndigheter, inom sina verksamhetsområden, verka för att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppnås, bl.a. genom att i sin planering av verksamheten beakta de regionala utvecklingsprogrammen.

NUTEK, som koordinerar uppdraget, skall överlämna en slutrapport till regeringen den 30 september 2005. Föreliggande rapport innehåller Naturvårdsverkets redovisning av uppdraget. Redovisningen beräknas komma att utgöra en bilaga till den huvudrapport som Nutek ansvarar för att utarbeta i samråd med övriga berörda myndigheter och pilotregioner.

Hur Naturvårdsverket har planerat och integrerat uppdraget på myndigheten?

Naturvårdsverket ser regeringsuppdraget som en naturlig fortsättning av arbetet med miljöintegration i EU:s strukturfonder och arbetet med regionala tillväxtavtal och tillväxtprogram. Att utveckla metoder för arbetet med regionala utvecklingsprogram faller således väl in i det arbete med inriktning på miljöintegration i det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet som verket är engagerat i. I det tidigare bedrivna arbetet har verket i samarbete med andra myndigheter och regioner tagit fram ett antal publikationer som utgör underlag för det arbete som nu bedrivs inom RUP-uppdraget. RUP-arbetets inriktning på hållbar regional utveckling medger enligt Naturvårdsverkets uppfattning möjligheter att arbeta bredare med miljöaspekterna än när arbetet varit inriktat på regional tillväxt. Enligt verkets uppfattning måste miljöaspekterna vara med i RUP-arbetet som en given förutsättning eftersom RUP-arbetet är inriktat på hållbar utveckling, där miljödimensionen utgör en av de tre dimensionerna.

Arbete med RUP-uppdraget är inriktat på metodutveckling och har inom verket främst skett inom Avdelningen för hållbar samhällsutveckling och Naturresursavdelningen samt i viss utsträckning inom Miljöanalysavdelningen. En referensgrupp med representanter för dessa tre avdelningar har följt arbetet.

Hur har uppdraget fungerat för den egna myndigheter; både avseende processen och innehållet?

Arbetet har på ett naturligt sätt kunnat länkas till annat pågående arbete. Arbetet har tydlig koppling till verkets miljömålsarbetet och arbetet med naturresurshushållning, skydd av natur, effektivt nyttjande av energi- och transporter samt i viss utsträckning hållbar produktion och

konsumtion m.m. Särskilt tydlig har kopplingarna varit till ett inom verket pågående arbete med att analysera sin roll gentemot och samarbete med den lokala samhällsnivån och regionerna.

Uppdraget har inneburit omfattande samarbete mellan olika avdelningar inom verket samt med representanter för andra myndigheter och organisationer. Med tanke på omfattningen av uppdraget, bl.a. med dess omfattande nätverk och myndigheters förankringsbehov (internt och sinsemellan), har tiden varit mycket knapp. Mer tid för samråd och förankring hade varit önskvärd.

Verket har anlitat konsult hjälp för att få fram underlag för vissa delar av arbetet. I övrigt har arbetsmomenten bl.a. bestått i att formulera program för arbetet, formulera konsultuppdrag, organisera arbetsgrupper, genomföra möten, videokonferenser, telefonmöten och förankra förslag inom organisationen m.m. Därtill kommer deltagande i ett stort antal möten utanför verket.

Synpunkter på arbetet med det samlade uppdraget

Uppdraget är formulerat på ett sätt som uppmanar till samarbete mellan representanter för olika myndigheter och regioner. Detta har medfört ett intressant utbyte av erfarenheter kring olika aspekter av hållbar regional utveckling. NUTEK gick i början av hösten ut och presenterade ett förslag till upplägg som var mycket ambitiöst. Samtidigt kan konstateras att den organisation som valts för det samlade uppdraget har inneburit stor resursåtgång för kontakter och möten. I vissa avseenden har organiseringen av projektet medfört brister i tydlighet. Det gäller t.ex. anvisningar för arbetet som ibland givits i sena lägen. När det gäller tydlighet hade det också varit önskvärdt att mer utförligt gemensamt diskutera och nå ökad samsyn kring vad ett regionalt utvecklingsprogram skall syfta till och vilket innehåll det med hänsyn till syftet bör ha. Det skulle då ha varit lättare att komma fram till metoder som svarar mot programmets syfte och att definiera vilka miljöaspekter som kan bedömas ha särskild relevans för RUP-arbetet.

Uppläggningsen av projektet har beskrivits som ett samspel och växelverkan mellan regionala möten och möten i den nationella regionala utvecklingsgruppen. De olika delarna i uppdraget har var för sig varit intressanta, men de regionala mötena hade troligen kunnat ge mer underlag för metodutvecklingsarbetet om de skett mot bakgrund av en tydligare uppfattning om syftet med RUP:arna och i vissa avseenden haft en sinsemellan mer enhetlig uppläggningsen.

Vilka aktiviteter och strategigrupper har Naturvårdsverket deltagit i?

Av de av NUTEK initierade arbetsgrupperna har Naturvårdsverket deltagit i de som bedömts ha högst relevans med hänsyn till verkets ansvarsområde. Verket har deltagit i den nationella/regionala utvecklingsgruppen, inklusive de regionala besöken. Vidare har verket deltagit i den arbetsgruppen som fokuserat på vilka krav de olika operativa delprogrammen (regionala tillväxtprogram, strukturfonder, infrastruktur, miljömål etc.) ställer på de regionala utvecklingsprogrammen. Verket har också deltagit i den arbetsgrupp som fokuserat på det strategiska området kultur, kulturarv, turism och naturupplevelser som utvecklingsfaktor som angivits i regeringsuppdraget.

I utvecklingen av arbetsgruppsstrukturen för uppdraget har en miljögrupp bildats som ett komplement till de strategiska områden som anges i regeringsuppdraget. Verket har svarat för ledningen av denna gruppens arbete, i vilken representanter för Riksantikvarieämbetet, NUTEK, Boverket, Folkhälsoinstitutet, Region Värmland och länsstyrelsen i Skåne har deltagit. Arbetet med att driva denna arbetsgrupp har varit den insats inom uppdraget som verket lagt ner den största delen av resurserna på. Verket har dock i projektet framhållit vikten av att miljöfrågan som en del i hållbar utveckling behandlas av alla grupper som förmerats kring de strategiska områdena. Miljöarbetsgruppen har deltagit i ett av programkomplexgruppens möten och då presenterat och diskuterat gruppens arbete. En representant för regionförstoringsgruppen har också deltagit i ett av miljögruppens möten och presenterat och diskuterat sitt arbete.

Verket har deltagit i samtliga möten med den centrala regionala grupp som NUTEK arrangerat och i samtliga miljöarbetsgruppsmöten. Vad gäller de regionala mötena har verket deltagit i samtliga utom två. Verket har därutöver med enstaka undantag deltagit i de möten som arrangerats av de övriga arbetsgrupper som verket varit representerat i.

Seminarier, videokonferenser m.m. med anknytning till i första hand miljöarbetsgruppens arbete har arrangerats av verket.

Naturvårdsverkets syn på RUP

Vilken roll har miljö och hållbar utveckling i arbetet med RUP?

Det här regeringsuppdraget utgår ifrån regeringens ambition att utveckla en sammanhållen politik för en hållbar regional utveckling, inom vilken olika nationella mål och prioriteringar kan tillgodoses och utvecklas med hänsyn till skilda regionala förutsättningar och behov. De förslag som lämnas inom ramen för uppdraget ska också beskriva de regionala utvecklingsprogrammets roll i regeringens arbete för hållbar utveckling. Vidare ska förslagen beskriva hur de i regeringsuppdraget angivna strategiska områdena kan bidra till en hållbar regional utveckling omfattande såväl ekonomiska, sociala som miljömässiga aspekter.

År 2002 presenterade regeringen den nationella strategin för hållbar utveckling. År 2004 reviderades denna strategi (se regeringens skrivelse 2003/2004:129). Strategin omfattar alla dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomiska, sociala och miljömässiga.

RUP-arbetet har föregåtts av en lång tids arbete med regionala tillväxtprogram och tillväxtavtal. RUP:arna ska nu komma att utgöra vad som beskrivits som ett paraply för andra regionala program, t.ex. regionala tillväxtprogram. RUP-arbetets inriktning på hållbar regional utveckling medger enligt Naturvårdsverkets mening möjligheter att arbeta bredare med miljöaspekter än när arbetet varit inriktat på regional tillväxt. Miljö är en av de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Utvecklingen är hållbar när såväl miljömässiga som ekonomiska och sociala aspekter samtidigt är tillgodosedda. Miljöaspekten kan därför inte ses som något som ska tillföras i arbetet med RUP, utan som en given del av arbetet med hållbar regional utveckling.

De regionala utvecklingsprogrammen måste enligt Naturvårdsverkets uppfattning svara upp mot kravet på att de skall bidra till en regional utveckling som är hållbar och därmed ges en sådan utformning att de gör skäl för benämningen ”strategier för hållbar regional utveckling” som ofta används. Ett sådant synsätt har stöd i förordningen om regionalt utvecklingsarbete, SFS 2003:595 § 13, och i regeringens beskrivning av uppdraget enligt vilket de regionala

utvecklingsprogrammen bl.a. ska ange inriktningar och prioriteringar av arbetet för en hållbar utveckling.

Miljömålen och regional utveckling

I april 1999 antog riksdagen 15 miljökvalitetsmål. Målen beskriver den kvalitet eller det tillstånd för den svenska miljön och dess natur- och kulturreсурser som är långsiktigt ekologiskt hållbar. I prop. 2004/05:150 föreslår regeringen att riksdagen fattar beslut om ett 16:e miljömål.

Regeringen har också gett Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Socialstyrelsen och Boverket ansvar för fyra övergripande miljömålsfrågor. Dessa är naturmiljö, kulturmiljö, hälsofrågor samt fysisk planering och hushållning med mark, vatten samt byggnader. Miljömålsarbetet har således en bred inriktning och täcker in allt från begränsning av utsläpp till landskapsperspektivet. De nationella miljökvalitetsmålen har redan varit föremål för en process där de under länsstyrelsens ledning tagits om hand i det regionala arbetet (regionaliserats) och uttryckts i form av regionala miljömål. Länen har, med andra ord, gjort målen till sina. De är därmed förankrade regionalt. De regionala miljömålen bör, tillsammans med annat regionalt underlag, vara en given utgångspunkt för RUP-arbetet. Genom denna struktur med nationella miljökvalitetsmål som regionaliseras och också hanteras på lokal nivå är det möjligt att lättare att se kopplingen mellan de olika nivåerna när det gäller miljöarbetet. De strävar i samma riktning och mot samma mål.

Många län har därutöver tagit fram konkreta åtgärdsprogram för miljöarbete som också har tydliga kopplingar till utvecklingsarbetet. De nationella målen följs upp årligen och kunskap om miljön överförs till den regionala/lokala nivån. Även de regionala målen följs upp regelbundet. Den centrala nivån behöver kunskaperna från den regionala/lokala nivån lika mycket som den regionala nivån behöver de nationella kunskaperna.

Ansvar för arbetet med de regionala miljömålen ligger på länsstyrelserna. I arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen är det därför viktigt att länsstyrelserna tar en aktiv roll och kan bidra med sin kompetens och erfarenhet på området. Detta även i de län där ansvaret för de regionala utvecklingsprogrammen ligger på samverkansorgan eller regionala självstyrelseorgan. Det är viktigt att arbetet läggs upp så att erforderlig kompetens vad gäller miljöaspekter finns med hela vägen. Det är också viktigt att övriga som deltar i arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen får kunskap t.ex. om strategin för hållbar utveckling samt miljömålen. Samtidigt behöver de som företräder miljöaspekterna ha kunskap om regionala utvecklingsfrågor.

Naturvårdsverket har goda erfarenheter av det strukturerade arbetssättet med miljömålen. Det är ett arbete där många aktörer på olika nivåer deltar. Miljömålsrådet är ett viktigt organ och mötesplats för samråd och samverkan kring miljömålen. Där finns en systematik och ett vertikalt och horisontellt samspel som sannolikt skulle kunna vara till nytta även inom andra politikområden. Detta arbetssätt utgör en bra bakgrund till arbetet med miljöaspekter i RUP-uppdraget och överhuvudtaget i arbetet med miljö som en del i regional utveckling. Kanske kan denna struktur vara ett alternativ till modell för ett bredare och utökat hållbarhetsarbete där nationella mål och strategier tas fram och förankras regionalt inom andra områden.

Miljö som utvecklingsfaktor - Tidigare arbete och erfarenheter

Arbetet med regionala utvecklingsprogram är i många regioner relativt nystartat. Det finns dock en del arbete gjort inom näraliggande områden, t.ex. arbetet med de regionala

tillväxtprogrammen som till viss del kan fungera som underlag och metodstöd även i det regionala utvecklingsarbetet även om detta har ett betydligt bredare fokus.

I samband med arbetet med miljöintegration i tillväxtavtals- och tillväxtprogramarbetet har många idéer om och exempel på miljö som en drivkraft i tillväxtarbetet tagits fram. Detta finns bl.a. utvecklat i skriften *Bredda perspektiven! – Miljöintegration i tillväxtarbetet, Rapport 5163*, som Naturvårdsverket tagit fram i samarbete med Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Skåne län, länsstyrelsen i Västerbottens län och Region Skåne.

I denna publikation konstateras bl.a. att det under de senaste decennierna har blivit alltmer tydligt att en miljöbelastande ekonomisk tillväxt utgör ett hot mot både människans och naturens överlevnad. Med detta som grund har flera drivkrafter uppkommit som ligger bakom utvecklingen av en miljödriven tillväxt. I publikationen lyfts fram hur synen på miljöarbetet inom näringslivet har ändrats markant under senare år. Utvecklingen har gått från att i huvudsak vara styrd av myndigheter och lagstiftning till att i allt högre utsträckning vara marknadsstyrd. Idag ses, enligt publikationen, miljöarbetet som ett sätt att skaffa sig marknadsandelar, minska kostnader och få högre lönsamhet. Vid en rad undersökningar, bl.a. en enkät till svenska miljöchefer i näringslivet, har kundernas krav framhållits som den viktigaste drivkraften, följt av lagstiftning och sedan företagets miljöpolicy. Inom näringslivet finns dels företag som arbetar direkt med miljöteknik, s.k. renodlade miljöteknikföretag, dels företag där miljöfrågorna är en viktig drivkraft i process- och produktutvecklingen, de s.k. miljödrivna företagen. I rapporten lyfts bl.a. fram exempel på insatsområden med potential för miljödriven tillväxt, liksom ett antal konkreta exempel på sådan tillväxt.

Det är viktigt att fortsätta att skapa förutsättningar för en hållbar produktion och konsumtion. I Naturvårdsverkets Rapport 5432 *Hållbar produktion och konsumtion i Sverige – En översiktlig bild* konstateras bl.a. att ett aktivt arbete för att främja en hållbar produktion och konsumtion pågår inom olika arenor och bland olika aktörer. Sverige har en lång tradition av att arbeta för god miljö och hållbar utveckling. I rapporten redovisas exempel på aktiviteter och insatser som pågår; bl.a. konstateras att inom näringslivet bedrivs ett omfattande frivilligt miljöarbete med utgångspunkt i uppförandekoder, miljöledningssystem, dialogprojekt och partnerskap. Dessa initiativ är väsentliga bidrag i arbetet för en hållbar produktion och konsumtion. I rapporten framför Naturvårdsverket förslag till insatser inom ett antal områden för att driva utvecklingen framåt. Näringslivets miljöarbete finns också beskrivet; bl.a. i skrifterna *Från defensiva till proaktiva – Företag och hållbar tillväxt* samt *A toolbox for greening of products*, båda från Svenskt Näringsliv.

Nutek har tagit fram ett antal publikationer med inriktning på hållbar tillväxt och miljö. I en av dessa med titeln *Lyckat och lönsamt – Så kan miljöarbete gynna ditt företag* konstateras att miljöanpassning inte är en kostnad utan en investering. Ett väl genomtänkt miljöarbete kan enligt publikationen leda till stora konkurrensfördelar för både små och större företag. När ett företags ledning inkluderar miljöaspekten i sitt strategiarbete, finns mycket att vinna. På många marknader är det enligt publikationen en bonus att ha en god grad av miljöanpassning. Det är en kvalitet som säljer och som gör skillnad, en konkurrensfördel. För att underlätta ett systematiskt och framgångsrikt miljöarbete och arbete med ständiga förbättringar i mindre företag har en rad nya och vidareutvecklade metoder och verktyg tagits fram inom programmet som Nutek driver och benämns Miljödriven affärsutveckling.

Det finns också exempel att hämta i de av länen/regionerna framtagna tillväxtprogrammen och från de begränsade antal regionala utvecklingsprogram som tagits fram i landet.

Det är viktigt att erfarenheter som finns inom näringslivet, bl.a. vad gäller miljödriven affärsutveckling, tas till vara i RUP-arbetet och att näringslivet involveras på ett sådant sätt att det upplever delaktighet i arbetet.

Miljö som utvecklingsfaktor för både den sociala och ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling

I arbetet med RUP begränsas utvecklingsarbetet inte av att vara knutet till *tillväxt* utan kan ses i ett bredare perspektiv. Detta ger större möjligheter att se natur- och kulturvärden samt miljömålen i övrigt som en utvecklingsfaktor utan att de behöver kunna uttryckas i ekonomiska tillväxttermer. Det är då t.ex. möjligt att utgå från miljömålen och se på vilket sätt ett uppfyllande av dessa kan skapa förutsättningar för utveckling av regionen ur flera aspekter, inklusive sociala och ekonomiska. I detta sammanhang, och även i miljömålsarbetet i övrigt, gäller det att uppmuntra innovativt tänkande, att ”tänka nytt” över hela spektrumet av mänskliga aktiviteter och att inte nöja sig med att endast göra sådant vi hittills gjort på ett mer effektivt sätt.

Samspelet mellan olika regionala mål, program och insatser på olika områden behöver förbättras. För det krävs kompetens på en lång rad områden och ett systematiskt förhållningssätt. Organisationer och myndigheter med miljökompetens behöver därför bidra till att identifiera insatsområden där det finns potential till positiva effekter på den sociala och ekonomiska utvecklingen. Dessa områden bör dessutom vara högt prioriterade utifrån respektive läns miljösituation och de målsättningar som finns.

Miljömålen i ett utvecklingsperspektiv: Exempel från Skåne

Under projektet har ett arbete initierats som är tänkt att tydliggöra hur de regionala miljömålen bidrar till att uppnå mål för ekonomisk och social utveckling. Syftet är att ge ansvariga för såväl utvecklingsprogram som miljömålsarbete inspiration till arbetet med programmen och ett förbättrat samspel mellan dessa. Arbetet är också tänkt att ge stöd för att identifiera behov av nya underlag. Detta arbete har påbörjats med utgångspunkt från Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram och resultatet finns beskrivet i en konsultrapport som kommer att bli föremål för viss ytterligare bearbetning innan den föreligger i sin slutgiltiga form.

Rapporten innehåller kortfattade beskrivningar av den ekonomiska respektive den sociala potentialen för respektive miljö kvalitetsmål med delmål och åtgärder. Det gäller exempelvis ökad efterfrågan på vissa varor och tjänster eller en minskad negativ påverkan på befolkningens hälsa.

En översiktlig bedömning av olika åtgärders effekter visualiseras genom fyllnadsgraden i ett spindeldiagram.

Avslutningsvis ger en matris en överblick över hur samtliga miljömål kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt och/eller förbättrad social välfärd. Sammantaget kan arbetet resultera i ett paket med insatser eller åtgärder som gynnar flera mål, på olika politikområden, samtidigt.

Arbetet utgår från Skånes miljömål, men eftersom dessa i hög utsträckning motsvarar de nationella miljö kvalitets- och delmålen bör metoden vara tillämpbar i hela landet, även om varje län eller region behöver precisera och konkretisera insatser utifrån de förutsättningar

som råder där. Arbetet har skett i dialog med personer som arbetar med miljömålen på Länsstyrelsen.

Skyddade områden som utvecklingsfaktor

Ur ett regionalt utvecklingsperspektiv är det viktigt att se bevarandet och utvecklingen av landskapets natur- och kulturvärden i relation till bl.a. upplevelsenäringarnas utveckling och miljöanpassning samt utvecklingen av nya näringar i regionen. Det är i många fall möjligt att varsamt nyttja natur- och kulturvärden för t.ex. turism så att värdena blir tillgängliga utan att skadas.

Att regional utveckling och naturvård hör ihop är något som framhållits i regeringens naturvårdsskrivelse *En samlad naturvårdspolitik (Skr. 2001/02:173)*. Det kan vara värt att särskilt framhålla att skyddad natur (bl.a. naturreservat och nationalparker) kan vara en motor för hållbar regional utveckling. Sådana aspekter lyfts också fram bl.a. i regeringens skrivelse samt i en ännu inte avslutad utvärdering inom Naturvårdsverket. I ett utkast från denna kommande utvärdering lyfts bl.a. följande fram:

”En huvudtanke i *En samlad naturvårdspolitik* är att naturvärden och de skyddade områdena kan och ska ses som en gemensam resurs som bidrar till en regions ekonomiska och sociala utveckling. Det kan åstadkommas på flera olika sätt.

Skötseln av de skyddade områdena kan direkt ge inkomster om den utförs av boende eller företag lokalt och regionalt. Dessutom kan förekomsten av attraktiv natur gynna turism och besöksnäring och den vägen skapa inkomster.

Mer indirekt och långsiktigt fungerar attraktiv natur och möjligheterna till friluftsliv och rekreation som en positiv lokaliseringsfaktor som kan bidra till ortens eller regionens utveckling, menar regeringen. Sysselsättning och inkomst från de skyddade områdena har stor betydelse för den lokala acceptansen och förankringen av naturvärden och områdesskyddet, särskilt i glesbygden.

Tillgången till natur kan också knytas till andra politikområden och sociala mål, främst hälsa genom fysisk aktivitet och rekreation, men också bl.a. integrationssträvanden.”

Fulufjällens nationalpark kan tjäna som ett exempel på en planering som innefattat insatser för att utveckla turismen i parkens omland. Zonering har varit en viktig del i planeringen. I Naturvårdsverkets *Rapport 5467, Friluftsliv och turism i Fulufjället* konstateras avslutningsvis att en central fråga för framtiden blir hur naturvård, friluftsliv och naturturism ömsesidigt kan stödja varandra. Mycket talar enligt rapporten för att intresset för och betydelsen av regional utveckling kring skyddade områden kommer att öka – något som i sin tur öppnar nya möjligheter till utveckling av friluftsliv och turism på hållbara grunder.

Folkhälsa tillsammans med miljö som utvecklingsfaktor

Våren 2003 antog riksdagen regeringens proposition Mål för folkhälsan (prop. 2002/03:35). Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Det övergripande folkhälsomålet preciseras genom elva målområden. På motsvarande sätt som miljö kvalitetsmålen anger den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling utgör de elva målområdena för folkhälsa nödvändiga inslag i en socialt hållbar utveckling.

I arbetet med den nya folkhälsopolitiken gjordes ett viktigt strategiskt vägval. I stället för att utgå från sjukdomar och hälsoproblem när mål formulerades för arbetet, valdes att fokusera hälsans bestämningsfaktorer – det vill säga faktorer i samhället och i människors levnadsförhållanden som bidrar till hälsa, exempelvis delaktighet och inflytande, ekonomisk och social trygghet, trygga och goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar samt miljötillståndet.

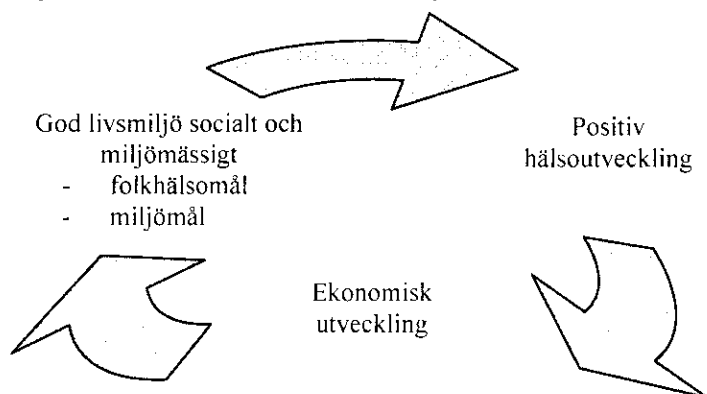
Viktiga bestämningsfaktorer för människors hälsa omfattas av de olika miljö kvalitetsmålen och det finns därför uppenbara kopplingar mellan miljömålen och de elva målområdena för folkhälsa. I ett resonemang om miljö som utvecklingsfaktor ur såväl socialt som ekonomiskt perspektiv, har folkhälsan en viktig roll. Friluftslivet och dess betydelse för folkhälsan hör också till det som lyfts fram i regeringens skrivelse *En samlad naturvårdspolitik* (Skr. 2001/02:173), som ett viktigt motiv till att skydda natur och göra den tillgänglig. Det har blivit allt tydligare att fysisk inaktivitet är en av de största riskfaktorerna för dagens människor för ohälsa och för tidig död. En viktig uppgift för det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet är att öka den fysiska aktivitetsnivån hos befolkningen. Naturupplevelser som sådana bidrar också till ökat välbefinnande och mindre sjukdom.

Eftersom friluftsliv samtidigt är en av de vanligaste formerna för fysisk aktivitet i Sverige, blir det en central uppgift för naturvården att se till att det finns tillräckligt med tillgängliga och attraktiva naturområden för friluftaktiviteter. Delvis gäller det samma områden som är intressanta med hänsyn till naturturismen, men i än högre grad gäller det att erbjuda tätortsnära naturområden, som kan nå relativt snabbt och därmed användas för kortare motionsturer och ett mer vardagligt friluftsliv.

I den nya folkhälsopolitiken lyfts tillgången till grönområden fram under det femte och nionde folkhälsomålet.

En god livsmiljö, d.v.s. en miljö som uppfyller såväl miljö kvalitetsmålen som folkhälsomålen, bidrar till en positiv hälsoutveckling. En sådan utveckling är i sin tur en förutsättning för - och kan också generera - ekonomisk utveckling, som möjliggör insatser för en förbättrad livsmiljö, och så vidare.

Figuren kan illustrera resonemanget:

Målkonflikter och synergier i RUP-arbetet

Enligt RUP-uppdraget skall särskilt belysas hur ett antal strategiska områden kan hanteras i arbetet med regionala utvecklingsprogram. Regionförstoring och dess betydelse för arbetsmarknads-, bostads- och utbildningsregioner; den fysiska samhällsplaneringens regionala dimension; främja folkhälsa och förebygga ohälsa samt kultur, kulturarv, turism och naturupplevelser som utvecklingsfaktor är exempel på sådana strategiska områden. När uppdraget redovisas till regeringen skall beskrivas hur dessa strategiska områden kan bidra till en hållbar regional utveckling omfattande såväl ekonomiska, sociala som miljömässiga aspekter.

"Regionförstoring"- konflikt med miljömål

Enligt den strategigrupp inom RUP-uppdraget som behandlar regionförstoring finns det mycket starka samband mellan regioners storlek och hur väl de fungerar som miljöer för ekonomisk verksamhet. Regioners produktivitet, uttryckt som t.ex. inkomst per invånare uppges öka genomsnittligt med storleken, men också socialt viktiga företeelser som t.ex. sysselsättningsgraden.

Drivkrafterna bakom regionförstoringen ligger enligt denna arbetsgrupp centralt i det sätt på vilket ekonomin fungerar i OECD-länder. Sverige är dessutom genom sin glesa regionala struktur utsatt för särskilt stark press. Det är alltså enligt denna grupps uppfattning knappast realistiskt att "önska bort" regionförstoring/-integrering. Målkonflikter gentemot t.ex. miljömålen måste enligt denna grupp snarare klaras ut genom att förstoringen/integreringen sker på ett så energisnålt sätt som möjligt.

Sådan regionförstoring som åstadkoms genom långväga bilpendling är enligt Naturvårdsverkets uppfattning problematisk i förhållande till många miljömål. Den teknikutveckling som sker i form av möjligheter att minska bränsleförbrukningen per kilometer körd sträcka och möjligheterna att utveckla alternativa drivmedel, liksom elektronisk kommunikation via bl.a. bredband, kan åtminstone delvis komma att motverka dessa problem. På kort sikt är dock konflikten tydlig. Samverkan mellan kommuner och andra berörda myndigheter kring samhällsplanering och trafikplanering bör enligt verkets uppfattning kunna minska problemen. Möjligheterna för många familjer att få vardagen att fungera torde dock i många fall vara baserade på tillgången till bil i en på regionförstoring baserad ekonomi.

Naturvårdsverket bedömer att det för närvarande är oklart om det går att förena de miljömässiga och sociala aspekterna av hållbar utveckling med regionförstoring. Samhället har möjlighet att utveckla styrmedel inom bl.a. den ekonomiska politiken och miljöpolitiken som kan påverka förutsättningarna att kombinera de olika målen. Frågan är så komplex att en särskild utredning om detta är motiverad. En sådan utredning bör närmare studera konflikter mellan målen och möjligheterna att lösa dessa. Med en sådan utredning som grund blir det en uppgift för den nationella politiken att tydligt prioritera mellan olika intressen.

"Främja folkhälsa och förebygga ohälsa" -- går ofta hand i hand med miljö i övrigt

Det finns uppenbara synergier mellan miljömål och målområden för folkhälsa. Genom att uppnå miljömålen skapas förutsättningar för en god hälsa, och genom hälsosamma val, gynnas miljön. Det underlag till handlingsplan för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet, som Statens folkhälsoinstitut och Livsmedelsverket lämnat till regeringen har utformats för att bidra till en positiv utveckling när det gäller alla tre hållbarhetsdimensionerna.

Miljömålen har betydelse för människors hälsa både genom att ange gränsvärden för skadliga exponeringar av exempelvis buller och avgaser, och genom att säkerställa goda livsmiljöer för såväl barn som vuxna. Med andra ord finns såväl ett hälsoskyddsperspektiv, som ett hälsofrämjande perspektiv i miljömålen. Miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö* har bäring på flera målområden för folkhälsa såsom delaktighet och inflytande i samhället, social trygghet, trygga och goda uppväxtvillkor, sunda och säkra miljöer och produkter liksom ökad fysisk aktivitet. En fysisk planering som skapar tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet och inflytande genom att exempelvis avståndet till kulturutbud, föreningslokaler service och grönområden inte är alltför långt, att lokaler och bostäder är tillgängliga för såväl äldre som för personer med funktionshinder. En fysisk planering som skapar förutsättningar för trygghet i närmiljön och som uppfyller krav på säkerhet, är också en förutsättning för att människor ska våga röra sig fritt och att föräldrar ska våga ge barnen den rörelsefrihet som de behöver för sin utveckling. Genom att skapa förutsättningar för ökad fysisk aktivitet såsom cykel- och gångvägar, möjlighet för skolbarn att på egen hand ta sig till skola m.m., uppnås även mål om minskade luftföroreningar och bullernivåer.

Fysisk samhällsplanering – kan användas så att den bidrar till att uppfylla miljömål

Det finns en klar relation mellan den fysiska strukturen inom regionen och möjligheterna att tillgodose miljömål. Den fysiska strukturen behöver därför översiktligt behandlas i RUP. Olika utformningar av RUP:en leder till olika fysiska strukturer. I RUP-arbetet bör översiktligt bedömas vilka miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser strukturerna får.

Exempel på fysiska strukturer som kan kopplas till RUP-arbetet och har miljökonsekvenser är kommunikationsleder, grönstruktur, bebyggelsemönster och bostadsutbyggnad, tätortsstruktur etc. Även system för avfallshantering och energiförsörjning kan i vissa fall vara relevanta att hantera på den regionala nivån i bl.a. RUP-arbetet. Etablering av externa köpcentra är ytterligare ett exempel på verksamheter som kan påverka servicestrukturen i ett regionalt perspektiv och behöver bedömas med avseende på miljökonsekvenserna. Också kollektivtrafiken har en fysisk dimension. Underlaget för en god kollektivtrafik baseras bl.a. på hur verksamheter och bostäder lokaliseras. Uppbyggnad av väl fungerande kollektivtrafik med korta restider och god turtäthet ger i sin tur väsentligt förbättrade förutsättningar för regional utveckling.

Länsstyrelsen har en viktig roll genom sitt ansvar för att tillhandhålla planeringsunderlag om de statliga intressena och att bevaka behovet av mellankommunal samordning.

”Kultur, kulturarv, turism och naturupplevelser” – kan ofta förenas med regional utveckling och miljömål

I den svenska miljöpolitiken ingår att bevara och utveckla landskapet som helhet. I landskapet möts ofta natur- och kulturvärdena och är beroende av varandra. En inriktning på att bevara, varsamt nyttja och utveckla landskapets kulturvärden kan ofta ha positiv effekt på naturvärdena och vice versa. I RUP-arbetet bör möjligheter att uppnå synergieffekter genom att samtidigt hantera kultur- och naturvärdena analyseras och eftersträvas.

Ur ett regionalt utvecklingsperspektiv är det viktigt att ett bevarande och en utveckling av landskapets natur- och kulturvärden integreras med upplevelsenäringarnas utveckling och miljöanpassning samt med utveckling av nya näringar i regionen. Naturmiljön och kulturarvet har en stor potential i den framtida regionala utvecklingen bl.a. genom att bidra till rika miljöer för både boende, näringsidkare och besökare. Kulturmiljö- och naturvårdande insatser

är en del av en hållbar utveckling; de upprätthåller värdena samtidigt som de skapar sysselsättning. Investeringar i en regions natur och kulturarv innebär direkta investeringar i människan och hennes miljö.

För att landskapets värden – såväl rurala som urbana – ska kunna ses som en naturlig utgångspunkt för utveckling eller förändring krävs god kännedom om dessa värden och vad de kan ha för betydelse för olika berörda aktörer. Om det inte finns aktuella kunskapsunderlag som beskriver dessa värden behöver sådana utvecklas. Det är också viktigt att personer med kunskaper av detta slag deltar i ett fortsatt metodutvecklingsarbete kring kulturmiljöaspekter på RUP-arbetet samt i det konkreta arbetet inom respektive län med att ta fram RUP-arna.

Vilka metoder, arbetssätt m.m. underlättar respektiver försvårar samverkan mellan regional och nationell nivå?

Att de nationella miljömålen redan hanterats på den regionala nivån i en "regionaliseringsprocess" med deltagande från många olika organisationer och är relativt kända bör underlätta samverkan mellan regional och nationell nivå i RUP-arbetet. Att RUP-arbetet enligt statsmaktens krav skall bidra till - och som det ibland uttrycks fungera som en strategi för - hållbar regional utveckling ger stöd för att ställa krav på att RUP skall användas som ett viktigt instrument i miljöarbetet i vid mening.

Naturvårdsverkets ansvarsområde avser i första hand den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling. RUP-arbetet syftar till en hållbar regional utveckling där alla dimensioner av hållbarhetsbegreppet ingår. Arbetet för en hållbar utveckling som helhet berör alla politikområden och ställer stora krav på samverkan och samordning mellan myndigheter/sektorer på olika nivåer och mellan dessa nivåer. Problemet med den sektoriserade myndighetsstrukturen och svårigheterna med att uppnå helhetssyn har länge uppmärksamats. Naturvårdsverket ser RUP-processen i sig som en företeelse där möjlighet ges att uppnå förbättrad samverkan kring hållbar regional utveckling, där avvägning görs mellan olika regionala mål och mellan olika politikområden inom ramen för vad som är hållbar utveckling.

När det gäller mekanismer som kan försvåra samverkan mellan regional och nationell nivå inom miljöområdet har verket tidigare erfarenhet av att det i vissa fall har funnits problem förknippade med att de organisationer (samverkansorgan och regionala självstyrelseorgan) som i många fall har huvudansvaret för det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet i respektive region inte är samma organisation som den som har huvudansvaret för det regionala miljömålsarbetet. Därför ser verket det som väsentligt att de personer som kommer att ansvara för RUP-arbetet tar tillvara den kompetens och det engagemang som finns hos dem som arbetar med det regionala miljömålsarbetet vilket kan gynna integrationen av miljöaspekterna i RUP-arbetet. Samverkan mellan länsstyrelsen och den organisation som har ansvar för de regionala utvecklingsfrågorna måste fungera väl eftersom tillgången till kunskap om miljöaspekter kommer att vara avgörande. Det är även mycket viktigt att vidareutveckla metodik för detta samt att dessa frågor följs upp när RUP- uppdraget avslutats och att de hålls levande och vidareutvecklas. Därutöver ser verket långsiktighet i arbetet som en framgångsfaktor.

Samverkan bör främjas bl.a. genom att de nationella myndigheterna fortsätter att samarbeta sinsemellan och att dessa fortsätter att bidra med bra metodstöd till den regionala nivån samt att den regionala nivån är delaktig i utvecklingen av detta. Naturvårdsverket bedömer också

att det kan behövas mötesplatser där samverkan mellan de olika aktörerna kan ske på ett konstruktivt sätt. De statliga intressen som Naturvårdsverket ansvarar för företräds på den regionala nivån av länsstyrelserna. Dessa har en viktig roll när det gäller att företräda såväl miljöintressen som många andra statliga intressen. Med gällande rollfördelning är det naturligt att Naturvårdsverket i huvudsak är inriktat på att ge metodstöd och inte direkt involveras i enskilda regioners utvecklingsarbete.

Viktiga arbetsätt för att få med miljöaspekterna i RUP och förbättra samverkan mellan regional och nationell nivå

De regionala utvecklingsprogrammen bör i ett brett perspektiv kunna utveckla innebörden av hållbar regional utveckling. Här gäller det att hela tiden utifrån ett hållbarhetsperspektiv på den regionala nivån tillgodose mål inom flera samhällssektorer. När det gäller miljöaspekter är som tidigare nämnts de regionala miljömålen en given utgångspunkt. Det bör vara naturligt att i detta arbete ha den nationella hållbarhetsstrategin som en utgångspunkt för den regionala nivåns arbete. Sambandet mellan denna strategi och RUP-arbetet kan illustreras med följande figur.

Arbetet med regionala utvecklingsprogram behöver utvecklas med hänsyn till programmets stora bredd vad gäller utvecklingsaspekter som kan tas upp. Några förslag till arbetsätt som togs fram i Naturvårdsverksrapporten *Det nya tillväxtarbetet – Förändringsarbete för en hållbar regional utveckling, Rapport 5263*, kan dock vara av relevans även för RUP-arbetet. Rapporten togs fram i samarbete med Boverket, Integrationsverket, Riksantikvarieämbetet, Arbetsmarknadsstyrelsen och NUTEK.

Att arbeta för en hållbar tillväxt som inbegriper såväl miljö och ekonomi som sociala frågor kräver, enligt denna rapport, ett tvärsektoriellt samarbete. Det tar tid att hitta rätt. Det viktiga är att se arbetet som en lärande process. Genom att ta vara på erfarenheterna successivt kan processen och arbetsättet förbättras.

Det handlar t.ex. om att på den regionala nivån ta fram en vision om en hållbar framtid för länet och att organisera arbetet så att erforderlig kompetens, inte minst miljökompetens, finns tillgänglig i arbetet. Det är också viktigt att skapa delaktighet i och samsyn kring vad hållbar utveckling innebär konkret. Stöd från ledningsfunktionerna i arbetet, t.ex. när det gäller att konkretisera innebörden av RUP:en som en strategi för hållbar regional utveckling, liksom i genomförandearbetet, är mycket viktigt.

Varje län måste komma fram till vilka frågor som är viktigast för länet och sedan hitta lösningar på dessa. I Naturvårdsverkets rapport 5324 *Vägar till hållbar regional utveckling – Processer för hållbarhet i tre län* beskrivs olika erfarenheter och utgångspunkter för arbetet med hållbar utveckling i tre län. Rapporten har tagits fram av en processarbetsgrupp med representanter för Dalarna, Västra Götalands och Södermanlands län samt Nordregio, Glesbygdsverket och Naturvårdsverket.

RUP:arna bör innehålla beskrivningar av natur- och kulturvärden

För att på ett bra sätt kunna ta fram insatsområden och åtgärder i RUP:arna som tillgodoser den miljömässiga dimensionen av hållbar regional utveckling behöver RUP:arna innehålla beskrivningar av respektive läns natur- och kulturvärden samt miljöförhållanden i övrigt. I anslutning till detta behöver analyseras vilken potential för ekonomiskt och socialt hållbar regional utveckling detta ger. Det material som tas fram är också ett underlag för att belysa målkonflikter i kommande steg i RUP-arbetet då strategier och handlingsprogram tas fram. Ett sådant material behövs också som underlag för att bedöma hur möjligheterna att tillgodose miljömålen påverkas av alternativa programutformningar. Förutsättningen för att materialet skall bli bra är att det tas fram i samarbete mellan företrädare för olika kompetensområden på den regionala och lokala nivån.

Beskrivningarna av natur- och kulturvärdena kan i RUP:arna naturligtvis inte göras detaljerade, men en del underlag från t.ex. de av nationella myndigheter utpekade riksintresseområdena kan tänkas vara användbara. Länsstyrelsen har en viktig roll när det gäller att tillhandahålla underlag om bl.a. riksintresseområden. Till dessa områden finns i många fall också bedömningar av vad som krävs för att områdenas värden skall upprätthållas. De beskrivningar som tas in i RUP:arna bör i första hand vara inriktade på natur- och kulturvärdenas betydelse för länet som helhet, t.ex. vad dessa betyder för den regionala (och ibland kanske också för den lokala) identiteten och som regional utvecklingsfaktor. I detta sammanhang bör även tätortsnära naturområden, som skapar förutsättningar för ett mer vardagligt friluftsliv, uppmärksammas. Att åtgärda befintliga miljöproblem kan också ge möjligheter att utnyttja annars inte tillgängliga resurser och på så sätt ge möjlighet till en positiv regional utveckling.

Miljöbedömningar av RUP:arna

År 2001 antogs ett EG-direktiv om miljöbedömning av vissa planer och program. EG-direktivet har införts i svensk rätt genom ändringar i miljöbalken, plan- och bygglagen och i lagen om kommunal energiplanering.

I miljöbalken 6 kap 11 § står att ”när en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, som krävs i lag eller annan författning, skall myndigheten eller kommunen göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan”. Planer och program inom vissa angivna områden antas alltid medföra betydande miljöpåverkan om de anger förutsättningar för kommande tillstånd av vissa angivna verksamheter och åtgärder. Ett av de angivna

områdena är regional utveckling¹. Planer och program som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-områden anses också alltid innebära betydande miljöpåverkan.

I samband med beredningen av förordningen (SFS 2005:356) om ändring i förordningen (SFS 1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar har det dock uttryckts tveksamhet om de regionala utvecklingsprogrammen har sådan karaktär att de kan sägas ange förutsättningar för kommande tillstånd.

Erfarenheter från RUP-uppdraget tyder enligt Naturvårdsverkets uppfattning på att RUP:arnas utformning sannolikt kommer att variera mellan de olika länen. I de fall de anger förutsättningar för kommande tillstånd eller på ett betydande sätt kan påverka ett Natura 2000 område så ska de miljöbedömas. Det är inte möjligt att på förhand bedöma hur ofta de kommer att vara av sådan karaktär att de kommer att omfattas av Miljöbalkens krav på att genomföra miljöbedömningar och ta fram miljökonsekvensbeskrivningar. Verket finner det dock för troligt, och också önskvärt, att RUP:arna i en hel del fall kommer att vara så konkreta i sina ställningstaganden att de kan bedömas ange förutsättningar av sådant slag att miljöbedömningar enligt miljöbalkens bestämmelser kommer att krävas.

Även i de fall då man bedömer att miljöbalkens bestämmelser inte innebär krav på miljöbedömningar av programmet så har dock Naturvårdsverket en förväntan på att RUP:arna kommer att innehålla ställningstaganden av sådan karaktär att miljökonsekvenserna av dessa bör bedömas. Om respektive regionalt utvecklingsprogram svarar mot intentionen att det skall utformas så att det ”ställer krav” på innehållet i mer konkreta planer såsom transportinfrastrukturplaner och regionala tillväxtprogram etc. så får det enligt Naturvårdsverkets uppfattning sådana miljökonsekvenser att dessa bör beskrivas även om formella krav på miljöbedömningar inte följer av lagstiftningen. Detta kan då eventuellt göras utan att miljöbalkens regelverk i alla avseenden behöver följas. Det är dock viktigt att de tas fram genom en procedur som innebär att miljöaspekterna blir genomlysta och kommunicerade med en bred grupp av intressenter bl.a. i enlighet med intentionerna i Århuskonventionen.

Naturvårdsverket bedömer att till respektive RUP:s karaktär anpassade beskrivningar av miljökonsekvenserna kan vara ett viktigt redskap i arbetet med att öka miljöintegrationen i RUP och förbättra RUP:arnas kvalitet. Hur beskrivningarna av miljökonsekvenserna bör genomföras behöver närmare utvecklas mot bakgrund av kommande preciseringar av vad RUP:arna bör innehålla. Erfarenheter hittills visar att arbetet med miljökonsekvensbeskrivningar inte i sig skapar incitament och vilja att använda kunskapen om miljökonsekvenser vid utformningen av projekt. Arbetet med miljökonsekvensbeskrivningar är endast en del i miljöarbetet. För att miljöfrågorna ska bli en naturlig del i RUP-arbetet så krävs även andra åtgärder som handlar om att skapa vilja och incitament samt att alla berörda parter tar sitt ansvar för arbetet med miljö i RUP.

Hur ska RUP:en utformas för att fungera som ett meningsfullt beslutsunderlag för nationell politik?

RUP:en bör i första hand ta till vara de utvecklingsmöjligheter som ligger i att utnyttja de regionala resurserna inom ramen för befintlig politik. När det gäller miljöområdet handlar det

¹ Motsvarande står även i protokollet om strategiska miljöbedömningar till UN /ECE konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang; den s.k. Esbokonventionen

bl.a. om att se hur miljö kvalitetsmålen kan bidra till att utveckla en god miljö i regionen och vara en utvecklingsfaktor.

RUP:en bör därutöver utformas så att den för de nationella myndigheterna visar hur resp. sektor/politikområde kan utformas så att den hållbara regionala utveckling som RUP:en syftar till kan stödjas och på vilket sätt regionen bidrar till att nå de nationella målen. Det handlar dels om vad som kan göras inom ramen för befintlig politik, dels om att RUP:en kan lyfta fram behov av att de centrala myndigheterna, regeringen och riksdagen ändrar praxis och lagstiftning i en riktning som så långt möjligt gynnar den regionala utvecklingen.

Hur ska den nationella politiken utformas för att vara åtkomlig för regional analys och påverkan?

Den nationella politiken bör utformas så att innebörden av den kan tolkas i den regionala utvecklingspolitiken och i utvecklingsprogrammen. Utformningen av nya eller revidering av befintliga nationella strategier (t.ex. den nationella hållbarhetsstrategin) och nya nationella mål bör utvecklas i en dialog mellan nationell och regional nivå.

Inom miljöområdet har de nationella miljömålen varit föremål för en regionaliseringsprocess med deltagande från bl.a. berörda länsstyrelser och kommuner. Om det är tydligt vad den nationella politiken förväntar sig av de organisationer som har ansvar för RUP-arbetet så bör det därmed också finnas möjlighet för dessa organisationer att förhålla sig till den. Regionen kan då ha möjlighet att analysera om de förväntningar som finns från den centrala nivån stämmer överens med de regionala målen och utvecklingsbehoven. I den mån det finns motsättningar mellan dessa så utgör RUP också en grund för regionen att påverka den nationella politiken i den riktning som regionen anser behövas för att bidra till en hållbar regional utveckling.

Det är angeläget att kommunerna inom respektive län i allt större utsträckning ser sitt handlande i relation till angränsande kommuner. I många fall behövs samarbete med utgångspunkt från regionala perspektiv som kan främja alla samverkande parter.

Kopplingen mellan de regionala målen och de nationella måste bli tydlig; på vilket sätt bidrar ett regionalt mål till de nationella och på vilket sätt kompletterar eller motverkar/överlappar de andra regionala mål. Hur har man kommit fram till målen? På vilket sätt har man utgått från lokala förutsättningar och särdrag/konkurrensfördelar jämfört med andra kommuner/regioner?

De nationella och regionala målen bör vara formulerade så att de stärker samverkansorganens, självstyrelseorganens och myndigheternas förmåga att göra gemensamma prioriteringar och fatta beslut över gränser. Målen kan då handla om områden där regionalt samarbete är viktigt, t.ex. kring infrastrukturanläggningar, avfallshantering och utbildningsfrågor, men naturligtvis också miljömål där samverkan ofta kan behövas i ett regionalt perspektiv. Genom samarbete kan i många fall resurser skapas för sådant som varje enskild kommun själv inte skulle ha kapacitet för.

Utöver tydliga målformuleringar behövs beslut om konkreta åtgärder.

Problemet med den sektoriserade myndighetsstrukturen och svårigheterna med att uppnå helhetssyn har länge uppmärksamats. RUP-uppdraget kan ses som ett led i en strävan att

uppnå förbättrad samverkan kring hållbar regional utveckling. Arbetet inom RUP-projektet, och annat arbete som har föregått detta, har enligt verkets uppfattning medfört ökad samsyn mellan de olika sektorsmyndigheterna på central nivå kring begreppet hållbar utveckling. Trots detta präglas dock arbetet på nationell nivå fortfarande i relativt stor utsträckning av sektorstänkande med utgångspunkt i respektive myndighets huvudsakliga verksamhetsområde. Samordningen mellan de centrala myndigheterna kan förbättras ytterligare, men för närvarande är det inte realistiskt att tänka sig att de centrala myndigheterna kan förväntas uppträda mot den regionala nivån med ett gemensamt budskap. Naturvårdsverkets delaktighet i det regionala utvecklingsarbetet är i huvudsak inriktat på kunskapsförsörjning och metodutveckling och inte på direkt deltagande i det regionala arbetet. Länsstyrelsen har en viktig roll när det gäller att bevaka de statliga intressena, bl.a. miljöintressena, och tillhandahålla kunskapsunderlag på den regionala nivån.

Slutsatser

Naturvårdsverkets tidigare erfarenheter och deltagande i regeringsuppdraget, inklusive de olika arbetsgrupperna, har sammanfattningsvis lett till att verket finner det särskilt angeläget att föreslå:

att de regionala utvecklingsprogrammen bör utformas så att de gör skäl för benämningen strategier för hållbar regional utveckling och så att de kan ligga till grund för olika delprogram, t.ex. regionala tillväxtprogram. Ett sådant synsätt är i linje med förordningen om regionalt utvecklingsarbete, SFS 2003:595 § 13 i vilken anges att programmen skall ange inriktning och prioriteringar av arbetet för hållbar regional utveckling.

att de regionala miljömålen, liksom åtgärdsprogram m.m. som anknyter till dessa, bör vara en given utgångspunkt för att tillgodose miljödimensionen av den hållbara regionala utvecklingen. De till de regionala utvecklingsprogrammen relaterade operativa programmen har i sin tur ansvar för att tillgodose miljödimensionen.

att miljökompetens måste finnas tillgänglig i alla skeden av RUP-arbetet. Det ställer krav på alla parter i arbetet att utveckla sin miljökompetens. Det är viktigt att fortsätta att utveckla arbetssätt för att säkerställa sådan kompetens. Länsstyrelserna har ansvar för miljömålsarbetet på regional nivå och skall tillhandahålla planeringsunderlag av olika slag, vilket gör länsstyrelsernas delaktighet i arbetet nödvändig.

att miljökonsekvenserna av RUP:arna bör lyftas fram och kommuniceras med breda grupper. Först måste tolkas om respektive RUP anger förutsättningarna m.m. av det slag som anges i 6 kap 11 § Miljöbalken och därmed omfattas av krav på miljöbedömning. Även om så inte är fallet anser Naturvårdsverket att programmen kan förväntas bli av sådan karaktär att det är viktigt, bl.a. för programmets kvalitet, att deras miljökonsekvenser kan utläsas och att framtagandet av dessa sker i en öppen process.

att målkonflikter behöver uppmärksammas i det regionala utvecklingsarbetet och lösas med utgångspunkt från de varierande regionala förutsättningarna. En konflikt som är mycket tydlig är den mellan regionförstoring och möjligheterna att uppnå miljömål. Denna konflikt torde vara generell för alla, eller i stort sett alla, län. Staten bör därför analysera möjligheterna att förena målen för den regionala utvecklingen (särskilt vad gäller regionförstoring) och miljöpolitiken samt överväga behovet av eventuella förändringar inom politikområdena.

Utöver de ovan framförda mer övergripande och från verkets sida särskilt angelägna förslagen föreslår verket:

att initiativ bör tas till att formalisera RUP:arna för att tillförsäkra ett innehåll och en process där miljöaspekterna, och andra viktiga aspekter tillgodoses. Syftet är inte att detaljstyra arbetets innehåll och form utan att säkra vissa minimikrav som bör ställas på alla RUP:ar. Detta underlättar också möjligheten att få en nationell överblick över arbetet och göra jämförelser mellan förhållandena i olika län.

att den systematik och det vertikala och horisontella samspelet i arbetet med miljö kvalitetsmålen sannolikt skulle kunna vara till nytta även inom andra politikområden och bör tas tillvara i RUP-arbetet.

att de regionala utvecklingsprogrammen bör innehålla beskrivningar av regionens natur- och kulturvärden och en översikt av miljöförhållandena i övrigt, inklusive möjligheterna till rekreation och tillgängligheten till områden med höga natur- och kulturvärden.

att natur- och kulturarvet i länet, liksom den regionala miljön i övrigt, i RUP-arbetet bör ses som möjligheter, och i vissa fall viktiga drivkrafter, för den regionala utvecklingen. Möjligheten att uppnå synergieffekter genom att samtidigt hantera natur- och kulturvärden och utveckling av besöksnäringen bör beaktas. Skyddade områden som drivkraft för regional utveckling bör, med hänsyn tagen till vad som går att förena med bevarandet av naturvärdena, uppmärksammas i ökad utsträckning.

att det krävs ökad kunskap om samspelet mellan de regionala miljömålen samt målen för ekonomisk och social utveckling på regional nivå. Tidigt i arbetet med RUP bör de regionala miljömålen och dess handlingsprogram studeras ur ett socialt och ekonomiskt utvecklingsperspektiv. Miljömålsansvariga bör bidra i det arbetet.

att den sociala dimension påverkas av miljöfaktorer och att denna koppling bör uppmärksammas i arbetet med RUP. Folkhälsa har såväl sociala som miljömässiga och ekonomiska aspekter. Möjligheter att uppnå synergieffekter mellan bl.a. folkhälsoaspekter och miljöaspekter i övrigt bör uppmärksammas.

att sambandet mellan miljö och fysisk struktur bör uppmärksammas i RUP-arbetet.

att Naturvårdsverket genom sitt arbete med den miljömässiga dimensionen kommer att fortsatt bidra till en hållbar regional utveckling.

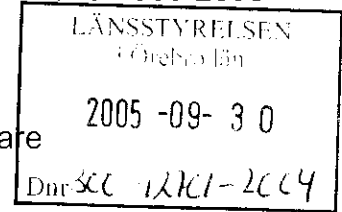
Förslag till fortsatt arbete

I RUP-uppdraget, liksom i många andra uppdrag, har det inte varit möjligt att nå hela vägen fram när det gäller utvecklingen av metoder för att säkerställa att RUP:arna leder till en långsiktigt hållbar utveckling med avseende på bl.a. miljödimensionen. Detta gäller bl.a. metoder för att hantera målkonflikter eller för att se miljömålen som utvecklingsfaktorer. När den samlade bilden av RUP- uppdragets utfall kan ses kan man förhoppningsvis konstatera att ett nytt steg tagits när det gäller bl.a. miljö tänkandet kring det regionala utvecklingsarbetet. Det är också viktigt att implementera det utvecklingsarbete som redan skett i samband med tillväxtavtals- och tillväxtprogramarbetet.

Naturvårdsverket bedömer därutöver att fortsatt arbete behövs inom följande områden:

- Ett fortsatt utvecklingsarbete kring miljökonsekvenser av de regionala utvecklingsprogrammen behövs. Detta måste kopplas till en närmare precisering av vilket syfte och innehåll RUP:arna skall ha. Det är också önskvärt att genomföra en metodstudie av hur konsekvensbeskrivningar ur andra aspekter kan kopplas till miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar enligt miljöbalken. Syftet med en sådan metodstudie är att så långt möjligt följa samma procedur för konsekvensbedömningar av olika aspekter, t.ex. samordnade kontakter med intressenter och allmänhet. Ett rationellt system där separata processer för konsekvensbedömningar så långt möjligt undviks bör således eftersträvas.
- Behov av fortsatt sektorssamordning på den nationella nivån kvarstår. En bättre nationell sektorssamordning bör kunna vara ett verktyg för att möta den regionala nivån. Vid sådana möten bör bl.a. en mer konkret innebörd av miljöintegration och hållbar utveckling kunna ventileras. Inte minst vid de regionala mötena inom RUP-uppdraget har hävdats att mötesplatser för ett ökat och bättre samarbete mellan regional och nationell nivå behövs. Om sådana mötesplatser organiseras på ett bra sätt skulle de kunna främja ett resurseffektivt arbete med RUP. Hur dessa mötesplatser skulle kunna se ut och utvecklas bör övervägas med utgångspunkt från det samlade resultatet RUP-uppdraget. För Naturvårdsverkets del handlar det i första hand om att bistå den regionala nivån med de kunskaper om miljöaspekter på det regionala utvecklingsarbetet som verket förfogar över.

Kurt Ekelund

SAMRÅDSYTTRANDE
2005-09-29 Dnr 510-2005-2398Huvudsekreterare
Karin Sundin
Länsstyrelsen
701 86 ÖREBRO

Länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet: Ert Dnr 300-12701-2004. Nuteks synpunkter på underlaget.

Nutek har tagit del av det underlag som redovisats av utredningen i form av ett diskussionsunderlag den 2 maj 2005, en sammanställning av länsstyrelsens uppdrag den 10 juni 2005 samt en remissversion av svaret till regeringen den 1 september 2005.

Med hänvisning till samrådet den 27 september 2005 översändes Nuteks synpunkter disponerade i enlighet med remissversionen (se nedan).

Nuteks utgångspunkter för de lämnade synpunkterna

För att svenska företag och regioner ska växa på ett ekonomiskt hållbart sätt krävs att näringslivet utvecklar produkter med stort kunskapsinnehåll, för marknader med stabil eller växande efterfrågan. Nuteks huvuduppgift är att stödja näringslivet i detta – genom att stimulera till en positiv strukturomvandling. Detta sker i kraft av att Nutek är den nationella myndigheten för näringspolitik och regional utvecklingspolitik.

I en fungerande ekonomi sker en ständig överflyttning av resurser från mindre lönsamma företag till mer lönsamma – vilket leder till ett bättre nyttjande av kapital och resurser.

Strukturomvandling i näringslivet är en förutsättning för ekonomisk tillväxt. Genom att företag ständigt uppgraderar sina produkter och arbetsätt skapas ekonomisk tillväxt. Detta samband är det viktigaste sambandet när orsaker till ekonomisk tillväxt skall analyseras.

Näringspolitiken måste operera på såväl nationell nivå – skapa ett gynnsamt företagsklimat där regler, normer och värderingar gynnar entreprenörskap och får företag att växa – som på regional nivå, där bland annat service och tillgång på arbetskraft kan påverkas.

Det är Nuteks uppfattning att en fungerande regional utvecklingspolitik till stor del sammanfaller med en framsynt näringspolitik, som kombinerar den nationella och regionala nivån. Båda dessa politikområden har, utifrån Nuteks utgångspunkt, som mål att åstadkomma en positiv strukturomvandling i näringslivet. Det är på så sätt den regionala utvecklingspolitikens mål om »väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet« kan förverkligas.

Nuteks synpunkter på remissversionen

Med hänvisning till den inledande redovisningen är det av stor vikt att regionerna i samspel med den nationella nivån utvecklar starka utvecklingsmiljöer. I detta arbete är kvalificerade och väl förankrade strategier av utslagsgivande betydelse. Detta ställer i sin tur krav på att den statliga närvaron på regional nivå präglas av fasthet och konsekvens såväl när det gäller att medverka i det strategiska arbetet som att genomföra och följa upp det konkreta arbetet. Länsstyrelsernas förmåga att utöver egna insatser enligt gällande regelverk också fungera som samordnare av den statliga verksamheten är här av utslagsgivande betydelse.

Nutek noterar med stort intresse ambitionen att årligen följa upp tillståndet i länet. Detta skulle ha stor betydelse för utvecklingen av dialogen mellan nationell och regional nivå som förutsätts i den kommande nationella strategin för regional utveckling med dess koppling till sammanhållningspolitiken. I likhet med vad länsstyrelserna för fram handlar detta primärt om det statliga området. Kommunala och landstingskommunala ambitioner etc bör fångas in inom ramen för arbetet inom respektive partnerskap.

Nutek ställer sig i huvudsak bakom den principskiss över länsstyrelsens roll som Redovisas på sid 31. Principen är ett illustrativt exempel på processtyrning av betydande metodologiskt intresse. Bilden bör dock kompletteras med en markering av att återföring av kunskap och information som skall ske mellan de tre administrativa nivåerna. Nutek menar att det finns förståelse för det synsättet i texten och att det därför bör markeras i bilden.

Nutek välkomnar en diskussion om att begreppet "regionalt utvecklingsarbete" bytts mot "hållbar regional utveckling". I sammanhanget bör erinras om den definition som redovisas i den regionala utvecklingspropositionen när det gäller hållbar tillväxt och dess betydelse för hållbar regional utveckling. Nutek erinrar om att motsvarande förslag fördes fram i det sk samordningsuppdraget men att inriktningen inte fullföljdes i slutrapporten. Som en del i RUP-uppdraget har en grupp behandlat det så kallade programkomplexet. I gruppens underlag finns ett försök att definiera uthållighetsbegreppet på politikinivå och genomförandenivå. Nutek har ställt sig bakom definitionen och konstaterar att länsstyrelsernas ambitioner i princip kan illustreras på liknade sätt (bilaga).

I remissunderlaget redovisas en ambition med inriktning mot samhällsbyggande. Nutek vill särskilt framföra vikten av att detta sker inom ramen för de regionala utvecklingsprogrammen. Om man väljer att ta fram särskilda länsöversikter som skall betraktas som jämställda med RUP kommer det regionala strategiarbetet i onödan att kompliceras.

Länsstyrelsens uppföljningsambition innefattar också att bryta ned de nationella målen inom relevanta områden. Som påpekades i samordningsuppdraget och nu bekräftas i RUP-uppdraget poängterar de nationella myndigheterna att det i första hand gäller att anpassa de nationella målen efter de regionala förutsättningarna.

Som påpekas i underlaget är det ingen formell skillnad mellan länsstyrelsernas roll som statlig samordnare i de län där man har ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna och i de län där ansvaret åvilar självstyrelseorgan eller kommunala samverkansorgan. Trots att detta sakförhållande framgår av gällande förordning kan det ibland uppstå oklarheter på den punkten. Skälet till detta är enligt Nuteks uppfattning en tendens att blanda samman länsstyrelsens samordningsroll vid programutformning av t ex regionala utvecklingsprogram (RUP) och tillväxtprogram (RTP) med vad som sker i samband med genomförandet av konkreta åtgärder.

Nutek instämmer i huvudsak i de överväganden och förslag som redovisas. Allmänt gäller dock att länsstyrelserna i sitt slutliga förslag bör redovisa en tydligare ambition när det gäller samverkan mellan länen när det gäller tillväxtfrågor. Särskilt gäller detta infrastruktur och högre utbildning och skulle sannolikt i första hand ha betydelse när det gäller att bryta ned de nationella målen på regional nivå. I detta som andra sammanhang är det också av värde att man tydligare redovisar hur en konstruktiv samverkan kan ske med självstyrelseorganen och de kommunala samverkansorganen.

Nuteks erfarenheter av samverkan med länsstyrelserna när det gäller administrativa frågor, särskilt när det gäller uppbyggnad och drift av datasystem, har lett till uppfattningen att den finns en betydande outnyttjad potential för konkret samverkan mellan länsstyrelserna. Inom NYPS-systemet gäller detta också samverkan med självstyrelseorganen och de kommunala samverkansorganen.

Nutek delar helt den redovisade ambitionen när det gäller tillväxtkapitalet och anser dessutom att förslaget är helt i enlighet med intentionerna bakom RTP. Det bör dock tydligare markeras att det dessutom är av största vikt att berörda myndigheter också redovisar effekter i form av syndikering med övrigt offentligt och privat kapital samt totaleffekt av aktiviteterna.

Länsstyrelserna bör överväga om inte ett antal ytterligare verksamheter med övervägande statliga inslag och av betydelse för det regionala tillväxtarbetet bör ingå. Här bör erinras om de nya Teknikbroarna, Industrifonden och dess regionala samarbetspartners samt ALMI.

Nutek har som bekant inlett diskussioner med några län om ett utvecklingsarbete inom området. Här hänvisas vidare till de RTP-modeller som redovisas i Nuteks årsrapport för RTP 2004.

Nutek vill i detta sammanhang erinra om tre aktiviteter som anmäls i budgetpropositionen för 2006, utgiftsområde 19.

1. Styrning av politikområdet från ett systemperspektiv.
2. Uppdrag till ett antal myndigheter att utveckla utvärderingsmodeller inom den regionala utvecklingspolitiken.
3. Regeringens utvecklingsarbete när det gäller uppföljning och effektutvärdering av den regionala utvecklingspolitiken.

Samtliga tre aktiviteter är enligt Nuteks uppfattning exempel på insatser som förutsätter en aktiv medverkan från länsstyrelserna.

I underlaget framförs uppfattningen att beslut om stöd till företagen bör föras från de nationella myndigheterna till länsstyrelserna. Regeringens nyligen fattade beslut om att föra över ansvaret för de regionala investeringsbidragen inom stödområde B samt sysselsättningsbidragen från länsstyrelserna till Nutek står i kontrast till detta synsätt. Nutek har för sin del ingenting att invända om detta beslut skulle ändras. Fördelarna med den tidigare rollfördelningen anser Nutek vara uppenbar och kan endast i begränsad omfattning ersättas med det remissförfarande som nu gäller.

När det gäller transportbidraget och stödet till Resurscentrum för kvinnor har Nutek framfört förslag i den riktning som länsstyrelserna nu aktualiserar.

Nutek näringspolitiska program genomförs oftast efter beslut av regeringen. Det är Nuteks ambition att beslut om stöd/motsvarande sker med direkt bistånd av de berörda länsstyrelserna. Här kan det dock ibland uppstå oklara situationer med länsstyrelsen som handläggare av företagsstöd och med självstyrelseorgan eller kommunala samverkansorgan som ansvariga för de regionala utvecklingsfrågorna. Denna fråga bör diskuteras ytterligare under det fortsatta samrådet. En huvudinriktning är samverkan med respektive partnerskap.

En konkret arena för samverkan mellan nationell och regional nivå är samverkansgruppen för länens kontaktpersoner inom RTP. Sedan ett par år har Nutek övertagit ansvaret för den gruppen från Näringsdepartementet. Nutek har lämnat öppet för respektive län att utöver ordinarie kontaktperson låta sig representeras av en ytterligare person. För att utveckla samverkan inom länet har i dialogen tagits upp frågan om att fördubbla representationen i gruppen så att länsstyrelsen alltid är representerad från alla län. I de län där det inte finns självstyrelseorgan eller kommunala samverkansorgan skall på motsvarande sätt företrädare för kommuner och landsting beredas plats.

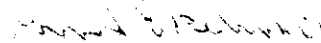
Nuteks arbetssätt innebär i praktiken att alla insatser sker i direkt kontakt med länsstyrelserna som sådana eller inom EU-systemet som förvaltningsmyndigheter och utbetalande myndigheter. Nutek har i anslutning till diskussionerna om den nya programperioden framfört förslag om att denna arbetsform skall fortsätta och utvecklas.

Beslut

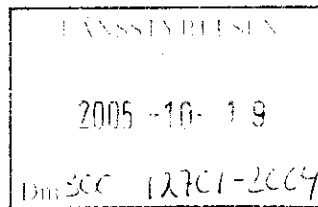
Beslut i detta ärende har fattats av överdirektören med avdelningschef Kurt Ekelund som föredragande.

Sune Halvarsson

Kurt Ekelund

2005-10-13

Dnr 12-35-05

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin
701 86 Örebro

Betr. Samordning för hållbar utveckling

(Dnr: 300-12701-2004)

Vi översänder härmed vår faktabok och projektbok i tre exemplar.

Myndigheten för Sveriges nätuniversitet har ett nationellt uppdrag att stödja och främja IT-stödd distansutbildning och ha ett studentperspektiv på dessa frågor. Myndigheten skall administrera och marknadsföra IT-stödd distansutbildning från de lärosäten som anmält kurser och program till myndigheten. Idag är i princip alla större lärosäten, 35 stycken av 39 med i Sveriges nätuniversitet.

Utvecklingen av IT-stödd distansutbildning med ett fåtal och ibland inga kursträffar innebär att människor kan kompetensutveckla sig utan att finnas på campusorter. Man kan läsa på högskolenivånivå från sin bostad och vara oberoende av tid, plats och rum i den optimala situationen och ha en stabil social samvaro med familj och vänner på hemmaplan. Dessutom minskar man miljöpåverkan genom mindre transporter och behov av studentbostäder mm.

Vi hoppas att de 35 lärosäten som ingår i Sveriges nätuniversitet själva har nämnt vad detta kan innebära för regional utveckling. Myndigheten själv har ingen utbildning mot studenter men däremot anordnar vi kurser och konferenser med mera för anställda inom högskolesektorn inom området IT-stödd distansutbildning. Myndigheten bedriver dessutom ett otal projekt inom området som redovisas i projekthandboken. Nationellt centrum för flexibelt lärande har ett motsvarande nationellt uppdrag men mot komvux och folkbildningen i Sverige.

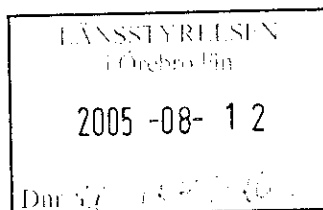
Titta gärna på vår hemsida www.netuniversity.se och kontakta våra informatörer info@netuniversity.se eller undertecknad.

Med vänlig hälsning

Håkan Larsson

Bilaga

Nyckeltal och Våra projekt 2002 – 2005.

DATUM	BETECKNING
2005 08 10	330-02427-2005
ERT DATUM	ER BETECKNING
2005-06-14	300-12701-2004

Länsstyrelsen i Örebro län
701 86 ÖREBRO
Länsstyrelsen i Västerbotten
901 86 Umeå

Remiss - samordning för hållbar regional utveckling

Länsstyrelsen i Örebro län och Länsstyrelsen i Västerbotten har remitterat det sk "länsstyrelseuppdraget" för bättre och tydligare samordning av statliga intressen i regional utveckling till Riksantikvarieämbetet (RAÄ) för yttrande senast den 15 augusti. Länsstyrelserna efterlyser myndighetens synpunkter och förslag på länsstyrelsernas samordnade roll utifrån myndighetens eget uppdrag.

Med utgångspunkt från den korta remisstiden och det faktum att remisstiden infaller mitt i myndigheternas semesterperiod har RAÄ tolkat remissen som att det endast är korta och principiellt allmänt hållna synpunkter som efterfrågas.

Inledning

Länsstyrelsernas kulturmiljöfunktioner har den senaste 10-års perioden fått delvis förändrade roller, breddade uppdrag och ett förändrat synsätt tillämpas i kulturmiljöarbetet. Det regionala kulturmiljöarbetet har stärkt sina roller och därmed också flyttat fram sin regionala position. Utvecklingen har gått från synen på kulturmiljön som något isolerat och skyddsvärt till ett kombinerat skydds-, resurs- och brukarperspektiv. I det regionala utvecklingsarbetet tillämpas särskilt resurs- och brukarperspektivet i diskussionerna kring platser attraktivitet och kulturmiljöernas betydelse som turist- och besöksmål.

I dag tar frågor kring regional identitet och attraktivitet sin utgångspunkt i kulturarv och kulturmiljöerna utgör en viktig del i den hållbara regionala utvecklingen. Kulturmiljöernas betydelse som t ex regionala turist- och besöksmål har överlag kommit att tillmätas stor betydelse för den hållbara utvecklingen. Kulturarvets demokratiska aspekter och frågor om mångfald och olika gruppers kulturarv är idag också en viktig del av det regionala kulturmiljöarbetet.

Länsstyrelsernas kulturmiljöenheter har - på de allra flesta håll - aktivt deltagit i det regionala utvecklingsarbetet. Detta syns - t ex i nyligen avslutade eller nu pågående processer - såsom arbetet med implementeringen av de regionala miljö kvalitetsmålen, de regionala utvecklingsprogrammen (RUP) och i de regionala tillväxtprogrammen (RTP). RAÄ anser att miljömålspropositionen och de aviserade uppdragen om en hushållningsstrategi (Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag 2004/2005:150) och implementeringen av EU:s landskapskonvention bör fungera som ”ett intellektuellt ramverk” för ett hållbart utvecklingsarbete.

För att bredda och vidareutveckla det regionala kulturmiljöarbetet ytterligare tror RAÄ - efter att bl a ha analyserat länsstyrelsernas deltagande i RTP-arbetet, studerat implementeringen av kulturmiljön i de regionala miljömålsarbetet samt genom erfarenheterna från pilotlänen i det nu pågående RUP-uppdraget – att länsstyrelsernas samordnade roll och tillsynsansvar för det regionala kulturmiljöarbetet skulle kunna stärkas ytterligare för ett hållbart regionalt utvecklingsarbete.

Helhetssyn på landskapet – en viktig gemensam plattform

RAÄ finner det angeläget att länsstyrelserna verkar för en helhetssyn på landskapets värden i den hållbara regionala utvecklingen. Med en helhetssyn skapas också en samsyn mellan olika sektorsintressen och - som vi tror - en bättre förståelse för människans förhållningssätt och brukande av landskapet. Utgångspunkterna i EU:s landskapskonvention har goda förutsättningar att kunna fungera som en sådan plattform.

Samverkan

Det finns ett generellt behov för länsstyrelserna att bredda sin tvärssektoriella samverkan både internt och externt. Samverkan bör också utökas i organiserad form med länets olika ansvariga kulturinstitutioner som t ex regionala samverkansorgan, kommunala självstyrelseorgan, landsting eller motsvarande. RAÄ finner denna samverkan angelägen för att stärka kulturmiljöarbetet i RTP- och RUP-processerna. RAÄ bedömer dock överlag den inomsektoriella samverkan mellan länsstyrelsen och läns museerna som mycket god.

RAÄ menar också att det finns en utvecklingspotential i en förnyad samverkan internt mellan kulturmiljö-, naturvårds-, jordbruks-, plan-, miljö- och de sociala funktionerna för en hållbar regional utveckling. RAÄ finner det särskilt angeläget att kulturmiljöfunktionen utvecklar

samverkan med miljö-, naturvårds-, plan och jordbruksfunktionerna. Här bedömer RAÄ att det finns stora samordningsvinster att göra. För samtliga sektorer kan en utökad samverkan ske vad gäller ekonomiska medel. RAÄ bedömer också att de olika sektorerna kan ge ”draghjälp” åt varandra i det hållbara regionala utvecklingsarbetet.

Planer och program

RAÄ anser att länsstyrelserna mer aktivt bör verka för framtagandet av eller bidra till en uppdatering av befintliga regionala kulturmiljöprogram så att dessa kan utvecklas och få en mer strategisk ansats med avstamp i länets kulturhistoriska profil.

För ett hållbart regionalt utvecklingsarbete anser RAÄ att aktuella regionala och lokala kulturmiljöprogram är en viktig bas för länets kulturmiljöarbete i de olika samhällsprocesserna – inte minst i RTP och RUP-processerna. RAÄ ser framtagandet av - eller förnyandet av befintliga kommunala kulturmiljöprogram - som viktigt för en tydligare implementering av kulturmiljöarbetet i den kommunala översiktsplaneringen. Genom en tydligare koppling mellan kulturmiljövården och översiktsplaneringen - men också genom en tydligare koppling mellan översiktsplanen och hållbar regional utveckling - skulle ”våra frågor” per automatik hitta in på den politiska arenan i samband med aktualitetsförklaringen av översiktsplanen under varje mandatperiod. RAÄ anser att länsstyrelsernas kulturmiljöfunktioner mer aktivt bör verka för ett sådant genomförande.

RAÄ och Statens kulturråd har givit läns museerna öronmärkta medel för framtagandet av strategiska museiplaner. Dessa syftar till att se till hur museiarbetet bättre ska kunna stärkas och integreras i samhällsplaneringen och därmed i hållbara regionala utvecklingsarbetet. RAÄ finner det viktigt att länsstyrelserna i kulturmiljöarbetet uppmärksammar museiplanerna och att de kan tillämpas som ett offensivt verktyg för att lyfta museiarbetet och kulturmiljövården i en hållbar regional utveckling. De strategiska museiplanerna bör också integreras i RTP- och RUP-arbetet.

RAÄ anser att länsstyrelsen kan förnya samverkan med länets kommuner t ex vad gäller en tydligare implementering av kulturmiljöarbetet i översiktsplaneringen. I samband med detta borde frågan om aktuella och förnyade kommunala kulturmiljöprogram tas upp samt deras koppling till översiktsplanen. Därtill bör den kommunala hanteringen av riksintressena diskuteras.

RAÄ ser det som viktigt att kulturmiljöprogrammen används som strategiska utvecklingsdokument för det lokala och regionala hållbara utvecklingsarbetet. Kulturmiljöprogrammen skulle också kunna fungera som en plattform för en breddad medborgar- och näringslivsdialog. RAÄ har under våren och inom ramen för RUP-uppdraget påbörjat ett metodutvecklingsarbete kring lokala och regionala kulturmiljöprogram för att se hur dessa kan göras mer strategiskt utvecklingsinriktade och tillämpas i lokala och regionala utvecklingsprocesser.

Medborgardialogen

RAÄ anser att det är centralt med en bred och väl utvecklad regional och lokal medborgardialog kring kulturmiljöarbetet.

Länsstyrelserna bör tillsammans med kommunerna verka för att finna goda former för en förnyad och breddad medborgardialog. RAÄ anser att demokratiska aspekter som en tydligt uttalad medborgardialog till stora delar saknas och måste lyftas fram i det hållbara regionala utvecklingsarbetet. Erfarenheterna från det rikstäckande projektet Agenda kulturarv borde tillvaratas i denna dialog. Flera förslag och idéer som tillkommit regionalt genom Agenda kulturarv har också varit viktiga ingångar för kulturmiljöarbetet i hållbar regional utveckling. Ett gott exempel på en sådan samverkan och dialog mellan länsstyrelse, länsmuseum, kommun, näringsliv och intresseföreningar är Marieholmsprojektet i Gnosjö kommun, Jönköpings län.

Näringslivsdialogen

RAÄ ser ett behov av en utvecklad dialog och samverkan med lokalt och regionalt näringsliv som nödvändigt för kulturmiljöarbetet i ett hållbart regionalt utvecklingsarbete. Kulturmiljöerna som turist- och besöksmål kan lyftas fram i denna samverkan men även synen på kulturmiljöerna som konkurrensmedel och som betydelse för företagsklimatet bör uppmärksammas.

Samverkan bör öka såväl med näringslivet som med dess intresseorganisationer. Erfarenheter visar att en bra dialog med näringslivets lokala och regionala intresseorganisationer kan vara en viktig länk för att lättare kunna nå de enskilda företagen och därmed också kunna få dem att uppmärksamma sitt eget kulturarv. Vi tror att det genom intresseorganisationerna skulle vara lättare att skapa kontakter och bygga upp ett långsiktigt förtroende mellan näringsliv och offentlig

sektor. För den offentliga sektorn gäller också att lära sig näringslivets "kodord" och utveckla en samverkan med dem som bygger på en ömsesidig förståelse för varandras frågor. Effektivare och snabbare rutiner för tvärsektoriell ärendeberedning kan vara en väg men också genom en bättre inomregional samverkan på kulturområdet.

Anslaget 28:26 Bidrag till kulturmiljövård

RAÄ:s och länsstyrelsernas främsta ekonomiska verktyg på kulturmiljöområdet för att bedriva ett effektivt kulturmiljöarbete är anslag 28:26 *Bidrag till kulturmiljövård*. För 2005 uppgår anslaget till ca 260 mnkr, varav RAÄ disponerar ca 250 mnkr som fördelas till länsstyrelserna efter årliga äskanden. Anslaget fördelas av RAÄ till främst länsstyrelserna som i sin tur ger bidrag till olika projekt och kulturmiljöer runt omkring i landet. Målet i regleringsbrevet för RAÄ är att anslaget ska åstadkomma *största möjliga effekt och nytta för kulturmiljön*.

Det är genom anslaget som RAÄ och länsstyrelserna kan bidra till att uppfylla de övergripande verksamhetsmålen för kulturmiljöarbetet. Bl a bidrar anslaget till kulturmiljövårdens medverkan i olika samhällsprocesser för ett hållbart utvecklingsarbete. T ex kan nämnas genomförandet av RTP, RUP, strukturfondsprogram och för uppfyllandet av miljömålen.

RAÄ har under innevarande år haft i uppdrag att till regeringen redovisa en kartläggning och fördelning av anslaget 28:26 för åren 2000-2004. Redovisningen har lämnats till Utbildnings- och kulturdepartementet den 1 augusti. I rapporten kan RAÄ – i dialog med länsstyrelserna - konstatera att en förändring av systemet och villkoren för användandet av Bidrag till kulturmiljövård är nödvändig om medlen ska göra största möjliga kulturmiljönytta. RAÄ har samtidigt föreslagit regeringen att få i uppdrag att se över den förordning som idag reglerar användandet av anslaget. Översynen syftar till att uppdatera förordningen och göra regelverket för hanteringen av anslaget mer anpassat till dagens kulturmiljö- och kulturarvsarbete.

RAÄ anser bl a utifrån den genomförda studien att länsstyrelserna kan vidareutveckla hur anslaget 28:26 mer aktivt kan användas för att stärka kulturmiljön och kulturarvet i det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet. Länsstyrelserna bör också vidareutveckla hur anslaget kan samverka med andra regionala anslag och även se hur samverkan med medel ur EG:s strukturfonder kan breddas. Av länsstyrelsernas redovisning till RAÄ - inför vår redovisning till regeringen - kan

konstateras att samverkan mellan Bidrag till kulturmiljövård och andra anslag är förhållandevis god - men mycket ojämnt fördelad mellan länen. RAÄ bedömer att en regional generell översyn kring samfinansiering med andra regionala medel således bör ske.

Riksintresseområden

Det finns drygt 1700 områden av riksintresse för kulturmiljövården som regleras i miljöbalken och som länsstyrelsen har ett uttalat tillsynsansvar för. RAÄ ser riksintresseområdena som en "slumrande resurs" för det hållbara regionala utvecklingsarbetet. RAÄ menar att riksintressena bättre kan integreras i en hållbar samhällsutveckling.

Riksintresseområdena ska visa på länets regionala identitet och kulturmiljöprofil. Hanteringen av dem bör ur den aspekten vara central för det regionala kulturmiljöarbetet - inte minst i arbetet med framtagandet/översynen av regionala och lokala kulturmiljöprogram. Kulturmiljöprogrammen i sin tur kan fungera som sk operativa delprogram i olika regionala utvecklingsprocesser som t ex RTP och RUP-arbetet. Länsstyrelsernas tillsyn över riksintressena ska också ha ett uttalat genomslag i kommunernas översiktsplanering. RAÄ menar att tillgodoseendet av kulturmiljövårdens riksintressen i översiktsplaneringen kan bli en resurs för en hållbar lokal och regional utveckling.

Behov av bättre central samordning

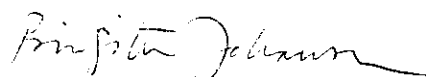
Avslutningsvis anser RAÄ att länsstyrelsen med sin samlade kompetens och sitt unika samordningsansvar av statliga intressen regionalt har alla förutsättningar för att lyckas i ett hållbart regionalt utvecklingsarbete. Det är viktigt att varje sektorsintresse tar sitt ansvar för hur man kan vara med och bidra till den hållbara regionala utvecklingen samt att det också finns en lyhördhet för att samverka - både centralt, regionalt och lokalt - för att nå det övergripande målet om en hållbar regional utveckling.

RAÄ kan konstatera att kulturmiljöarbetet kommit att spela en allt viktigare roll i det regionala utvecklingsarbetet. Runt omkring i landet har drivits framgångsrika projekt för bevarande, bruk och utveckling av kulturarvet. Vi kan konstatera att dess effekter för en hållbar regional utveckling kan vara svårt att se kortsiktigt. Satsningar på kulturmiljöer och kulturarvet är långsiktiga infrastrukturella satsningar för en hållbar utveckling.

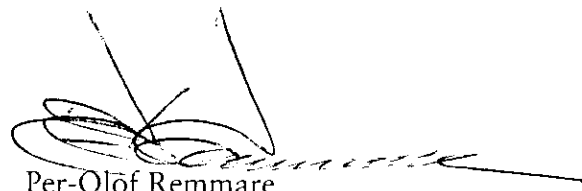
RAÄ har vidare under våren 2005 initierat en förnyad diskussion om roll- och ansvarsfördelning mellan kulturmiljövårdens regionala institutioner.

RAÄ har också i sin redovisning till regeringen, i dialog med länsstyrelserna, tydligt framfört behovet av ökade resurser till kulturmiljöarbetet såväl centralt som regionalt – bl a för att kunna uppnå målet med ett långsiktigt regionalt utvecklingsarbete.

Beslut i detta yttrande har fattats av avdelningschefen Birgitta Johansen efter föredragning av tf enhetschefen Per-Olof R Emmare.

Birgitta Johansen

Per-Olof R Emmare

Bilagor:

Bilaga 1. Kulturarv i tiden – angeläget, tillgängligt, användbart. Vision och strategi för RAÄ 2004-2006

Bilaga 2. Kulturavsturism – Strategi 2005-2007

Kopia:

Utbildnings- och kulturdepartementet

Statens kulturråd

Riksarkivet

Svenska Filminstitutet

Verket för näringslivsutveckling - NUTEK

Rikspolisstyrelsen

Polisenheten
Stig Jönsson
poliskommissarie
08-4019103

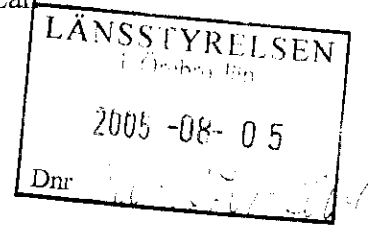
1 (1)

REMISSVAR

Datum
2005-08-03

Diariernr (åberopas vid korresp)
POL-035-2899/05

Länsstyrelsen i Örebro Län
Att. Karin Sundin

Samordning för hållbar regional utveckling

Regeringen har gett ett uppdrag till samtliga länsstyrelser att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. Länsstyrelserna i Örebro och Västerbottens län samordnar arbetet och har i en skrivelse redovisat huvuddragen av arbetet och önskar nu få synpunkter på detta.

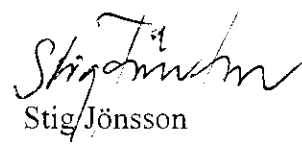
Rikspolisstyrelsen (RPS) har vid en genomläsning av rapporten konstaterat att det sammantaget finns ganska få konkreta förslag på hur arbetet skall kunna utvecklas och på sikt bli mera hållbart.

Det finns områden där RPS har uppmärksammat att länsstyrelserna är avvaktande i att hantera sin ansvarsroll. Här vill RPS särskilt peka på det samordnings/ledningsansvar som ankommer på länsstyrelserna i samband med större händelser i enlighet med *Lagen och förordningen om skydd mot olyckor* [2003:778; 2003:789], som ex. kan nämnas orkanen Gudrun som drabbade delar av södra Sverige i början av året. Här fanns möjlighet för länsstyrelserna i berörda län att på ett tidigt skede ta beslut om att ta över ansvaret för räddningsinsatsen. I de fall där länsstyrelserna kom att medverka i arbetet med orkanen Gudrun skedde detta endast i form av samverkan, vilket möjligen var tillfylles i några län men borde möjligen varit i form av övertagande i andra län.

För övrigt har Rikspolisstyrelsen inga synpunkter på skrivelsen.

RIKSPOLISSTYRELSEN

Maria Lönegård

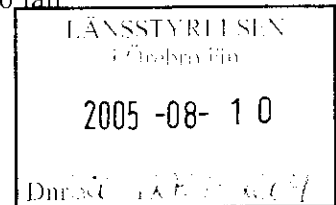

Stig Jönsson

Handläggare, direkttelefon
Lennart Larsson, 054 – 13 53 74
E-post
lennart.larsson@srv.se

Datum
2005-08-10
Ert datum
2005-06-10

Dossie/Diariernr
601-4260-2005
Er referens
300-12701-2004

Länsstyrelsen i Örebro län
Att: Karin Sundin
karin.sundin@t.lst.se

Samordning för hållbar regional utveckling

Räddningsverket har tagit del av den sammanställning som gjorts med anledning av regeringens uppdrag till länsstyrelserna gällande länsstyrelsernas samordningsroll och vi vill i ärendet anföra följande:

Räddningsverket ser mycket positivt på och som angeläget att länsstyrelsernas samordningsroll utvecklas och utökas. Vår uppfattning är att detta skapar goda förutsättningar för att i respektive län företräda staten på ett rationellt, samlat och tvärsektorielt sätt med utgångspunkt från helheten.

Räddningsverket bedömer att den centrala myndighetens roll bör vara att på olika sätt stödja länsstyrelserna t.ex. med övergripande inriktning och underlag, metodinriktning, kunskap etc. Inom Räddningsverkets intresse- och ansvarsområden gäller detta t.ex. inom lagstiftningar och politikområden så som Lagen om skydd mot olyckor, Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, Sevesolagen.

Det är viktigt att tydliggöra länsstyrelsernas roll som områdesansvariga med dess tillsynsroll varför tillsynsfunktionen tydligt skiljs från de rådgivande och samordnande rollerna.

Vi bedömer att samordningsrollen underlättas genom att länsstyrelsen utökar den interna samordningen för att förenkla centrala myndigheters ingång till andra verksamhetsområden som berörs. Ett exempel inom ramen för området skydd mot olyckor är att kunna öka samarbetet mellan t.ex. funktionerna för räddningstjänst och miljö- och hälsoskydd.

Det är angeläget att länsstyrelserna har tillräckliga personella resurser för att kunna säkerställa en effektiv samordningsroll. Detta gäller både vid planering, genomförande och uppföljning inom ett ansvarsområde. Idag ställer vi oss tveksamma till om denna kapacitet finns inom alla länsstyrelser inom området krishantering och beredskap.

Sammanfattningsvis och som ovan nämnts ser Räddningsverket mycket positivt på att länsstyrelsernas samordningsroll utvecklas och utökas och vi ser därför med intresse fram emot frågans fortsatta utveckling.

AVDELNINGEN FÖR STÖD TILL RÄDDNINGSSATSER

Håkan Axelsson

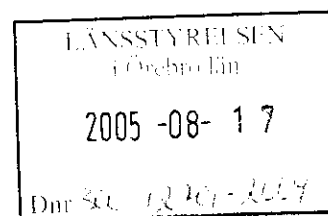
Håkan Axelsson

Kopia för kännedom inom SRV
ÖD, cVLS, cTA, cOFA

YTTRANDE

2005-08-15

dnr 292/04

Länsstyrelsen i Örebro län
Karin Sundin

Samordning för regional utveckling

Sametinget har bl.a. i yttrande över Landsbygdskommitténs betänkande (SOU 2005:36) skrivit följande:

”Kommittén föreslår att det är viktigt att programmet samverkar med och integreras i den regionala utvecklingsplanen (RUP). Sverige har idag ett nationellt ansvar för samerna vilket återspeglas bl.a. i EU:s olika sturkturfondsprogram. När ansvaret delegeras ner till regional nivå upplever Sametinget det svårare att få gehör för utvecklingen av den samiska regionen. Detta beror på flera orsaker. En är att det samiska kärnområdet splittras upp i tre län, vilket medför att de samiska regionerna inte har samma kraftcentra i form av utbildningsinstanser, FoU, små eller medelstora företag, industrier etc. som länen har. Det finns således inget samiskt ekonomiskt kapital att ”satsa i potten” vilket ses som en svaghet och en brist. I tillägg så uppstår konkurrensförhållanden vad gäller utveckling och bevarande. Till exempel så kan ekonomisk tillväxt i form av utökad turism i fjällområdet krocka med rennäringens behov av betesro etc.

För att ta Jämtlands tillväxtprogram för 2004-2007 som exempel så nämns samerna endast en gång i programmet och det är i SWOT-analysen där den samiska kulturen ses som en möjlighet. Om man uttrycker sig tillspetsat så har samerna *trots* regionala tillväxtavtal/-program lyckats skapa en plattform för utveckling, tack vare EU:s strukturfondsprogram. De regionala programmen måste ta samma hänsyn till den samiska regionens utveckling och bevarande som nuvarande strukturfondsprogram gör. Sametinget efterlyser därför en nationell strategi för hur den samiska regionen ska tillvaratas i de regionala programmen.”

Förutom en nationell strategi önskar Sametinget även att vi ses som en naturlig samarbetspartner som får möjlighet att delta i diskussioner och i länens programarbete på ett tidigt stadium. Idag upplever Sametinget att vi oftast kommer in väldigt sent i processen.

Cujuhus/adress

Adolf Hedinsvägen 58
S-981 33 GIRON/KIRUNA
e-mail: ragnhild.svonni@sametinget.se

Telefovdna/telefon

0980-780 30
Phone int: +46 980 780 30
org.nr 202100-4573

Faksa/telex

0980-780 31
Fax int: +46 980 780 31

Sametinget är idag en liten myndighet med små resurser men med ett stort geografiskt ansvarsområde. Sametinget önskar därför att en dialog sker med Länsstyrelserna gemensamt inom det samiska området om hur vi tillsammans kan hjälpas åt för att bättre lyfta fram de samiska frågorna i tillväxtprogrammen.

Yttrandet har beslutats av Sametingets stf kanslichef. Föredragande har varit handläggaren i näringsfrågor.

Inez Svonni Fjällström

Ragnhild Svonni

Cujuhus/adress

Adolf Hedinsvägen 58
S-981 33 GIRON/KIRUNA
e-mail: ragnhild.svonni@sametinget.se

Telefovdna/telefon

0980-780 30
Phone int: +46 980 780 30
org.nr 202100-4573

Faksa/telefax

0980-780 31
Fax int: +46 980 780 31

127-200-05
(Er beteckning 300-12701-2004)

2005-08-11

SIKA

LÄNSSTYRELSEN
i Örebro län

2005-08-12

Dnr 300-12701-2004

Länsstyrelsen i Örebro län
Att: Karin Sundin
Stortorget 22
701 86 ÖREBRO

Samordning för hållbar regional utveckling

Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA) har givits tillfälle att lämna synpunkter på hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör bedrivas. Våra synpunkter lämnas i form av korta kommentarer till innehållet under respektive rubrik i länsstyrelsernas sammanfattande PM.

För en utförligare redovisning av SIKAs syn på de problem som hänger samman med samordningen mellan myndigheter och sektorer hänvisar vi till SIKAs PM 2003-08-22 (Nationell samordning för regional utveckling. SIKAs bidrag till NUTEK:s samordningsuppdrag).¹

Länsstyrelsens samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

Av beskrivningen av länsstyrelsernas ansvar för den regionala utvecklingen framgår att uppgiften inrymmer flera typer av inbyggda motsättningar.

En sådan motsättning är att man samtidigt ska se till helheten och hävda olika sektorsintressen. En annan motsättning är att vad som är eftersträvansvärt om man ser till helheten på regional nivå inte överensstämmer med vad som är eftersträvansvärt om man ser till helheten på nationell nivå. Även intressena inom en och samma sektor kan skilja sig åt beroende på vilket administrativt/geografiskt perspektiv man utgår ifrån. Det är därför inte självklart vilka helhets- respektive sektorsperspektiv som länsstyrelserna företräder eller bör företräda.

En med dessa problem delvis sammanhängande motsättning, som under lång tid skapat osäkerhet om länsstyrelsens roll, gäller frågan om länsstyrelsen är en företrädare för staten i regionen eller för regionen i staten. Kanske ger bildandet av

¹ <http://www.sika-institute.se/databas/data/pm030822.pdf>

regionala och kommunala samverkansorgan förutsättningar att minska denna dubbeltydighet i länsstyrelsens funktion.

Det går antagligen inte att helt undvika att länsstyrelsens arbete även i fortsättningen måste innefatta uppgifter som är svårförenliga. För att öka länsstyrelseernas trovärdighet är det dock viktigt att försöka göra det så tydligt som möjligt i vems namn länsstyrelsen uppträder i olika sammanhang. Detta måste vara ett ansvar i första hand för regeringen. Samtidigt är det nu aktuella uppdraget naturligtvis ett utmärkt tillfälle att ge regeringen ett bra underlag för att förtydliga länsstyrelsens roll och uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken.

Regeringens uppdrag

SIKA kan konstatera att regeringens uppdrag i hög grad tar sikte på att få fram förslag om hur olika myndigheters uppgifter och ansvar kan preciseras och tydliggöras. Uppdraget kan alltså i mycket hög grad ses som ett initiativ för att komma till rätta med bl.a. de oklarheter som vi nyss pekat på.

Ett centralt inslag i ansträngningarna att ge länsstyrelseernas samordningsroll en tydligare innebörd bör enligt SIKAs mening vara att klart definiera vad som avses med samordning och skilja detta från aktiviteter som enbart syftar till utbyte av information (samverkan, samråd) men där det inte föreligger något tvång för t.ex. olika myndigheter att komma fram till en gemensam uppfattning eller ett gemensamt handlande.

SIKA förutsätter att det finns situationer i det regionala utvecklingsarbetet där en samordning mellan olika aktörer bör framtvingas. Samtidigt anser vi att det i sådana fall bör finnas ett öppet regelverk för hur besluten ska fattas och beredas. Så kallad förhandlingsplanering, där det sker en samordning utan offentlig insyn genom kompromisser mellan olika myndigheter och ibland också privata intressenter, bör enligt SIKAs mening i största möjliga utsträckning undvikas av såväl effektivitets- som demokratiskäl.

Sektorisering kräver samordning

SIKA har inga invändningar i sak mot den beskrivning som görs men anser att perspektivet är något ensidigt och inriktat på att analysen ska landa i att det behövs omfattande samordningsinsatser på regional nivå. Det finns en uppenbar risk att länsstyrelseerna här frestas att uppträda på ett förutsägbart sätt som den regionala samordningens särskilda särintresse.

Eftersom det hänvisas till Statskontorets rapport (2005:3) om sektorisering inom offentlig förvaltning skulle det exempelvis kunna finnas skäl att nämna att Statskontoret funnit att klagomålen på sektorisering och s.k. "stuprörspolitik" från bl.a. regional nivå inte alltid är särskilt väl underbyggda av fakta. Istället verkar det i många fall mera handla om vilka intressen som ska bestämma dagordningen och ha tolkningsföreträde när olika intressen kommer i konflikt med varandra.

Den regionala utvecklingspolitiken bygger i hög grad på ekonomiska och ekonomisk-geografiska teorier om att den regionala nivån kan antas få en växande betydelse för ekonomisk tillväxt. Det är självfallet rimligt att referera till dessa teorier som bakgrund för länsstyrelsernas överväganden. Samtidigt finns det dock lika väletablerade teorier inom bl.a. institutionell ekonomi och statsvetenskap som har lyft fram de problem som kan vara förknippade med en myndighetsstruktur med en stark regional nivå. Enligt dessa teorier riskerar en sådan myndighetsstruktur att ge upphov till effektivitetsförluster genom att det uppstår en förhandlingskultur som i särskilt hög grad gynnar särintressen på bekostnad av allmänintresset. En aktuell översikt över denna forskningstradition finns bl.a. i den nyligen framlagda Regelutredningen (SOU 2005:4). Både för balansens skull, och för att få underlag för förslag som tar sikte på att undvika de fällor som kan ligga i vissa former av ökad regional samordning, borde länsstyrelserna kunna referera även till dessa forskningsinriktningar.

SIKA vill slutligen peka på att det finns andra instrument för att säkerställa att en sektor anpassar sig till övriga delar av samhället än att försöka åstadkomma konsensus i olika byråkratier. Vi menar t.ex. att transportpolitiken hittills i hög grad har byggts upp av sådana andra samordningsmekanismer. I detta ligger också att det finns andra intressanta samordningsnivåer än nationen och regionen. I transportsammanhang är såväl EU-nivån som kopplingen till de globala nätverken självklart viktig. Mindre uppmärksammat är kanske att transportpolitiken därtill i hög grad är inriktad på att utveckla sådana planerings- och styrinstrument att den slutliga samordningen mellan olika samhällsintressen ska kunna ske på hushålls- och företagsnivå. Detta är på sitt sätt den ultimata sektorssamordningen eftersom samhällssektorerna i hög grad smälter samman till en odelbar helhet för det enskilda hushållet eller företaget.

Länsstyrelsens samordningsroll

SIKA kan förstå att det utifrån länsstyrelsernas perspektiv kan vara ett problem att myndigheter som är betydelsefulla för det regionala utvecklingsarbetet inte har regional representation. Det intressanta i sammanhanget är emellertid om det också är ett problem för samhället i stort och för medborgarna. Enligt SIKAs mening är det den sistnämnda frågan som måste prövas av länsstyrelserna innan man kan föreslå några förändringar i olika myndigheters organisation.

SIKA kan däremot helt instämma i att alla berörda myndigheter bör ha samma tydliga instruktioner om samordning av insatser i det regionala utvecklingsarbetet. Detta bör dock, beroende på vad som bedöms vara mest ändamålsenligt, kunna innebära såväl att instruktioner skärps som att de helt slopas eller ersätts med instruktioner om informationsutbyte istället för samordning. För att en instruktion om samordning ska vara tydlig bör det också, enligt SIKAs mening, framgå vilken myndighet som slutligt beslutar om samordning och vilken(a) myndighet(er) som slutligen ska underordna sig samordningsbeslutet.

Regional utvecklingspolitik

Avsnittet återger de beskrivningar av den regionala utvecklingspolitiken som återfinns i regeringens proposition *En hållbar politik för tillväxt och växtkraft i hela landet* (Prop. 2001/02:4). Det är svårt att se att dessa mycket allmänt hållna formuleringar kan ge någon konkret vägledning för länsstyrelsernas och andras arbete inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken.

Det är därför SIKA:s förhoppning att länsstyrelserna i avrapporteringen av sitt uppdrag kommer att gå mera på djupet i en analys av de konflikter och svårigheter som regional utveckling innebär. En enligt SIKA:s mening utmärkt vägledning för ett mera analytiskt angreppssätt på den regionala utvecklingspolitikens utmaningar har nyligen redovisats i ITPS rapport A2005:011.²

Samordning för hållbar utveckling

Av det som sägs under denna rubrik finner SIKA endast anledning att understryka att Regeringskansliet har en central roll att motverka problem som beror på sektoriseringen. Man skulle nog till och med kunna sträcka sig så långt som till att säga att de samordningsproblem som yttrar sig på regional nivå till stor del bottnar i en oförmåga att på central nivå formulera och genomdriva en för alla samhällssektorer konsistent och sammanhängande politik.

Samordning för medborgarnas och företagens skull

SIKA delar naturligtvis synen att den samordning som sker ska vara till nytta för medborgarna och företagen och inte ett självändamål för sektorsmyndigheterna. Uppgiften att underlätta för företag och enskilda att orientera sig i förvaltningen är viktig och det måste väl vara varje myndighets uppgift att bidra till den. Vi föreställer oss att länsstyrelserna med sina vidsträckta uppgifter och stora överblick redan idag har goda förutsättningar i detta avseende.

Enligt SIKA:s mening måste strävan ändå vara att hela statsförvaltningen ska vara öppen och erbjuda många kontaktytor för företag och enskilda. Vi är därför inte övertygade om att man bör försöka styra kontakterna så att länsstyrelsen blir en huvudingång till hela statsförvaltningen.

Slutsatser och förslag

Slutsatserna om möjligheter och hinder för samordning beror i hög grad av vilken innebörd man ger begreppet samordning.

² Bjarne Lindström: Regionalpolitiken som tillväxtpolitik. Retorik och substans i den regionala utvecklingspolitiken

SIKA har inte den överblick som krävs för att göra en generell bedömning av vilka möjligheter och hinder det finns för sektorssamordning. Den arbetsgrupp som SIKA medverkade i inom ramen för det s.k. sektorssamordningsuppdraget kom dock fram till att det knappast finns några formella hinder för en väl fungerande samverkan mellan transportplaneringen och den regionala utvecklingsplaneringen. Detta utesluter naturligtvis inte att det finns många sätt att i andra avseenden förbättra och utveckla den samverkan som redan finns.

Det är vår bedömning att olika samhällssektorer i allmänhet är väl informerade om varandras verksamhet. Däremot anser vi att det är uppenbart att politiken inom olika sektorsområden delvis strävar åt olika håll. Vi tror inte att dessa skillnader mellan olika sektorer är oavsiktliga utan att de bottnar i skilda perspektiv på samhällsutvecklingen och att målen medvetet prioriteras olika. Vi har därför svårt att se att en ökad samordning på myndighetsnivå kan vara ett lämpligt sätt att möta detta problem. Prioriteringen mellan olika samhällsintressen måste vara en uppgift för ansvariga politiska organ.

SIKA anser bl.a. mot denna bakgrund att det är angeläget att olika förhållningssätt till samordningsproblematiken studeras ytterligare. Vi har i det sammanhanget pekat på att den nuvarande formella transportpolitiken i hög grad är utformad för att svara mot krav på en öppet redovisad avvägning mellan olika samhällssektorer och intressen. Vi menar att en sådan formaliserad och öppen avvägning i många fall kan vara ett bättre alternativ än de mer slutna och informella avvägningmekanismer som vi uppfattar att den regionala utvecklingsplaneringen i hög grad bygger på.

Vi är likväl övertygade om att länsstyrelserna fortsatt kommer att ha viktiga samordningsuppgifter, bl.a. i den regionala utvecklingsplaneringen. Även i länsstyrelsernas verksamhet bör det dock stå helt klart vad samordning innebär. Det kan kanske få betyda olika saker i olika sammanhang men enligt SIKA:s mening måste det genom t.ex. länsstyrelsens och övriga berörda myndigheters instruktioner klargöras i varje enskilt fall vad som avses. Om innebörden är otydlig kan samordning bli en tidsödande och ineffektiv process där olika aktörer försöker maximera sitt inflytande och minimera sitt ansvar.

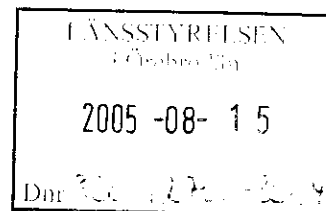
Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Kjell Dahlström efter föredragning av Anders Wärmark.

Kjell Dahlström

Länsstyrelsen i Örebro län

Karin Sundin
701 86 ÖREBRO

Synpunkter på Samordning för hållbar regional utveckling

Sjöfartsverket har beretts tillfälle att lämna synpunkter på ett regeringsuppdrag hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras.

I regleringsbrevet för budgetåret 2005 uppdras åt Sjöfartsverket att vara en samverkanspart i de regionala tillväxtprogrammen genom att bidra med analys-, metod- och kompetensstöd inom sitt ansvars- och kompetensområde. Verket skall vidare bistå NUTEK med underlag för uppföljning av de regionala tillväxtprogrammen.

För det transportpolitiska delmålet - En positiv regional utveckling - anger regeringen att tillgängligheten för medborgare och näringsliv mellan regionerna och omvärlden successivt skall förbättras. Återrapportering skall ske i sjöfartsverkets sektorrapport där bl. a. skall redovisas indikatorer på utvecklingen exempelvis gällande transporttid och transportkostnader.

Sjöfartsverket fick i mars 2002 regeringens uppdrag att lämna underlag till Vägverkets, Banverkets och länens infrastrukturplanering för perioden 2004-2005. I september 2002 redovisade Sjöfartsverket sitt planeringsunderlag innehållande uppgifter om planerade investeringar i farleder och hamnar samt prognoser över utvecklingen på längre sikt.

Länsstyrelsen eller de regionala självstyrelseorganen har ansvar för att upprätta länsplaner för den regionala transportinfrastrukturen. I denna planering sker samverkan med bl.a. trafikverken däribland Sjöfartsverket.

I länsplanen ingår bl.a. statsbidragsberättigade investeringar i bl.a. terminaler, kajanläggningar och fartyg för regional kollektiv persontrafik eller person- och godstrafik som tillgodoser ett allmänt kommunikations-

Datum
2005-08-

Vår beteckning
0406-05-02122

behov. Sjöfartsverket skall i samråd med länsstyrelse eller regionalt självstyrelseorgan pröva ansökningar om bidrag till sådana investeringar.

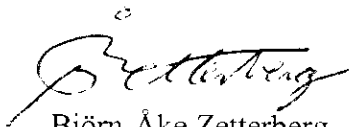
Då det gäller den fysiska planeringen enligt miljöbalken och plan- och bygglagen har länsstyrelserna ett ansvar för att de samlade statliga anspråken tillgodoses.

De ovan redovisade arbetsuppgifterna är i huvudsak de som Sjöfartsverket kan tänka sig faller inom ramen för hållbar regional utveckling. Avgränsning mellan olika delar är inte alltid självklar. Sjöfartsverket upplever t.ex. oklarheter om definitionen av det regionala tillväxtkapitalet i de regionala tillväxtprogrammen visavi investeringsvolymerna i länsplanerna för den regionala transportinfrastrukturen.

Sammantaget ser Sjöfartsverket länsstyrelsernas roll som kanske i första hand mer som att vara en kvalificerad samverkanspart än att samordna annan statlig verksamhet däribland Sjöfartsverkets.

Lars Vieweg

Björn-Åke Zetterberg

Kopia:
Maria Gelin

Karin Sundin
Länsstyrelsen i Örebro län
701 86 Örebro

2005-06-21

Dnr 08-2005:1834

Yttrande över promemorian Samordning för hållbar regional utveckling

Dnr 300-12701-2004

Skolverket har tagit del av promemorian Samordning för hållbar regional utveckling. Skolverket avstår dock från att lämna synpunkter eftersom verket inte bedriver något utvecklingsarbete på regional nivå. Skolverkets primära uppdrag är att granska verksamheten i barnomsorg och skola.

Myndigheten för skolutveckling har nationellt ansvar för att stödja kommuner och andra huvudmän i deras utveckling av verksamheten inom barnomsorg och skola.

På Skolverkets vägnar

Lage Åström
Skolråd

Sundin, Karin

500-1270-2009

Från: Birgitta.Hederstedt@socialstyrelsen.se

Skickat: den 23 juni 2005 10:56

Till: Sundin, Karin

Ämne: Samordning för regional utveckling (Vårt dnr 60-6063/2005)

Socialstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig över hur vi ser på länsstyrelsens samordningsroll.

Socialstyrelsen ser positivt på den inriktning som utredningen valt kring samordning för hållbar utveckling, men har i övrigt inget ytterligare att tillföra.

Vänliga hälsningar
Birgitta Hederstedt

Birgitta Hederstedt
Planeringsdirektör
Socialstyrelsen
106 30 Stockholm
Tel. 08-555 533 21

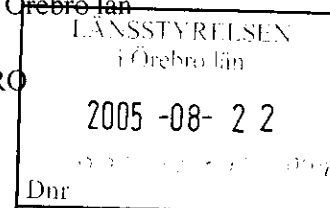

GENERALDIREKTÖREN

2005-08-19

Dnr 59-05-0432

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22
701 86 ÖREBRO

Remissyttrande

Samordning för hållbar regional utveckling

Länsstyrelserna i Örebro och Västerbottens län har efterfrågat synpunkter från Statens folkhälsoinstitut om länsstyrelsens roll och hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet skall bedrivas.

FHI har enligt regleringsbrevet inom verksamhetsområdet Samordnat folkhälsoarbete som uppgifter att

- följa upp och utvärdera arbetet med att nå Mål för folkhälsan, den sociala dimensionen i hållbar utveckling
- utveckla kunskapsstöd, metodstöd och strategiskt stöd till det lokala och regionala folkhälsoarbetet.

Dessa två uppgifter har en nära koppling till det regionala arbetet med den sociala dimensionen i hållbar utveckling inom t ex. RUP.

Nedan redovisar FHI sin syn på

- den regionala rollen avseende arbetet med social hållbarhet så som den uttrycks i Mål för folkhälsan
- rollen som utvecklingsaktör i regionala utvecklingsprogram (RUP) med fokus på social hållbarhet
- länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet.

STATENS FOLKHÄLSOINSTITUT

Postadress
103 52 STOCKHOLM
Besöksadress
Olof Palmes gata 17

Telefon
Direkt 08-566 135 01
Växel 08-566 135 00

Telefax
08-566 135 05

E-post
gunnar.agren@fhi.se
Internet
www.fhi.se

Länsstyrelsernas arbete knyter an till många målområden i Mål för folkhälsan

Under år 2005 har FHI besökt åtta länsstyrelser. Syftet var att diskutera sambandet mellan länsstyrelsernas verksamhet och målområdena i Mål för folkhälsan. En viktig slutsats av de diskussioner som fördes vid besöken var att många av länsstyrelsens uppgifter har folkhälsokoppling, betydligt fler än vad både FHI och länsstyrelserna initialt insåg. En orsak kan vara att "etiketten" folkhälsa vanligtvis inte används inom länsstyrelserna.

Följande slutsats kan dras efter besöken. Länsstyrelsen har en viktig roll i folkhälsopolitiken genom sin funktion i den regionala utvecklingsplaneringen (RUP) och genom många andra arbetsuppgifter som på olika sätt anknyter till målområdena i Mål för folkhälsan. Det gäller samtliga målområden utom målområde 6 som framförallt berör hälso- och sjukvården. Sambandet mellan länsstyrelsernas verksamhet och folkhälsans målområden beskrivs mer detaljerat i bilaga 1.

FHI:s syn på länsstyrelsernas roll generellt i arbetet med social hållbarhet¹

FHI anser att miljömålsarbetet på regional nivå är en utmärkt förebild för hur arbetet med regionala folkhälsomål skulle kunna bedrivas. Givet att den modellen följs blir följande uppgifter aktuella att genomföra på regional nivå

- att ta fram regionala folkhälsomål,

¹ En *socialt hållbar* utveckling rymmer dels materiell välfärd, som t.ex. bostad, mat, kläder mm. och stabila välfärdssystem för alla medborgare, dels immateriell välfärd, det vill säga hälsa, trygghet, möjligheter till utbildning och arbete, tillgång till kultur, information och delaktighet i samhällsutvecklingen, oavsett kön, ålder, etnisk eller annan social tillhörighet (Naturvårdsverket, 2002, Det nya tillväxtarbetet, rapport 5263). Målområde 1-5 handlar om de förutsättningar som samhället skapar för medborgarna dels i form av materiell välfärd, som basala behov av t.ex. bostad, mat, kläder mm. och stabila välfärdssystem för alla, dels immateriell välfärd, det vill säga hälsa, trygghet, möjligheter till utbildning och arbete, tillgång till kultur, information och delaktighet i samhällsutvecklingen, oavsett kön, etnisk eller annan social tillhörighet. Målområde 6 handlar om sjukvården och 7-11 handlar huvudsakligen om sunda levnadsvanor och hur individen med stöd av samhället kan främja den egna hälsan, något som också är ett viktigt inslag i en hållbar utveckling.

- att föra ut den nationella folkhälsopolitiken i länet t ex genom att i samverkan med kommuner, landsting och andra berörda aktörer sammanställa planer för hur de regionala målen ska nås och vem som ska göra vad,
- att följa upp de regionala målen och folkhälsoarbetet i länet,
- att rapportera hur folkhälsopolitiken och folkhälsoarbetet utvecklas i länet.

Vilken roll länsstyrelserna exakt bör ha beror på vilka roller övriga regionala parter har eller kommer att ha i framtiden. Några motiv som talar för att länsstyrelserna bör ha ett generellt samordningsansvar för de ovan angivna uppgifterna är:

- Länsstyrelserna har under flera år haft ansvar för miljödimensionen i hållbar utveckling, att ta fram regionala miljömål, planer för hur de ska uppnås och att följa upp målen. Arbetet har varit framgångsrikt. De erfarenheter som länsstyrelserna har fått genom att driva miljömålsarbetet kan bidra till ökad effektivitet då en liknande process ska genomföras med Mål för folkhälsan.
- Det är fördelaktigt om det finns en aktör på regional nivå som har samordningsansvar för alla tre dimensionerna i hållbar utveckling. Helhetssyn behövs eftersom det många gånger kan uppstå målkonflikter mellan de tre dimensionerna. Länsstyrelserna är idag den enda statliga myndighet som har ett samordningsansvar för hållbar regional utveckling.
- Om länsstyrelserna ska samordna de centrala myndigheters insatser när det gäller den sociala dimensionen i hållbar utveckling, behöver länsstyrelsens personal ha en god överblick över situationen i länet, hälsoläget, pågående insatser bland olika aktörer och trender i utvecklingen. Det kan länsstyrelserna få genom att arbeta med Mål för folkhälsan på samma sätt som länsstyrelserna arbetar med miljömålen (kompetensmässiga förutsättningar).

FHI:s syn på rollen som regional utvecklingsaktör i RUP, sociala dimensionen

Regeringen har lagt fast att det finns utrymme för två regionala utvecklingsaktörer, den statliga (länsstyrelser) och kommunala samverkansorgan.

FHI har i avrapporteringen av ett regeringsuppdrag (N2004/2763RUT; N2002/2055/RUT) gjort en redovisning rörande Folkhälsa och regionala utvecklingsprogram (RUP). I denna ger FHI bl. a. sin syn på vad som lämpligen kan ingå i rollen som regional utvecklingsaktör då social hållbarhet ska beaktas. Se figur 1.

- Fas 1. Analysera regionens förutsättningar, styrkor och svagheter med utgångspunkt från Mål för folkhälsan och relevanta bestämningsfaktorer. I vissa regioner kan alkoholkonsumtionen vara en bestämningsfaktor av särskilt stor betydelse och i andra regioner kanske arbetslösheten står först på dagordningen. Fas 1 syftar till att identifiera områden som ska åtgärdas med hjälp av de regionala utvecklingsprogrammen.

Centralt myndighetsstöd i fas 1: Bistå med fakta och data som behövs för analysen, förutom länsstyrelsernas egna data samt de data som respektive landsting tillhandahåller. Dessutom finns FHI:s kommunala basfakta (KBF) som ger möjlighet att jämföra kommunernas och länets data med riksgenomsnittet.

- Fas 2. RUP-framtagningsprocessen – forma idéskisser/projektförslag/program och testa om de bidrar till social hållbarhet genom att göra hälsokonsekvensbedömningar. En mall för detta finns på FHI:s hemsida www.fhi.se. Motsvarigheten på miljösidan skulle kunna vara en enkel strategisk miljöbedömning (SMB) eller en checklista med frågor om miljökonsekvenser.

Centralt myndighetsstöd i fas 2: Kunskapsstöd för att identifiera bra lösningar på de problem som ska lösas eller mål som ska nås med RUP. Metodstöd för att konsekvensbedöma föreslagna projekt mm. Kunskapsstöd under genomförande-processen. Eventuellt ta beslut om ekonomiskt stöd.

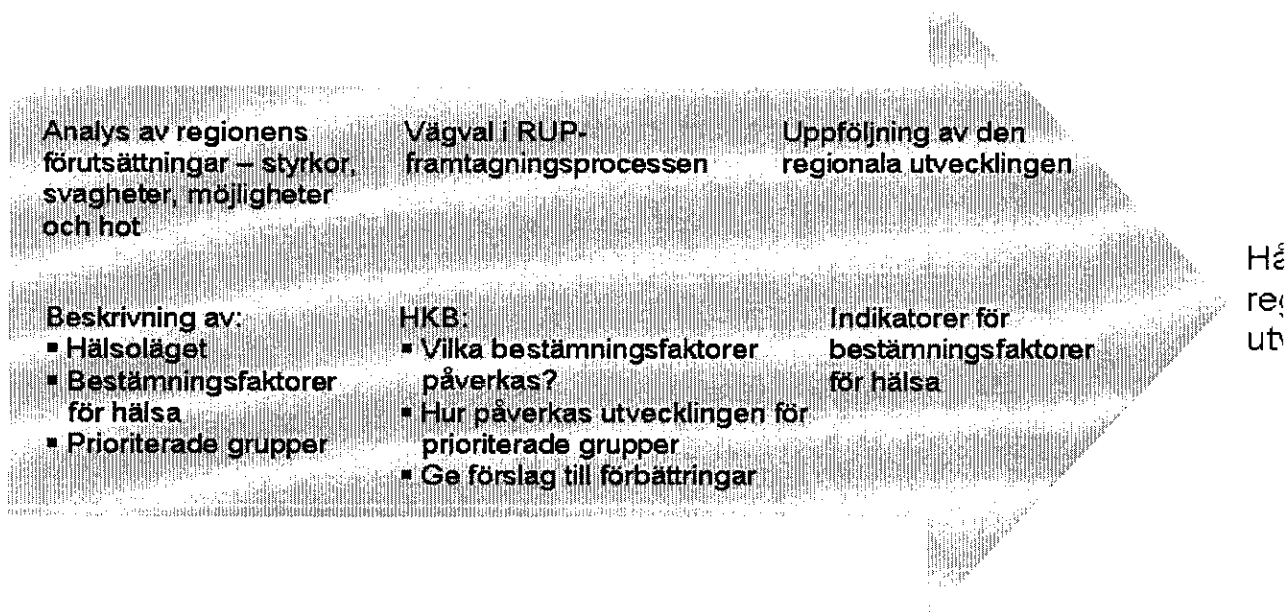

- Fas 3. Följa upp den regionala utvecklingen och om möjligt utvärdera hur de olika delarna/projekten i ett utvecklingsprogram har bidragit till att påverka folkhälsans bestämningsfaktorer, t.ex. ökad sysselsättning och minskad alkoholkonsumtion. Sätta igång nya aktiviteter eller modifiera pågående aktiviteter som en följd av utvärderingsresultatet.

Centralt myndighetsstöd i fas 3: Bistå med data och utvärderingsstöd.

Givet att RUP-processen läggs upp enligt ovan blir länsstyrelsens roll att samordna myndighetsstödet i respektive fas.

Folkhälsoperspektivet i RUP-framtagningsprocessen

Figur 1. Metoder som ger folkhälsoperspektiv i olika faser av RUP-framtagningsprocessen.

Länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet

Eftersom syftet med RUP är hållbar utveckling kan det vara lämpligt att se på länsstyrelsernas samordningsuppdrag med utgångspunkt från de tre hållbarhetsdimensionerna. FHI:s synpunkter avgränsas här till samordning av myndighetsarbete som rör den sociala hållbarheten som den uttrycks i Mål för folkhälsan.

Ett komplext samordningsuppdrag

Länsstyrelsernas samordning av myndigheternas insatser enbart inom den sociala dimensionen är en mycket komplex uppgift. FHI har i sitt arbete med den första folkhälsopolitiska rapporten konstaterat att

- närmare 50 nationella myndigheter har ansvar för verksamheter som har betydelse för Mål för folkhälsan
- antalet politikområden som dessa myndigheter är verksamma inom är närmare 30 till antalet
- det är ofta flera myndigheter med verksamheter inom olika politikområden som tillsammans ska bidra med insatser för att nå ett visst folkhälsomål (påverka en viss bestämningsfaktor för hälsan) och stödja det regionala arbetet. Ett exempel är bestämningsfaktorn *antal skadade i olika miljöer* i målområde 5. För att få överblick över vilka insatser som pågår i det centrala myndighetsarbetet enbart för denna bestämningsfaktor, behöver länsstyrelserna ha kontakt med fem myndigheter verksamma inom fem olika politikområden.

Förslag från FHI

För att underlätta och förenkla länsstyrelsernas arbete med att samordna de statliga myndigheternas insatser i RUP (den sociala dimensionen) föreslår FHI följande. Förslagen rör i första hand kompetensmässiga och organisatoriska faktorer vilket särskilt efterfrågades i regeringens uppdrag till länsstyrelserna (Fi2004/1512).

- *Länsstyrelserna bör ges möjlighet att bygga upp kompetensmässiga förutsättningar inom den sociala dimensionen på samma sätt som skett i arbetet med miljömålen. Det kan ske genom att länsstyrelserna får i uppdrag av regeringen att arbeta med Mål för*

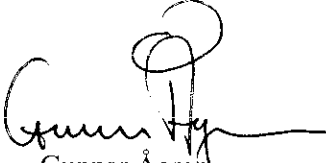
folkhälsan på motsvarande sätt som miljömålen. Uppgiften kräver samverkan bl.a. mellan landsting och länsstyrelse vilket kan bidra till ett ömsesidigt kompetensutbyte mellan dessa organisationer.

- *Länsstyrelserna bör få underlag från central nivå som ger överblick över myndigheternas insatser.* Ett sådant underlag kommer att finnas i den folkhälsopolitiska rapporten som tas fram av FHI. Av den framgår bl. a vilka insatser myndigheterna har vidtagit inom olika målområden i Mål för folkhälsan och rekommendationer om framtida åtgärder. För närvarande har 17 olika myndigheter lämnat underlag. Inriktningen är att kretsen av myndigheter som redovisar sina insatser inom folkhälsoområdet ska utvidgas. Ett motsvarande underlag finns för den miljömässiga dimensionen i Miljömålsrådets fördjupade utvärdering av miljömålen.
- *Ökat regionalt stöd från centrala myndigheter.* Ett generellt ökat stöd från centrala myndigheter behövs i arbetet med RUP för hållbar utveckling. I vissa fall kan regeringen behöva tydliggöra den rollen i myndigheternas uppdrag. FHI:s stödjande roll när det gäller implementeringen av folkhälsopolitiken bör anges i institutets instruktion som en fjärde huvuduppgift vid sidan om uppföljning, kunskapsförmedling och tillsyn. Den stödjande rollen bör institutet ha i förhållande till både myndigheter, landsting, länsstyrelser och kommuner.
- *Ökad samordning mellan centrala myndigheter.* I den kommande folkhälsopolitiska rapporten anser FHI att behovet av ett samordnat agerande från statliga myndigheter bör beaktas i regleringsbrev och uppdrag från regeringen till myndigheterna. Motivet är att det enligt lokala och regionala företrädare finns en kortsiktighet och brist på samråd och koordination av olika statliga insatser (vertikala ledet). Det gäller exempelvis ekonomiskt stöd till vissa verksamheter. Man betonar också vikten av att olika myndigheter agerar mer samordnat med avseende på insatser som rör lokal/regional nivå.
- *Samverkan centralt och regionalt för att stödja utvärderingen av insatser i RUP.* Utvärdering av olika lokala och regionala insatser t.ex. RUP bör i högre utsträckning

finansieras och genomförs i samverkan mellan central nivå och regional/lokal nivå samt tillsammans med universitet och högskolor. Därmed får alla aktörer som bidragit i utvecklingsprogrammen ta del av den lärande process som en utvärdering innebär.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Gunnar Ågren. I beslutet har även deltagit avdelningschef Ylva Arnhof, utredare Gudrun Eriksson och utredare Elisabet Aldenberg. Föredragande har varit Anita Linell.

Gunnar Ågren

Anita Linell

Myndighetsuppgifter

Handläggare, direkttelefon/Our reference, telephone

Lars Arell, 08-545 21 512

YTTRANDE

Vårt datum/Our date

2005-08-15

Ert datum/Your date

2005-06-10

Vår beteckning/Our reference

01-867/2005

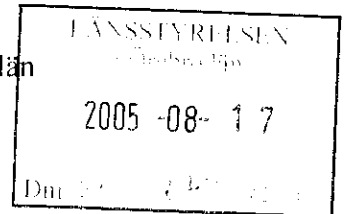
Ert beteckning/Your reference

300-12701-2004

1(2)

Länsstyrelsen i Örebro län
Attn: Karin Sundin

701 86 ÖREBRO

Samordning för hållbar regional utveckling

Sveriges geologisk undersökning (SGU) har genom remiss den 10 juni år 2005 erhållit rubricerat ärende för yttrande. Med anledning härav får SGU framföra följande.

SGU är central förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering. SGU har till uppgift att tillhandahålla geologisk information inom områdena miljö och hälsa, fysisk planering, hushållning och försörjning med naturresurser, jord och skogsbruk samt totalförsvaret. SGU skall verka för ett ekologiskt och ekonomiskt balanserat utnyttjande av landets mineralresurser. SGU avvecklar och miljösäkrar statens civila anläggningar för beredskapslagring av olja. SGU ansvarar för frågor i anslutning till miljö kvalitetsmålet "Grundvatten av god kvalitet" och delmålet om naturgrus användning i anslutning till miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö".

För SGU som saknar egen regional organisation, är länsstyrelsens förmåga att förmedla geologisk information av stor betydelse. Internet och de möjligheter det ger att söka information oberoende av geografiska avstånd gör dock att allt fler användare kommer att kunna få del av SGUs information via nätet. Ambition från länsstyrelsernas sida att bli den enda källan till information från staten gentemot kommuner och enskilda är således överspelad.

En uppgift som blir allt viktigare för SGU och där länsstyrelsen har en central roll, är att bedöma behoven av geologisk information och att göra avvägningen mellan ekologi och ekonomi vid utnyttjandet av landets mineralresurser. Synen på t.ex. en gruvetablering varierar starkt mellan olika landsändar och för SGU är det värdefullt om regionala uppfattningar från organisationer och kommuner kan kanaliseras eller samordnas via länsstyrelsen.

SGUs uppfattning är att länsstyrelsen kan göra större nytta som samordnare av de statliga insatserna för hållbar regional utveckling genom att tydligt formulera regionens prioriteringar och presentera dessa för SGU och andra centrala myndigheter, än genom att försöka samla all information och målgruppsanpassa den inom regionen.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad verksjurist.

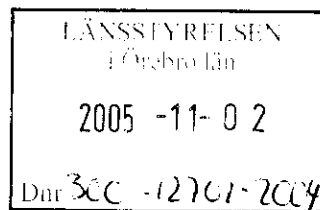
I ärendets handläggning har deltagit enhetscheferna L Björk och A Åberg, utredare L Arell samt laborator C-M Backman (föredragande).

Hans-Göran Jansson

Carl-Magnus Backman

Direktör Ulf Johansson
Avdelningen för Tillväxt och Samhällsbyggnad
Tfn direkt 08 452 78 27
Mobil 0703 19 78 27

Karin Sundin
Huvudsekreterare i länsstyrelsernas
samordningsuppdrag
Länsstyrelsen i Örebro Län

Synpunkter på remissversion av länsstyrelsernas samordningsarbete

Sveriges Kommuner och Landsting välkomnar den dialog som inletts kring den statliga förvaltningens organisation och funktion inom den regionala utvecklingspolitiken. Vi vill med denna skrivelse tydliggöra de synpunkter som muntligen framfördes angående länsstyrelsernas samordningsuppdrag vid mötet den 12 oktober mellan representanter för länsstyrelserna och representanter för Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting avvaktar i övrigt det slutliga förslag som länsstyrelserna kommer att inlämna till regeringen inom ramen för samordningsuppdraget. Vi avser att när ett sådant förslag föreligger lämna eventuella synpunkter till berörda departement.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Ulf Johansson

Ann-Sofie Ericsson

Utvecklingsarbete utan omvägar

Bakgrund

Riksdagen beslutade 2002 att det huvudsakliga ansvaret för regionala utvecklingsfrågor ska kunna flyttas över från länsstyrelsen till ett kommunalt samverkansorgan i län där kommunerna är överens om det, samtidigt fortsätter försöken med regionalt självstyre i Skåne och Västra Götaland. Från och med 2005 finns nio indirekt valda samverkansorgan och två direktvalda regionala självstyrelseorgan i Sverige, vilket innebär att drygt hälften av landets befolkning bor i län där kommuner och landsting har tagit ett samlat grepp över den regionala utvecklingen.

Övergripande synpunkter

- Det är statens ansvar att fastställa nationella mål, göra avvägningar mellan regioner och sakområden på nationell nivå. Till regionen¹ bör frågor överföras där man för den egna regionen avväger intressen, sätter mål, prioriterar och fördelar resurser. Om uppgifterna är regionala och politiska bör man välja att lägga dessa på de politiskt styrda regionerna.
- Det regionala politiska företräderskapet ger mandat att leda arbetet med regional utveckling. Detta gäller inte bara reglerade uppgifter och medel som överförs från länsstyrelserna. I företräderskapet ingår också att mer allmänt företräda regionen mot omvärlden, staten, näringslivet och andra intressen.
- Regionerna bör ges ett ökat reellt inflytande i de frågor som idag sköts av olika statliga sektorer. När uppgifter inom den regionala utvecklingen överförs från staten till regionen är förhoppningen att länsstyrelsens roll som kontroll- och uppföljningsmyndighet ytterligare förtydligas.
- Länsstyrelserna är en resurs i arbetet med regional utveckling. Samtidig ligger ansvaret för viktiga utvecklingsområden som exempelvis infrastrukturinvesteringar, kommunikationer, FoU, innovationer, högre utbildning, arbetsmarknadsfrågor, exportfrågor etc. i all väsentlighet på andra aktörer. Ur regionens perspektiv är det en självklarhet att föra en direkt dialog med de aktörer som ansvarar för frågorna. Möjligheten för länsstyrelsen att få en starkare samordningsroll visavi de olika statliga centrala myndigheterna bedöms vara mycket liten.

¹ Med region avses här kommunalt samverkansorgan eller regionalt självstyrelseorgan

Synpunkter på remissversionen av länsstyrelsernas regeringsuppdrag

- Inledningsvis måste rapporten skilja på om länsstyrelsen finns i ett län med självstyrelse- eller samverkansorgan eller om det är länsstyrelsen som har det regionala utvecklingsansvaret. Det är två olika roller och det måste vara tydligt att det är så.
- Mycket av skrivningarna som står i sammanfattningen är helt OK om länsstyrelsen har det regionala utvecklingsansvaret men det blir helt fel om det finns ett självstyrelse- eller samverkansorgan. Länsstyrelserna måste i detta avseende tydliggöra hur det förvaltningspolitiska uppdraget kan utformas i län där regionen i huvudsak ansvarar för det regionala utvecklingsarbetet.
- I de län där det finns självstyrelse- eller samverkansorgan finns inget uttalat behov av att använda länsstyrelsen som samordnare av statlig verksamhet inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet. Risker för dubbelarbete, konkurrenstänkande och otydlighet är uppenbar.
- En renodling av länsstyrelsernas verksamhet till att enbart hantera förvaltnings- och tillsynsändamål är att förordas. Det är regionerna som i första hand skall sköta den regionala utvecklingen, främja regionens intressen och föra regionens talan.
- Förslaget om att utreda möjligheterna att överföra fler myndighetsuppgifter som avser ekonomiskt stöd till enskilda och företag från nationella myndigheter till länsstyrelserna bör vara med avsikten att medlen ska överföras till den som har det regionala utvecklingsansvaret.
- Vad gäller att integration och folkhälsa skulle överföras till länsstyrelsen bör tanken vara liknande att det ska sammankopplas med det regionala utvecklingsansvaret – integration är idag i hög utsträckning en kommunal angelägenhet, folkhälsa är redan idag en regional uppgift som än tydligare bör kopplas till ansvaret för hälso- och sjukvården.
- Länsstyrelsen får ansvar för att regionalisera nationella mål - detta bör överhuvudtaget inte göras. De aktörer som bidrar till den regionala utvecklingen bör gemensamt arbeta fram de mål som ska vara styrande i en regions utveckling. Om länsstyrelsen i ett län med självstyrelse- eller samverkansorgan skulle regionalisera nationella mål undrar man hur det sker i relation till regionala utvecklingsprogram?
- Länsstyrelsen ska följa upp de statliga myndigheternas medverkan i det regionala utvecklingsprogrammet - inte i de län där det finns självstyrelse- eller

- Samverkansorgan där ska självstyrelse- / samverkansorganet ha direktkontakt med statliga myndigheter, det behövs inga mellanhänder.
- Uppföljning av arbetet med hållbar regional utveckling - ja om länsstyrelsen har det regionala utvecklingsansvaret, annars inte. Hållbar regional utveckling är vad det regionala utvecklingsarbetet går ut på och det bör inte finnas några spår som går parallellt - en tydlig källa till förvirring kring vad som är vad. Finns det ett självstyrelse- / samverkansorgan är det självklart att den också redovisar utvecklingen till alla aktörer, finns inget behov av mellanhand.
 - Av verksamhetsförordningen skall framgå att berörda myndigheter är skyldiga att samråda och samarbeta med den som har det regionala utvecklingsansvaret i frågor av betydelse för en hållbar regional utveckling - kan inte vara till länsstyrelsen i län med självstyrelse- / samverkansorgan.

REMISSYTTRANDE

1 (6)

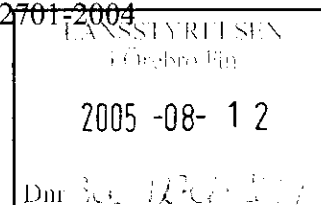
Datum
2005-08-10

Diariernr
2005-01110

Ert diariernr
300-12701-2004

Lars Fernvall, 08-473 30 06
Lars.Fernvall@VINNOVA.se

Karin Sundin
Länsstyrelsen i Örebro län

Samordning för hållbar regional utveckling

Landets länsstyrelser har av regeringen fått i uppdrag att gemensamt föreslå hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser bör utvecklas. VINNOVA har getts tillfälle att lämna synpunkter på ett diskussionsunderlag som beskriver och sammanfattar länsstyrelsernas hittillsvarande arbete

VINNOVA är en forskningsfinansierande myndighet som har uppgiften att skapa hållbar tillväxt genom att finansiera behovsmotiverad forskning och genom att stödja utvecklingen av effektiva innovationssystem. Till detta hör att främja ett ökat samspel kring FoU-finansiering/FoU-utförande och implementering av nya kunskaper i företag och organisationer.

I VINNOVAs uppgifter ingår att stödja forskningsbaserade initiativ i konkurrens från olika delar av landet, bedöma vetenskaplig kvalitet och relevans samt att koppla ihop dessa med den nationella och internationella kunskapsfronten, samt att bidra till att aktörer i en viss del av landet kan utnyttja de kunskaper och erfarenheter som finns på annat håll.

VINNOVAs synpunkter på ovannämnda diskussionsunderlag utgår primärt från detta perspektiv.

Hållbar regional tillväxt genom nätverk och effektiva innovationssystem

VINNOVA delar uppfattningen att det behövs ett ökat samspel mellan olika politikområden i Sverige. Det är dock inte givet att denna samordning i första hand bör ske på en regional nivå. Det är viktigt att notera att regionbegreppet har en annan innebörd i stora delar av vår omvärld. Inte minst inom EU omfattar många regioner flera invånare än det finns i hela Sverige. Därför är det mindre lyckat om ett fördjupat samspel skulle utformas enbart med tanke på hur den svenska administrativa strukturen är utformad.

För att med givna förutsättningar skapa maximal dynamik i den svenska samhällsutvecklingen och tillväxten är det många gånger nödvändigt att kunna arbeta effektivt med funktionella regioner som inte begränsas av de

Datum
2005-08-10

Diariennr
2005-01110

administrativa gränserna. Funktionella regioner bör dock inte enbart uppfattas som det område inom vilket det är möjligt för arbetskraften att förflytta sig inom en viss tidsrymd. I stället är det viktigt att utgå från att en sådan region är något som oftast varierar från sektor till sektor. T.ex. har fordonsindustrin som bekant sin tyngdpunkt i Västra Götaland, men den har också viktiga stödjepunkter både i Småland och i Mälardalen som måste beaktas om man ska arbeta med att stärka denna sektor. Inom andra områden ser det ut på ett annat sätt vilket då måste få tillåtas påverka den funktionella region som man väljer att arbeta med.

Detta pekar mot att det är viktigt att stimulera ett ökat samspel direkt mellan de olika funktionella regionerna och berörda nationella myndigheter liksom också med ett internationellt sammanhang. I ett sådant samspel bör man enligt VINNOVAs mening undvika att skapa mellanled som riskerar att komplicera kunskapsutbytet.

Som tidigare nämnts anser VINNOVA att samspelet mellan statens olika politikområden i många sammanhang är för litet. Sådana problem bör dock i första hand lösas där de uppstår, dvs. i huvudsak på nationell nivå och där olika åtgärder ska genomföras dvs. i de funktionella regionerna genom samarbete mellan de berörda myndigheterna.

VINNOVA och de myndigheter som gränsar till VINNOVAs ansvarsområde, dvs. Vetenskapsrådet, FAS, Formas, Energimyndigheten, Innovationsbron, Industrifonden, stiftelsen för strategisk forskning, KK-stiftelsen, Vårdalstiftelsen, Miljöstrategiska stiftelsen, FoU-delen vid Vägverket och Banverket, Exportrådet, ITPS, ISA och Nutek, har utvecklat samspel, samarbete och dialog som hela tiden anpassas till nya möjligheter och förändrade förutsättningar. VINNOVA är väl medvetet om att det förutom dessa finns flera, både myndigheter och organisationer, vars verksamhet borde integreras bättre i den nationella innovationspolitiken. Myndigheten arbetar därför för att hela tiden fördjupa och utveckla sitt samarbete också med dessa parter, t ex inom ramen för det Nationella programmet för utveckling av innovationssystem och kluster, Visanu. Detta program utformades och drivs nu av VINNOVA, Nutek och ISA på uppdrag av Regeringen.¹

På liknande sätt och med samma grundsyn är det också viktigt att skapa ett bättre samspel med EU:s initiativ på berörda områden. Speciellt är EU:s ramprogram för forskning, struktur- och socialfonderna samt det planerade ramprogrammet för innovation och konkurrenskraft, viktiga för att skapa ökad hållbar tillväxt.

När det gäller struktur- och socialfonderna är det VINNOVAs uppfattning att Sverige, i likhet med en rad andra medlemsländer, bör använda större delar

¹ N2002/85/RP

Datum
2005-08-10

Diarienum
2005-01110

av dessa resurser till att öka den behovsmotiverade forskning som har regionala utgångspunkter och för att implementera forskningsbaserade kunskaper i företagen, speciellt de små- och medelstora. Men det är också viktigt att utnyttja fonderna för att intensifiera kunskapsutvecklingen i offentlig verksamhet, inte minst på regional nivå. Struktur- och socialfonderna bör tillsammans med RTP kunna skapa en god bas för en hållbar regional utveckling om resurserna används i ett nära samspel med nationella myndigheter och oberoende av administrativa gränser.

Några exempel på ökade samverkansmöjligheter för utveckling av starka forsknings- och innovationsmiljöer

Utgångspunkter för begreppet starka forsknings- och innovationsmiljöer (FoI-miljöer) är dels behovet av internationell konkurrenskraftig toppforskning i en miljö av tillräcklig storlek och med utrymme och stöd för innovationer, dels en insikt om att platsen är viktig för det ekonomiskt värdeskapande. Behovet av en tillväxtorienterad regional utvecklingspolitik är därmed stor. Det behövs därför en regional kraftsamling på ett (eller några få) område, d.v.s. fokusering och specialisering. För att koordinera de insatserna behövs också ett samspel mellan näringslivet, forskningen och den politiska sfären regionalt. Här följer några exempel på VINNOVA-initiativ som är inriktade mot att skapa sådana miljöer.

VINNVÄXT

Detta VINNOVA-program, där deltagarna väljs ut i konkurrens, bygger på att uthållig tillväxt i en region kräver uppbyggnad av konkurrenskraftig forskning som är av strategisk betydelse för näringslivet inom regionen. Utformningen av programmet utgår från att det inte räcker att försöka importera kunskap utifrån om man ska åstadkomma hållbar tillväxt.

Programformen syftar till att åstadkomma mobilisering av företag, forskning samt politik/offentlig verksamhet i en funktionell region. Den strategi som formuleras i regionen ska bl.a. inriktas mot att skapa ett starkare samhandlande mellan redan existerande forsknings- och innovationsaktörer i regionen. Ett viktigt inslag är de mekanismer för lärande som är inbyggda i programmet i form av bland annat utbildning i processledning och krav på följeforskning. I lärandet ingår också VINNOVAs uppföljning och kontinuerliga dialog med respektive projekt.

I detta arbete har VINNOVA identifierat ett antal nyckelfaktorer som är viktiga för en framgångsrik utveckling i en region:

- Ett starkt regionalt Triple Helix-ledarskap som främjar förnyelse

Datum
2005-08-10

Diariernr
2005-01110

- En gemensam vision eller strategisk idé inom det identifierade potentiella tillväxtområdet
- Utvecklandet av starka forskningsmiljöer och ett gott innovationsklimat
- Behovsmotiverad forskning som stöder det identifierade området
- Resurser och strategier för ömsesidigt lärande
- Kunskap i affärs- och utvecklingslogik inom det specifika området
- Stort engagemang och långtgående åtagande från företagens sida

VINN Excellence Center

Inriktningen på detta program är att skapa ny, internationellt konkurrenskraftig behovsmotiverad forskning som leder till ny kunskap och även nya produkter, processer och tjänster.

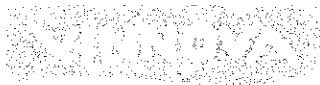
Varje centrum är organisatoriskt kopplat till ett universitet eller en högskola och bygger på en nära samverkan med företag, forskningsinstitut, andra forskningsorganisationer och offentliga verksamheter. Det är inte frågan om att enbart finansiera verksamheten tillsammans, utan i hög grad om att bedriva forskning gemensamt. Varje centrum leds av en styrelse där medverkande parter från näringsliv och offentliga aktörer i regel har majoritet för att trygga inriktningen mot att möta behoven av forskning i näringsliv och offentlig verksamhet. Inriktningen på VINN Excellence Center är att skapa internationellt ledande forskning inom ett speciellt område som inte nödvändigtvis har speciell regional koppling. Tillsammans med en regional kraftsamling kan detta dock innebära möjlighet att bygga upp en stark FoU-miljö.

Framsynsprocesser

VINNOVA arbetar med framsynsprocesser (foresight) ur flera olika perspektiv. Framsyn innebär framförallt ömsesidigt lärande mellan berörda aktörer med växelverkan mellan data och analys å ena sidan och dialog mellan deltagarna å den andra. Syftet med framsyn i en region är att lyfta fram olika möjligheter och scenarier för utveckling och tillväxtskapande i ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv samt att tydliggöra det handlingsutrymme som finns.

Erfarenheterna visar att framsyn i regioner måste utgå från en funktionell region. Hur området avgränsas måste avgöras av vilka förhållanden som ska avhandlas i framsynen, inte av administrativa gränser.

Framsyn skulle sannolikt kunna bli ett centralt verktyg i regionernas strategiarbete. En sådan utveckling är också i linje med de resultat som kommit fram i Europeiska Kommissionens s.k. Blueprintsarbete. Där har

Datum
2005-08-10

Diariernr
2005-01110

flera direktorat samverkat för att utveckla framsynsprocesser som stöd för regional utveckling.

Innovationsbron

Genom Innovationsbron ska det bli enklare för entreprenörer och forskare att få rådgivning, stöd och tillgång till ägarkapital och lån i företagets tidiga skeden. Under tio år kommer Innovationsbron att ställa sammanlagt två miljarder kronor till förfogande för att kommersialisera lovande affärsidéer från både forskarvärlden och näringslivet i deras tidiga skede.

Satsningen bygger på Teknikbrostiftelsernas och VINNOVAs arbete med tillväxtkapital och inkubatorer samt på att kapital tillförs från Industrifonden och staten.

Verksamheten får en regional förankring genom att de sju tidigare Teknikbrostiftelserna integreras i Innovationsbron. Deras kapital, kommer bland annat att användas för att stärka tillgången på tidigt såddkapital i olika delar av landet. Innovationsbron blir därmed en koncern med regionala dotterbolag i Luleå, Umeå, Uppsala, Stockholm, Linköping, Göteborg och Lund. Syftet är att både bibehålla en regional styrka och förbättra den nationella samordningen.

Avslutande kommentarer

I en rapport om innovationspolitiken i Kanada² redovisas hur man inom den kanadensiska innovationspolitiken har utvecklat en ordning som innebär att ansvariga ministrar på provinsiell och federal nivå möts två gånger om året för att gå igenom gemensamma frågor och ge uppdrag till gemensamma policyanalyser. Ministrarnas arbete understöds av olika arbetsgrupper som träffas mera frekvent för att operationalisera olika initiativ. Även om Kanadas förutsättningar skiljer sig från Sveriges på ett antal viktiga punkter redovisas i rapporten ett intressant sätt att låta statliga, regionala och lokala kompetenser och ambitioner stråla samman för att åstadkomma resultat.

Som nämnts inledningsvis är VINNOVAs synpunkter på samordningen av statliga myndigheters insatser i huvudsak baserat på ett innovationspolitiskt perspektiv. Detta perspektiv är samtidigt centralt för att åstadkomma en hållbar utveckling och tillväxt i olika delar av landet. VINNOVA vill därför inbjuda länsstyrelserna till en fortsatt dialog och är för sin del beredd att vara värd för ett antal seminarier eller dylikt för att fördjupa diskussionen om samverkan inom innovationsområdet.

² Thomas Liljemark, Innovation Policy i Canada, ITPS, R2004:019

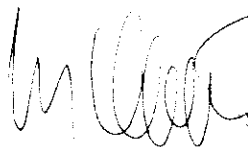
Datum
2005-08-10

Dariernr
2005-01110

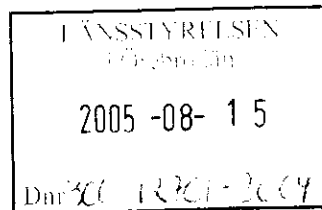
I detta ärende har Generaldirektör Per Eriksson beslutat. Kaj Klarin har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Lars Fernvall deltagit.

Per Eriksson

Kaj Klarin

Länsstyrelsen i Örebro Län,
Karin Sundin

Karl-Erik Axelsson
Sektionen för planeringsunderlag
Direkt: 0243-75107
Mobil: 070-5686245

REMISSVAR

Datum: 2005-08-11 Beteckning: AL 90B 2005:11848
Ert datum: 2005-06-10 Er beteckning: 300-12701-2004

Länsstyrelsernas arbete med samordning för hållbar regional utveckling

Vägverkets syn på länsstyrelsernas roll i det regionala utvecklingsarbetet

Länsstyrelsernas roller och uppgifter varierar beroende på hur ansvaret för framtagandet av program för regional utveckling är fördelat på länsstyrelse eller på annan regional planeringsansvarig organisation.

Oavsett hur det regionala planeringsansvaret är fördelat har länsstyrelserna en viktig uppgift att, som företrädare för statsmakten, tillsammans med nationella myndigheter, precisera och sammanställa de olika nationella målens innebörd inom olika samhällssektorer, samt att föra in dessa frågor i den regionala utvecklingsplaneringen. De nationella målen bör därvid ges en tydlig innebörd för respektive län. Några områden som är av särskild vikt för länsstyrelsernas engagemang, som lyfts fram i propositionen "Regional samverkan och statlig länsförvaltning", är målen för miljö jämställdhet och integration.

Länsstyrelsernas roll bedöms vara särskilt betydelsefull för de sektorer där motsvarande nationella myndigheter saknar en regional organisation.

Länsstyrelserna bör, förutom inom de områden där länsstyrelsen har ett särskilt uttalat tillsynsansvar, inta en granskande roll avseende uppfyllandet av de nationella målen enligt ovan.

I de fall, där ansvaret för framtagande av regionala utvecklingsprogram ligger direkt på länsstyrelsen, anser Vägverket att det är angeläget att länsstyrelsen utformar en öppen

process för sådan planering så att berörda myndigheter och organisationer får möjlighet att delta med relevant underlag. I andra län riktas samma förhoppning till den organisation som där har ansvaret för planeringsarbetet.

Vägverket avser att vara en aktiv aktör i arbetet med framtagandet av underlag för framtida regionala utvecklingsprogram. Ett sådant engagemang kan även ses som ett beredningsarbete inför arbetet med framtida långsiktiga strategiska planer för transportsystemets utveckling.

Vägverket anser således att det är effektivt och praktiskt att delta direkt i framtida planeringsprocesser ledda av den aktuella planeringsansvariga organisationen. Detta ger den bästa förutsättningen för att på ett effektivt och meningsfullt sätt, i samverkan med andra aktörer, utveckla analysmetoder och beskrivningssätt som möter de krav på underlag som en bred planering ställer. Möjligheter till bl.a. samverkan med andra myndigheter och trafikverk bör därmed förbättras samtidigt som aktualiteten i underlag och analyser underlättas.

Vägverkets avser att primärt företrädas av sin regionala organisation vid arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen. Insatser kommer att göras för att utveckla personalens kompetens, arbetssätt samt planerings- och presentationsverktyg för framtagande av lämpligt underlag. Vad gäller krav på planeringsprocessers utformning är det följaktligen av stor vikt att Vägverkets regionala organisation i god tid inbjuds att delta, samt att tidplaner är tydliga och så anpassade att det finns möjligheter för trafikverk och andra att delta med relevant underlag.

Vägverkets förhoppning är att ovanstående synsätt väl överensstämmer med länsstyrelsernas uppfattning om sina roller och sitt ansvar. Vägverket avser självfallet att överlämna relevant underlag för regional planering till länsstyrelserna även i de fall dessa inte har det operativa planeringsansvaret.

Ingemar Skogö

Länsstyrelserna

*För mer information kontakta: Länsstyrelsen i Västerbottens län, tfn växel 090 - 10 70 00
Länsstyrelsen i Örebro län, tfn växel 019 - 19 30 00*

*www.lansstyrelsen.se
Publ. nr . 2005:52*

Länsstyrelsen i Örebro län